

ŠKODA AUTO VYSOKÁ ŠKOLA o.p.s.

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor/specializace: Specializace Mezinárodní podnikání a právo

Pojištění odpovědnosti členů statutárních orgánů Diplomová práce

Bc. Jana LINKOVÁ

Vedoucí práce: JUDr. Ing. Aleš Borkovec, Ph.D.

Škoda Auto Vysoká škola

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Bc. Jana Linková**
Studijní program: **Ekonomika a management**
Specializace: **Mezinárodní podnikání a právo**

Název tématu: **Pojištění odpovědnosti členů statutárních orgánů**

Cíl: Cílem práce je analyzovat problematiku pojištění odpovědnosti členů statutárních (správních) orgánů akciových společností, a to jak s ohledem na jejich fiduciární povinnosti (péči řádného hospodáře), tak i s ohledem na odpovědnost za škodu (újmu) a aspekty jejího pojištění obecně; následně provést rozbor obsahu v praxi používaných pojistných smluv a posouzení rozsahu a míry pojištění členů statutárních (správních) orgánů.

Rámcový obsah:

1. Úvod
Vymezení cílů práce, postup a metody použité pro zpracování práce.
2. Teoretická východiska
Vymezení závazků z deliktu a z bezdůvodného obohacení, vymezení odpovědnosti, smysl pojištění, včetně povinného pojištění odpovědnosti, aspekt morálního hazardu, účel náhrady škody a vydání bezdůvodného obohacení, deskripce pojistného vztahu; aplikace teoretických východisek na fiduciární povinnosti (povinnost péče řádného hospodáře) s rozčleněním na povinnost loajality a povinnost péče.
3. Praktická část
Rozbor obsahu v praxi používaných pojistných smluv a posouzení rozsahu a míry pojištění členů statutárních (správních) orgánů.
4. Závěr
Zhodnocení zjištěných poznatků, predikce budoucího vývoje, vlastní závěry autorky diplomové práce.

Rozsah práce: 55 – 65 stran

Seznam odborné literatury:

1. CLARK, Robert Charles. *Firemní právo*. Hradec Králové: Victoria Publishing, 1992. ISBN 80-85605-16-3.
2. COX, James; EISENBERG, Melvin Aron. *Business Organizations, Cases and Materials*. United States of America: Foundation Press, 2019. ISBN 978-1-68328-860-2.
3. NOVOTNÁ KRTOUŠOVÁ, Lucie. *Odpovědnost členů statutárních orgánů právnických osob*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. 184 s. ISBN 978-80-7598-039-7.
4. ALTENBAUMER-PRICE, Kara; TRAUTMAN, Lawrence. D&O Insurance: A Primer. *American University Business Law Review* 1, no.2. [online]. 2012. Dostupné z: <https://digitalcommons.wcl.american.edu/aublrl/>.

Datum zadání diplomové práce: leden 2022

Termín odevzdání diplomové práce: leden 2023

L. S.

Elektronicky schváleno dne 16. 2. 2022

Bc. Jana Linková
Autorka práce

Elektronicky schváleno dne 16. 2. 2022

JUDr. Ing. Aleš Borkovec, Ph.D.
Vedoucí práce

Elektronicky schváleno dne 16. 2. 2022

prof. Ing. Stanislav Šaroch, Ph.D.
Garant studijní specializace

Elektronicky schváleno dne 17. 2. 2022

doc. Ing. Pavel Mertlík, CSc.
Rektor ŠAVŠ

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci vypracoval(a) samostatně a použité zdroje uvádím v seznamu literatury. Prohlašuji, že jsem se při vypracování řídil(a) vnitřním předpisem ŠKODA AUTO VYSOKÉ ŠKOLY o.p.s. (dále jen ŠAVŠ) směrnicí Vypracování závěrečné práce.

Jsem si vědom(a), že se na tuto závěrečnou práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, že se jedná ve smyslu § 60 o školní dílo a že podle § 35 odst. 3 je ŠAVŠ oprávněna mou práci využít k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna podle § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách.

Beru na vědomí, že ŠAVŠ má právo na uzavření licenční smlouvy k této práci za obvyklých podmínek. Užiji-li tuto práci, nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, mám povinnost o této skutečnosti informovat ŠAVŠ. V takovém případě má ŠAVŠ právo ode mě požadovat příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to až do jejich skutečné výše.

V Mladé Boleslavi dne 03.01.2024

Děkuji JUDr. Ing. Alešovi Borkovcovi, Ph.D. za odborné vedení závěrečné práce, profesionalitu, trpělivost, poskytování rad, cenných zkušeností a informačních podkladů.

Obsah

Úvod.....	8
1 Fiduciární povinnosti	10
1.1 Obecný vhled do problematiky	10
1.2 Historické hledisko fiduciárních povinností.....	11
1.3 Korporátní právo se zaměřením na povinnost péče řádného hospodáře	17
2 Pojištění a pojišťovnictví.....	24
2.1 Obecný vhled do problematiky	24
2.2 Členění pojištění.....	26
2.3 Pojmy spjaté s problematikou pojištění	29
2.4 Právní úprava pojišťovnictví	36
3 Pojištění odpovědnosti za škody	40
3.1 Obecný vhled do problematiky	40
3.2 Vymezení jednotlivých typů odpovědnosti.....	42
3.3 Problematika D&O pojištění	45
4 Rozsudky Nejvyššího soudu České republiky.....	56
4.1 Obecný vhled do problematiky	56
4.2 Ochrana osobnosti a pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.....	57
4.3 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 27 Cdo 1532/2017.....	59
4.4 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 5036/2015.....	62
4.5 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3526/2007.....	65
4.6 Dílčí závěry k praktické části závěrečné práce.....	67
Závěr.....	70
Seznam literatury	74
Seznam příloh.....	78

Seznam použitých zkratk a symbolů

BJR	Business judgement rule
CEO	Chief executive officer
ČAP	Česká asociace pojišťoven
D&O	Director's & Officer's Liability
NS	Nejvyšší soud
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
VPP	Všeobecné pojistné podmínky

Úvod

Nahodilé události mohou zasáhnout nejen do všedního života jedince, ale v konečném důsledku mohou ovlivnit i chod celé rodiny nebo i společnosti. Negativní konsekvence, které s sebou tyto neočekávané příhody přinášejí představují veliké riziko, kterému je třeba alespoň určitou měrou předcházet. Jedním z důležitých nástrojů ochrany, který lze ve svém životě či podnikání mít, je právě pojištění. Oblast pojištění a pojišťovnictví od svého prvopočátku prošla již mnoho změnami, a přestože se neustále snaží reflektovat na vzrůstající nároky a potřeby fyzických i právnických osob si zachovává svou podstatu.

S neúprosným rozvojem všeho kolem nás se rozrůstá i nabídka pojistných produktů, kdy pojistný trh nabízí, jak konvenční typy pojištění, tak i produkty novodobé. Mezi nejzásadnější typy pojištění patří pojištění odpovědnosti. Odpovědnost jako taková představuje velmi rozsáhlou a komplikovanou problematiku, která vyžaduje vysokou odbornost. V momentu, kdy je právě z tohoto titulu způsobena škoda je ve většině případů zapotřebí i právního zastoupení.

Hlavním cílem diplomantky v této závěrečné práci je, i vzhledem k jejím zkušenostem z praxe, analýza problematiky pojištění odpovědnosti členů statutárních orgánů, a to jak s ohledem na jejich fiduciární povinnosti, které v českém právním prostředí představují pojem *péče řádného hospodáře*, tak i s ohledem na odpovědnost za škodu a aspekty jejich pojištění obecně. K dalším východiskům práce patří rozbor obsahu v praxi používaných pojistných smluv a posouzení rozsahu a míry pojištění členů statutárních orgánů.

Daná problematika bude analyzována pomocí interních materiálů pojistitelů, zejména pak pomocí podkladů od Generali Česká pojišťovna a.s., dále interních materiálů společnosti Broker Company spol. s r.o., odborné literatury včetně článků a ostatních internetových zdrojů. Nedílnou součástí reprezentují i judikáty Nejvyššího soudu České republiky. Závěrečná práce tak představuje čtyři kapitoly, z nichž první polovina reprezentuje teoretická východiska a druhá část je podložena praxí. Praktická část práce je postavena na metodě komparace a analýzy nabídek pojištění od různých pojistitelů.

První kapitola závěrečné práce je především zaměřena na vymezení jednotlivých pojmů spadajících do oblasti fiduciárních povinností, kterými je v rámci výkonu své funkce vázána osoba reprezentující vrcholovou nebo řídicí pozici ve společnosti. Už od dob Nového zákona, je lidstvo doprovázeno vztahem mezi pánem a jeho správcem, přičemž právě samotný správce by měl být loajální svému pánu a o jeho majetek se starat s náležitou péčí. Přičemž právě tyto dvě vlastnosti reflektují obě složky fiduciárních povinností.

Druhá kapitola je věnována teoretickým východiskům z oblasti pojištění a pojišťovnictví. Nedílnou součástí je deskripce obou zmíněných pojmů, a to i s ohledem na historické konsekvence, dále poté je vysvětleno členění pojištění, přičemž je zároveň tato problematika podpořena i právní úpravou. První i druhá kapitola slouží především k tomu, aby byla problematika pojištění pochopena komplexně.

Třetí kapitola závěrečné práce je soustředěna na oblast odpovědnostního pojištění, jakožto pilíře celé této problematiky. V závěrečné práci jsou představeny téměř všechny oblasti odpovědnostního pojištění, a to včetně jejich konkrétnější specifikace. Typickou oblast představuje i pojištění odpovědnosti členů statutárních orgánů, označováno jako *D&O pojištění*. Pomocí modelačního příkladu je provedena analýza a komparace v praxi používaných nabídek na D&O pojištění.

Závěrečná kapitola představuje rozsudky Nejvyššího soudu České republiky patřící do problematiky náhrady škod. Načež výplata pojistného plnění reprezentuje až poslední bod v procesu uplatnění požadavku na náhradu vzniklé újmy způsobenou porušením fiduciárních povinností ze strany vrcholových či řídicích osob.

1 Fiduciární povinnosti

1.1 Obecný vhled do problematiky

První část diplomové práce vymezuje základní pojmy a definuje fiduciární povinnosti, které se v současné době dělí na povinnost péče a povinnost loajality. Samotné vymezení tohoto pojmu, avšak sahá mnohem dál do historie, nežli je doba vzniku prvních velkých akciových společností, kde se převážně na základě rozptýlené akcionářské struktury objevil *principal-agent problem*.

I Borkovec ve svém článku zmiňuje, že jsou fiduciární povinnosti odvozené z latinského slova *fiducia*, překládaného často také jako důvěra, důvěřivost, jistota či spolehnutí a že zakládají povinnosti fiduciáře vůči fiduciantovi. Tento vztah někdy bývá také označován jako vztah agenta vůči principálu nebo, co je v dnešním pojetí fiduciárních povinností významově bližší, vztah správce vůči svému pánu. Lze tedy říct, že pojem „fiduciární“ znamená založený na důvěře neboli krytý vztahem důvěry. Jak je patrné z více zdrojů, význam slova *fiduciant* je vykládán jako osoba, která postoupila své vlastnictví jiné osobě (fiduciáři) s předpokladem, že s ním bude nakládáno předepsaným způsobem a *fiduciář*, jako ta osoba, které bylo vlastnictví postoupeno (Bulletin-advokacie, 2018).

Jak již zrovna, tak poznamenal ve svém odborném článku A. Borkovec, výkladem pojmu *fiduciary* se zabýval i Henry Campbell Black a kol. (1993, str. 585), kteří tento termín definují jako: „*Důvěrník, fiduciář, zmocněnec. Termín je dovozen z římského práva a znamená (jako podst. jméno) totéž co „trustee”, tedy pokud se jedná o jeho vztah ke svěřenému majetku, důvěru v něj vloženou, dobrou víru a objektivitu, kterou toto postavení vyžaduje. Osoba, která se zaváže, že bude jednat především ve prospěch jiného v otázkách, které s jejím závazkem souvisejí*“ (Bulletin-advokacie, 2018).

Legální termín *trust* je do jisté míry právním překladem pojmu důvěry. Z obecného hlediska tak vztahy související s trustem reflektují svěřenou důvěru. Je tedy zřejmé, že označení „*trustee*“ je často připisováno správcům cizích záležitostí (Borkovec, Josková, Tomášek, 2022, str. 21).

Henry Campbell Black a kol., ve své literatuře k pojmu *fiduciary* dále dodávají, že fiduciární neboli svěřená povinnost, je: „*Povinnost jednat ke prospěchu jiného a podřizovat vlastní zájmy zájmům jiného. Jde o nejvyšší povinnost, která vyplývá ze*

zákona (např. pro správce svěřeného majetku, pro poručníka atd.)“ (BLACK, 1993, str. 585).

1.2 Historické hledisko fiduciárních povinností

Zaměříme-li se na historické hledisko, kam až sahají zmínky o fiduciárních povinnostech, při současném opomenutí jejich dnešního pojetí, dostaneme se až ke kořenům Bible, do Nového zákona. Bibli lze tedy brát jako možný výklad pro pochopení podstaty fiduciárních povinností.

Bible výrazně utvářela a později i zásadně ovlivňovala západní civilizaci, přesněji řečeno tato vývojová tendence fungovala i naopak, kdy se rozvoj západního myšlení promítal do formulací v Bibli a do její interpretace. Bible se svěřenými povinnostmi zabývá hned na několika místech. Nelze tedy vyloučit, že k nejstarším zmínkám, svým původem, o fiduciárních povinnostech v Bibli náleží text v listu apoštola Pavla, konkrétně v Prvním listu Korintským. Dle ekumenického překladu z Bible, roku 1979, text zní: *„Od správců se nežadá nic jiného, než aby byl každý shledán věrným“*. Na další podobnosti charakteristiky správce odkazuje Matoušovo evangelium a Lukášovo evangelium, kde konkrétně v Lukášově evangeliu lze nalézt charakteristiku fiduciáře popsanou slovy: *„správce... věrný a rozumný“*. Postava, kterou ve svých textech zmiňují Pavel, Matouš i Lukáš, je osobou, která jedná na základě pověření od jiné osoby, znamená to tedy, že tato osoba disponuje určitou volností jednání a určitou mocí ovlivňovat. Již je zřejmé, že klíčová vlastnost správce je věrnost, dnes označovaná jako povinnost loajality. V Bibli ovšem není opomenuta ani druhá složka fiduciárních povinností, a to povinnost péče, označovaná jako opatrnost, rozumnost či dokonce obezřetnost, avšak nikdy v historických pramenech není uváděna na prvním místě. Již i na základě biblických textů je rozpoznatelná hranice mezi svěřenými povinnostmi, respektive hranice mezi porušením loajality a hranice mezi porušením péče. V případě, kdy ze strany obmyšleného neplyne dostatečná monitorovací činnost ve vztahu ke správci, je této skutečnosti zneužíváno. Selhání fiduciáře zanedbávajícího své povinnosti se na první pohled může zdát jako porušení povinnosti péče, tedy jako prosté lajdáctví, ale při podrobnějším bádání, kdy dochází k uvědomění si, že fiduciář není v podobnostech vykreslován jako hloupý, neschopný či dokonce líný, je pravděpodobně lepší přiklonit se k názoru, že dochází k porušení povinnosti loajality. Neboť správce dal přednost pouze svému pohodlí, před zájmy svého pána,

čímž se dopustil prosté zrady. Podobenství o věrnosti služebníků tak dobře poukazuje na velmi křehkou hranici mezi porušením povinnosti loajality a porušením povinnosti péče (Bulletin-advokacie, 2018).

1.2.1 Povinnost péče

Jednu z definic povinnosti péče přináší ve své knize Robert Ch. Clark (1992, str. 173), který poukazuje na to, že manažeři a ředitelé jsou své společnosti zavázáni povinnou péčí a že: „*Musí uplatnit takový stupeň dovedností, péle a péče, jakou by za podobných okolností uplatnila přiměřeně rozumná osoba.*“ Dle Clarka, ale v mnohých případech některé orgány uplatňovaly tvrdší definici, která zní: „*Ředitel nebo manažer musí jednat tak, jak by jednala přiměřeně rozumná osoba při spravování vlastních záležitostí*“. Je sporné, na kolik tento rozdíl mezi definicemi ovlivnil výsledek případů, nicméně je více než patrné, že s pojmem povinnosti péče v trestním právu, respektive s jejím porušením se pojí termín nedbalost.

Borkovec (2013, str.113) tento pojem definuje jako: „*Povinnost vykonávat činnost na úrovni určitého standardu péče, zejména pak jednat pracovitě, svědomitě a informovaně.*“ Zároveň dodává, že nastavení standardů závisí na jednotlivých státech, a proto se tyto standardy mohou vzájemně v jednotlivých jurisdikcích lišit.

S pojmem povinnosti péče se rovněž pojí termín nebo spíše pravidlo podnikatelského rozhodování, analogicky známé také jako pravidlo podnikatelského úsudku. Na tvářích ředitelů a manažerů pravidlo podnikatelského úsudku často označované anglickou zkratkou *BJR*, budí o něco méně vrásek. Členové statutárních orgánů jsou povinni jednat především v zájmu samotné společnosti, a to s potřebnými znalostmi a potřebnou péčí, na rozdíl však od termínu povinnosti péče řádného hospodáře, nejsou jejich podnikatelská rozhodnutí stíhatelná. Pravidlo konkrétně říká, že podnikatelská rozhodnutí vrcholových manažerů nejsou napadnutelná nebo zrušitelná soudy či akcionáři, že ředitelé a manažeři nebudou nuceni k odpovědnosti za následky svých rozhodnutí. A to i v případě, kdy se jejich rozhodnutí zdají být pochybná, avšak za předpokladu, kdy nebudou uplatněny určité výjimky. Jinými slovy řečeno, toto pravidlo představuje: „*Předpoklad, že při přijímání podnikatelských rozhodnutí vycházejí ředitelé společností z dobrých informací, že je přijímají v dobré a nejpoctivější víře, že dané opatření je v nejvyšším zájmu společnosti*“ (Clark, 1992, str.173-174).

Clark (1992, str.174) rovněž uvádí, že na první pohled se může zdát, že pravidlo podnikatelského rozhodování může brát povinné péči všechnu sílu. Nicméně ve skutečnosti tomu tak opravdu není, za pravdu by mohli dát všechny soudy, které podporují tvrzení, že ředitelé neodpovídají za „pochybné chyby“ v rozhodování.

Svým rozhodnutím k této problematice přispělo i rozhodnutí Nejvyššího soudu Delaware z roku 1985 v případě Smith v. Van Gorkom, které byt' bylo překvapivé a mnohdy i silně kritizované, změnilo pohled na obsah pojmu povinné péče. A taktéž přispělo ke změnám v korporátním právu Spojených států amerických v podobě přípustnosti smluvního omezení odpovědnosti správní rady. Kritika, která byla adresována tomuto kontroverznímu rozhodnutí, spočívala především v přílišné rozsáhlosti povinností statutárního orgánu (Wagner, 1986).

Spor byl vyvolán minoritními akcionáři, kteří podali žalobu, právě kvůli porušení povinnosti péče správní radou. Jerome W. Van Gorkom, původním vzděláním právník, byl hlavní postavou tohoto velmi sledovaného procesu, od kterého se očekávalo, že zaujme pozici precedentního případu v oblasti svěřeneckých povinností, což se také stalo (Wagner, 1986).

Van Gorkomova kariéra v jedné z největších úvěrových společností v Americe započala v roce 1956, kde vystudovaný právník začínal jako kontrolor. Z nenápadného postu se dostal až na pozici CEO společnosti Trans Union a po dobu dvou let vykonával i funkci člena správní rady. Hromadnou žalobou se akcionáři domáhali zrušení fúze se společností Marmon Group, v jejímž popředí stála rodina Pritzker. Společnost Trans Union, jejíž hlavní zisky byly vytvářeny podnikáním v oblasti leasingu železničních vozů, si i přesto, že se její cash flow pohybovalo ve výši stovek milionů dolarů ročně, nedokázala poradit s finančními problémy. Této skutečnosti si Van Gorkom byl při nejmenším vědom, a proto se rozhodl uskutečnit schůzku s potenciálním zájemcem o převzetí společnosti Trans Union, kde zároveň i došlo k přímé dohodě o ceně akcií. CEO společnosti se tuto nabídku převzetí včetně dohodnuté ceny rozhodl rovnou přímo předložit představenstvu ke konečnému rozhodnutí. Na schůzce představenstva nebyly členům orgánu předloženy žádné písemné dokumenty, smlouvy, a dokonce nebyla předložena ani konkrétní smlouva o převzetí. Rozhodnutí představenstva tak bylo stanoveno pouze na základě kratičké prezentace CEO společnosti Van Gorkoma (Smith v. Van Gorkom 488 A.2d 858 (Del. 1985)).

Porušení povinnosti péče, které plynulo ze schválení fúze statutárním orgánem akciové společnosti Trans Union, bylo soudem nejprve přiznáno ve prospěch obviněných. Své rozhodnutí soud odůvodnil právě pravidlem podnikatelského rozhodování, skrz které byli ředitelé chráněni a také tím, že akcionáři byli při hlasování o fúzi plně informováni. Ovšem toto rozhodnutí bylo později Nejvyšším soudem Delaware zrušeno a byl stanoven rozsudek nový. Rozhodnutím Nejvyššího soudu bylo stanoveno, že se na členy statutárního orgánu nemůže vztahovat BJR, a to ne protože by správní rada podlehla chybnému podnikatelskému úsudku, ale kvůli té skutečnosti, jak k tomuto úsudku bylo dospěno. Nejvyšší soud vyhlásil rozsudek ve prospěch navrhovatelů, neboť dospěl k názoru, že takto důležitá rozhodnutí nemohou být správní radou učiněna pouze na základě dvacetiminutové prezentace s absencí písemných podkladů a studií (Smith v. Van Gorkom 488 A.2d 858 (Del. 1985)).

Případ uzavřel s tím, že pravidlo podnikatelského úsudku nemůže být implementováno na rozhodnutí, jež jsou neinteligentní a nerozvážené povahy, a proto členové statutárního orgánu byli označeni jako odpovědní za své rozhodnutí a tím samozřejmě i povinni k náhradě škody (Clark, 1992, str. 179).

Skutečnosti plynoucí z již předestřených vymezení poukazují na fakt, že pravidlo podnikatelského rozhodování nekryje nepodložená rozhodnutí. To právě potvrdil i soud v případě Smith v. Van Gorkom, který by odkázal na podstatu BJR, jenž je založena na presumpci toho, že rozhodnutí představenstva bylo podložené, tak zároveň uvedl, že pokud je tato skutečnost navrhovateli vyvrácena a je dokázáno nesplnění ředitelské *povinnosti informovat se*, dochází tím k hrubé nedbalosti. Členové správní rady se dopustili hrubé nedbalosti právě tím, že při schvalování fúze si nezjistili dostatečné informace ohledně možného osobního zainteresování se Van Gorkoma v prodeji společnosti. A zároveň tím, že se neinformovali o skutečné hodnotě společnosti a jednali zvláště hrubě nedbale, když své rozhodnutí postavili na základě krátkého výkladu Van Gorkoma (Clark, 1992, str. 179).

Porušení povinnosti péče tak může vyplynout nejen z nedbalosti či dokonce z hrubé nedbalosti, ale také z obyčejné pasivity řídící osoby. Učiněné rozhodnutí Nejvyššího soudu Delaware z roku 1985 se stalo inspirací k uzákonění některých zákonů, které omezují odpovědnost řídících pracovníků. A protože tento případ zasáhl do

formování odpovědnosti vrcholových pracovníků, svým způsobem ovlivnil i oblast D&Q pojištění (Hartmann, Rogers, 1991).

1.2.2 Povinnost loajality

Povinnost loajality představuje povinnost jednat v zájmu všech principálů, respektive upřednostňovat zájem společnosti před zájmem svým vlastním. Co je již zřejmé, za fiduciární je obvykle považován také vztah mezi členem statutárního orgánu a obchodní společností. Loajalita, která je velmi spřízněna s motivem dobré víry, reprezentuje druhou složku fiduciárních povinností a nabývá tak určité ústřední důležitosti, neboť podporuje efektivní realizaci veškerých dalších souvisejících zásad, a to především zásady rovného zacházení se všemi akcionáři, monitorování transakcí se spřízněnými subjekty a ustanovování odměňovací politiky pro klíčové manažery a členy správní rady.

K nejčastější skupině porušení fiduciární povinnosti, lze-li to tak vůbec říct, patří ekonomické zájmy řídicích osob, které jsou spolu navzájem v rozporu. Příkladem porušení povinnosti loajality může být situace, kdy fiduciář upřednostní svůj vlastní ekonomický zájem tím, že přijme obchodní příležitost, která se nabízela společnosti nebo učiní transakci motivovanou osobním zájmem. K porušení může dojít i podvodem, jednáním ve zlé víře či neučiněním potřebných kroků v případě, kdy člen správní rady jedná protiprávně a není tomuto jednání zabráněno či není projevena snaha toto jednání zvrátit. Stejně je tomu tak i v opačném případě, kdy by docházelo nejen k protiprávnímu jednání ze strany vlastníků (Welch, 2017, str. 137-141).

Jak zmínil Borkovec, Josková a Tomášek (2022, str. 189) povinnost loajality se zdá být ve všech zkoumaných řádech považována za základ vztahu mezi fiduciářem a fiduciantem. Tato skutečnost platí i bez ohledu na to, zda je zákonem usměrňována či nikoliv.

Stěžejním případem týkajícím se oblasti obchodních příležitostí a povinnosti loajality, kterým se americké soudy zabývaly byl spor *Guth v. Loft* z roku 1939, kdy rovněž ze strany akcionářů došlo k podání žaloby ohledně porušení fiduciárních povinností. I tento zmíněný soudní proces velkou vahou zasáhl do formování amerického korporátního práva, konkrétně do oblasti střetu zájmů v rámci svěřeneckých povinností (*Guth v. Loft, Inc.* 5 A.2d 503).

Americký podnikatel Guth, celým svým jménem Charles George Guth představoval obchodníka s dlouholetou praxí v oboru s prodejem sirupů do nealkoholických nápojů. Právě tyto dovednosti zajistili Guthovi vrcholovou pracovní pozici ve společnosti Loft Inc., která se zabývala prodejem kolových nápojů. Zlom přišel v momentu, kdy došlo k podání žaloby ze strany společnosti, neboť se Guth dopustil porušení své svěřenecké povinnosti loajality vůči samotné společnosti právě tím, že nabyl do svého osobního vlastnictví ochrannou známku a recepturu společnosti Pepsi-Cola. A to v tentýž chvíli, kdy byl vrcholovým představitelem společnosti Loft, bez vědomí či předchozího souhlasu představenstva Loftu (Ying, 2009).

Vrcholoví pracovníci či členové orgánů společnosti nesmějí využít své pozice k prosazování svých osobních zájmů, neboť stojí ve funkci správců majetku, tedy ve svěřeneckém vztahu k obchodní společnosti, jejím akcionářům. Nejvyšší soud Delaware tak zpřísnil výklad svěřenecké povinnosti. Porušení fiduciární povinnosti se Guth dopustil tím, že využil obchodní příležitosti ve svůj osobní prospěch, namísto toho, aby tuto příležitost předložil samotné společnosti, v jejímž popředí vystupoval. Společnosti Loft tak unikla jedinečná možnost získat společnost Pepsi-Cola a byla tak připravena o zisk či výhodu, kterou by ji případné využití této obchodní příležitosti přineslo (Guth v. Loft, Inc. 5 A.2d 503).

Ovšem každé nečestné vědomé jednání, které je právě definované jako porušení povinnosti loajality je z pojištění odpovědnosti členů statutárních orgánů vyloučeno. Případ tak zasáhl do oblasti fiduciárních povinností, ale problematiku pojištění nikterak nepostihl.

1.2.3 Povinnost jednat v dobré víře

Základním kamenem, o který se opírá i občanský zákoník, je domněnka, že každý účastník obchodního vztahu jedná poctivě a v dobré víře. Fiduciář tedy typicky představuje osobu, která se mimo jiné vyznačuje hlavně tím, že je do něho vkládána důvěra ze strany oprávněného. Jak patrně vyplynulo z výše uvedeného, na oprávněného se nahlíží jako na osobu ve více choulostivé pozici. Potenciálně se tedy nachází ve zranitelnějším postavení, na což jednotlivé jurisdikce států reagují zákonnými úpravami či samotnou judikaturou. Smyslem těchto reakcí je v konečném důsledku právě posílení pozice oprávněného. K zemím, jejichž právní řád výslovně neukládá členům správních orgánů obchodních společností povinnost

loajality se řadí i Německo. Německá doktrína považuje za bezprostředně precedenční skutečnost, že fiduciář se nachází v takovém postavení, kdy je z jeho pozice možné zasáhnout do zájmové sféry oprávněného. Zatímco americká právní kultura a po jejím vzoru tak i samotné české právo, staví jako na hlavním kameni právě na důvěře, důvěře jakožto zdroji povinnosti loajality. Britský právní řád naopak do určité míry představuje oba zmíněné přístupy současně (Borkovec, Josková, Tomášek, 2022, str. 220-221).

Všechny zkoumané úpravy mají společné, že velkou pozornost zákonodárce věnuje problematice konfliktu zájmů. Řadou autorů je přitom regulace konfliktu zájmů považována za jádro povinné loajality. Ačkoliv se detaily regulace v jednotlivých úpravách liší, ve výsledku všechny úpravy umožňují provádění transakcí mezi fiduciářem a oprávněnou osobou i přes existenci rozdílných zájmů, avšak za podmínek právními předpisy stanovených anebo dovozených judikaturou. Postupně však došlo k zakotvení pravidel, za kterých jsou transakce přes konflikt zájmů možné (Borkovec, Josková, Tomášek, 2022, str. 221).

1.3 Korporátní právo se zaměřením na povinnost péče řádného hospodáře

Definice z občanského zákoníku, konkrétně § 159 odst.1, nám říká, že: „Kdo přijme funkci člena voleného orgánu, zavazuje se, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí. Má se za to, že jedná nedbale, kdo není této péče řádného hospodáře schopen, ač to musel zjistit při přijetí funkce nebo při jejím výkonu, a nevyvodí z toho pro sebe důsledky“ (§ 159 odst.1 obč. zák.).

A rovněž:

„Nenahradil-li člen voleného orgánu právnické osobě škodu, kterou jí způsobil porušením povinností při výkonu funkce, ačkoli byl povinen škodu nahradit, ručí věřiteli právnické osoby za její dluh v rozsahu, v jakém škodu nenahradil, pokud se věřitel plnění na právnické osobě nemůže domoci“ (§ 159 odst. 3 obč. zák.).

Pro všechny orgány právnických osob platí povinnost, aby jednali s péčí řádného hospodáře. Pojem péče řádného hospodáře znamená v českém právu výkon funkce s nezbytnou loajalitou a s potřebnými znalostmi a pečlivostí. Dodržení těchto povinností je rozhodujícím kritériem pro posouzení, zda budou či nebudou členové statutárních orgánů povinni k náhradě škody způsobené při výkonu své funkce.

Povinnost k náhradě škody tak vzniká v důsledku porušení fiduciárních povinností (Novotná Krtoušová, 2019).

Občanský zákoník ve své obecné části upravuje povinnosti členů statutárních orgánů, přičemž právě kvůli tomu, že jsou upraveny obecně, dopadají na členy statutárních orgánů všech právnických osob soukromého práva a právnických osob veřejného práva, pokud se to slučuje s jejich právní povahou. To, zda člen statutárního orgánu, který právně jednal za právnickou osobu ponese či neponese odpovědnost za své rozhodnutí závisí i na tom, o jakou právnickou osobu se jedná a co je předmětem její činnosti. Nicméně, je více než jasné, že újma se nemůže vyhnout žádné právnické osobě, přesto však existuje rozdíl mezi odpovědností obchodních korporací, u kterých je riziko součástí jejich existence a ostatních právnických osob. Nezbytné je zde také zmínit otázku, zda členové statutárních orgánů odpovídají objektivně anebo subjektivně, to znamená na základě svého vlastního zavinění. Současná česká právní doktrína není zcela jednotná v odpovědi na tuto otázku. Pokud ale budeme chápat odpovědnost člena statutárního orgánu právnické osoby jako objektivní, je více než pravděpodobné, že zavinění jako takové nebude hrát žádnou roli. Půjde pouze o to, zda dotyčná osoba porušila či neporučila stanovené kritérium péče řádného hospodáře, které eventuálně může pouze zmírnit jen již dotčené pravidlo podnikatelského úsudku *BJR*. Za předpokladu, kdy budeme odpovědnost považovat za subjektivní, potom je protiprávné jednání prostým předpokladem k podniknutí dalších kroků, zejména k odpovědi na otázku, zda škoda byla či nebyla dotyčnou osobou zaviněna. Vrátime-li se k zodpovězení původní otázky, tak v situaci, kdy člen statutárního orgánů je v postavení zákonného zástupce je povinen se řídit povinnostmi vyplývajícími ze zákona, a tedy i jejich porušení lze označit jako porušení zákonné odpovědnosti založené na subjektivním principu. V situaci, kdy člen statutárního orgánu pracuje pro společnost na základě smlouvy, nebo je zástupcem *sui generis* neboli svého druhu, vztahuje se na něho smluvní režim odpovědnosti, za který se odpovídá objektivně (Novotná Krtoušová, 2019).

Česká právní úprava termín fiduciární povinnosti, jako takové, nezná, nebo se mu spíše vyhýbá. Proto i přes již všechno vyřčené, nelze přesně tyto povinnosti formulovat do jednotlivého dokumentu. Neboť vysvětlení je natolik složité, že ho lze upřesnit pouze na konkrétních příkladech. V případě, kdy by taková listina vznikla,

i tak by nebyla úplná, neboť nelze zatím předpovědět v budoucnu nastalé situace, a právě ty by byly v takové listině pominuty. A proto je bohužel toto právo nekompetentní. Současně je ale stále doplňováno a rozvíjeno na základě vyvstalých soudních rozhodnutí. V české doktríně je rovněž nezbytné rozeznávat, kdy a v jaké míře došlo ke změně výkladu termínu povinnosti péče řádného hospodáře a loajality. Neboť je u nás prosazována tendence, že za fiduciární povinnosti je považována péče řádného hospodáře a povinnost loajality. Nicméně v okolních zemích je tomu zcela jinak. Britská a německá doktrína považuje za fiduciární pouze povinnost loajality. Do rekodifikace českého soukromého práva byl vztah mezi péčí řádného hospodáře a povinností loajality zcela nejasný, k čemuž přispěla i nejasná právní úprava zakotvená v obchodním zákoníku. Po rekodifikaci je tato koncepce specifikována tak, kdy pod zastřešujícím termínem povinnosti péče řádného hospodáře je rozlišováno mezi povinností loajality a povinností užívat při výkonu funkce nezbytné znalosti a pečlivosti. Byť je toto dáno občanským zákoníkem, i tak se objevují názory, že zmíněné povinnosti jsou samostatné a na sobě nezávislé. Z pohledu odpovědnosti za škodu je třeba se v české právní úpravě na toto téma dívat ze stejného hlediska, jaké je zakotvené v občanském zákoníku, a to tak, kdy péče řádného hospodáře zahrnuje dvě zcela odlišné povinnosti, jejichž porušení nese také odlišné následky (Novotná Krtoušová, 2019).

Obecně, dle teorie, je v případě, kdy dojde k porušení povinnosti péče, největší hrozba pro manažera ztráta jeho zaměstnání a s tím související pošpinění jeho pověsti na trhu práce. V české právní úpravě má porušení povinnosti péče za následek povinnost k náhradě škody. Ovšem jestliže dojde k porušení povinnosti loajality, není postih trhem dostatečný, neboť si ji člen statutárního orgánu již vykompenzoval přínosem, který získal upřednostněním svého vlastního zájmu před zájmem společnosti. V takových situacích je bezprostředně přítomen střet zájmů. A proto je nutné, aby v těchto případech nastoupil stát, který může nařídit, že manažer bude povinen získaný přínos vrátit.

1.3.1 Role nezávislých direktorů v různých systémech

Střet neboli konflikt zájmů je velice širokým pojmem, jehož podoba není charakterizována v žádném právním předpise. Problematika střetu zájmů je upravena v české právní jurisdikci zákonem o střetu zájmů. Lze-li to tak říct, tak poselstvím tohoto zákona pro veřejné funkcionáře je zdržení se každého jednání,

při kterém mohou osobní zájmy ovlivnit výkon veřejné funkce. Příkladem takového chování může být jednání, jenž osobě ve veřejné funkci přinese zvýšení majetku, majetkového či jiného prospěchu, nebo naopak zamezení vzniku případného snížení majetkového nebo jiného prospěchu anebo jiné výhody (Zákon č. 159/2006 Sb.).

Na základě dění v minulých letech se přístup k otázkám ohledně nezávislosti členů statutárních a dozorčích orgánů značně změnil. Klíčovou roli přinesl evropský pohled na věc, konkrétně Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/43/ES ze dne 17.května 2006 o povinném auditu ročních a konsolidovaných účetních závěrek, o změně směrnic Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS a o zrušení směrnice Rady 84/253/EHS, kdy sice samotná směrnice zmiňovala požadavek nezávislosti, avšak ho již více nedefinovala. Veřejnost tak začala přihlížet k euro komfortnímu výkladu vycházejícímu z Doporučení Komise ze dne 15.února 2005 o úloze nevýkonných členů správní rady nebo členů dozorčí rady a o výborech správní nebo dozorčí rady společností kótovaných na burze (EPRAVO, 2020).

Nároky na transparentnost a nezávislost zmíněných orgánů rapidně vzrostly. Smyslem požadavků na transparentnost a průhlednost jednání je posílení důvěryhodnosti a standardů správy a řízení. A právě proto, aby ve společnostech nedocházelo k takovýmto porušením, jsou v řídicích a kontrolních orgánech ustanovováni tzv. nezávislí direktori.

„Člen správního orgánu by měl být považován za nezávislého pouze tehdy, nemá-li žádné obchodní, rodinné či jiné vztahy se společností, jejím většinovým akcionářem nebo vedením, které vytvářejí střet zájmů zhoršující jeho úsudek“ (čl.13 příloha č.2 Doporučení Komise 2005/162/ES).

Jak již také citoval Borkovec (2013, str. 123-124) nezávislost direktora zpochybňují níže zmíněné skutečnosti:

- *„byl zaměstnancem společnosti nebo jiné společnosti ve skupině v posledních pěti letech,*
- *byl v obchodním vztahu se společností v posledních třech letech, ať už přímo nebo jako společník (partner), akcionář nebo vyšší manažer entity, která měla takový vztah,*

- *obdržel od společnosti jiné odměny než odměny za výkon funkce direktora, participuje na opčních programech nebo odměnách odvíjejících se od výkonnosti (ziskovosti),*
- *má blízké rodinné vazby k nějakému poradci společnosti nebo k jinému direktorovi nebo vyššímu manažerovi,*
- *je zapojen do „křížového členství ve správních radách“ nebo má podstatné vazby na jiné direktory přes účast v jiných společnostech nebo entitách,*
- *reprezentuje akcionáře s podstatným vlivem nebo*
- *je členem dané správní rady více než devět let od data jeho prvního zvolení“.*

Pokud je porušeno některé z výše stanovených pravidel, nelze direktora pokládat za nezávislého a rovněž nezaujatého.

Jedním z hlavních cílů nezávislých direktorů je poskytnutí ochrany menšinovým akcionářům před těmi většinovými anebo ochrana samotných akcionářů před manažery. V obecném hledisku je jejich primárním zájmem ochrana slabší strany. Je tedy nezbytně nutné poukázat na dva vlastnické systémy kontroly vlastnictví, z nichž v každém, je chráněna jiná ze slabších stran. První ze systémů je typickým pro Českou republiku, dále převažuje i v okolních státech jako je Německo, a vzdálenějších, ale stále evropských Itálii, Francii a Skandinávii. Jedná se o systém, který je charakterizován existencí většinových akcionářů. Systém koncentrovaného vlastnictví, kde zpravidla, jak již bylo naznačeno, dominuje jeden akcionář s většinovým podílem a pár dalších je považován za charakteristický, pro systém vnitřní kontroly. Kontrolu u tohoto typu systému přebírá ve většině případů rodina, jednotlivci či malé množství manažerů. Avšak v některých případech mohou kontrolu provádět i banky anebo jiné instituce. Zde tedy nastává již zmíněná ochrana menšinových akcionářů před těmi většinovými. Druhým typem vlastnictví se rozumí rozptýlené, tento typ vlastnictví je příznačným pro Spojené státy americké. Systém rozptýleného vlastnictví je definován značným počtem akcionářů s minoritním podílem na společnosti. Z tohoto důvodu tito akcionáři nemají takový zájem se důkladně podílet na kontrole společnosti a rozhodování. Z hlediska systému, který je specifický rozptýlením akcií mezi velké množství akcionářů, kteří jsou majiteli pouze malého množství akcií, je zde zapotřebí právě ochrany akcionářů před managementem. Na základě klíčového postavení správní rady v systému rozptýleného vlastnictví roste i významnost správného nastavení personálního

složení statutárních orgánů, jejichž úloha v systému rozptýleného vlastnictví prudce roste. Neopomenutelná je i informace ohledně difference v případě složení správních a dozorčích rad. Role nezávislých direktorů v obou modelech je totožná, avšak v každém z nich takzvaný nezávislý a nezaújatý direktor reprezentuje a zasedá v jiném orgánu společnosti. Rozlišuje se mezi dvěma modely, z nichž první systém se vyznačuje pouze jedním správním orgánem tzv. *Board of Directors*, v českém překladu správní radou. Mimo jiné je v obou modelech přítomna i valná hromada. Proto aby byla naplněna monitorovací role v případě monistického systému musí plnit svou roli právě zmíněná správní rada. Tento orgán má na starosti jak řídicí, tak i kontrolní funkci. Jednotliví členové jsou voleni akcionáři, kteří jim zároveň svěřují řízení své společnosti. Pro druhý model tzv. dualistický systém je charakteristická existence dvou správních orgánů, dozorčí rady a představenstva. Z tohoto důvodu bývá dualistický model nazýván také jako dvoustupňový. Aby v případě dualistického modelu mohla být naplněna monitorovací funkce, je nezbytné, aby nezávislí direktori zasedali právě v dozorčí radě. Dozorčí rada je hlavní kontrolní orgán, který sleduje, zda jsou splněny zájmy majitelů, mimo jiné se zabývá i jmenováním členů představenstva a schvalováním firemní strategie. Výkonné aktivity spadají do agendy představenstva, díky tomu existuje patřičný rozdíl mezi činnostmi obou orgánů – řízením a kontrolou (Borkovec, 2013).

Avšak dříve v minulosti nebyli pravomoci správních rad akciových společností v USA zdaleka tak rozsáhlé jako je tomu právě dnes. Manažeři byli značně svázáni doktrínou *Ultra Vires*, z latinského překladu fráze znamenající za *hranice pravomocí neboli nad pravomocí*. Hranice pravomocí byli pevně vymezeny akcionáři, a to v základním dokumentu. Postupem času byla doktrína překonána a správním radám se dostalo maximální možné volnosti. Jediným omezením pro manažery byli již právě předestřené fiduciární povinnosti. Akcionáři si tak v dnešní době najímají manažery s udělením jednoduché instrukce: „*Tady máte naše peníze, dělejte si s nimi, co chcete, samozřejmě s přiměřeným rizikem, avšak je maximálně zhodnoťte a poté si ze zhodnocených peněžních prostředků vezměte odměnu a zbytek nám vraťte*“. Nicméně každý jednotlivý direktor či manažer, ať už má od akcionářů jakoukoliv diskreci rozhodování, je vždy svázán povinností péče a povinností loajality (Borkovec, 2013).

V minulosti se hledaly cesty k tomu, aby péče byla limitována. Jako první bylo ustanoveno, že povinnost péče se „zruší“, což by vedlo k tomu, že manažeři nebudou povinni péčí, avšak toto ujednání nechtěl nikdo akceptovat, a tak se hledala jiná cesta k limitování jedné z fiduciárních povinností. Jako správné se jevila možnost odškodnit újmu společníkům, pokud by někdo z manažerů byl odsouzen nahradit škodu. Avšak odškodnění může být i větší, nežli byla samotná škoda. A právě z těchto důvodů vzniklo manažerské pojištění, nazývané jako „D&O insurance“. Velké písmeno „D“ reprezentuje členy správní rady označované jako „Directors“ a velké písmeno „O“ jako „Officers“ manažery či funkcionáře. Konkrétně pojištění členů orgánů společnosti je pojištěním určeným pro pojištění odpovědnosti členů statutárních a dozorových orgánů obchodních společností, povinnost k náhradě újmy členů orgánů společnosti tak může na sebe převzít pojišťovna a poskytnout pojistné plnění. Pojistné plnění je tedy předepsáno jako náhrada újmy, kterou je pojištěný povinen nahradit v souvislosti s výkonem své funkce, a to za podmínek stanovených pojišťovnou, konkrétně se odkazuje na všeobecné pojistné podmínky a ujednání v té dané konkrétní pojistné smlouvě.

2 Pojištění a pojišťovnictví

2.1 Obecný vhled do problematiky

Druhá část diplomové práce se zabývá vysvětlením pojmů z oblasti pojištění a pojišťovnictví, jenž nemálo souvisejí s termínem jako je morální hazard. Tento zmíněný termín je především spojován s rizikem, neboť lidé, se chovají jinak v situacích, kdy nesou plné riziko a jinak, je-li toto riziko zmírněno například právě pojištěním. Část této kapitoly je také věnována samotnému účelu nesení odpovědnosti a rovněž je zaměřena na komparaci funkcí pojištění.

Pojem morální hazard je už poněkud historický, s původními prameny právě z oboru pojišťovnictví. Tento poněkud zastaralý termín byl skloňován v kontextu pojistných rizik nesouvisejících s živelnými událostmi, ale se změnou chování pojištěných osob či subjektů poté, co došlo k uzavření pojistné smlouvy. Odborný výraz *morální hazard* byl označením pro pravděpodobný pokles odpovědnosti či opatrnosti jednotlivců či skupin ve vztahu k rizikům, jejichž důsledky, jimiž jsou rozuměny především náklady, po uzavření pojištění přešly právě na samotné pojišťovny. To zda, opravdu ke změně v chování ve vztahu k riziku dochází u osob úmyslně či neúmyslně není až natolik relevantní. Komerční pojišťovny se samozřejmě snaží vzniku morálního hazardu předcházet, k jehož snižování využívají různé prvky jako je spoluúčast, bonus, malus a také samozřejmě důsledně prošetřují pojistné události. K výskytu morálního hazardu však dochází i u veřejné formy pojištění, kdy právě samotné pojištění stupňuje sklon pojištěného čerpat určité typy služeb, o kterých si myslí, že je má předplaceny. U veřejné formy pojištění se konkrétně jedná o sociální a zdravotní pojištění, kdy právě u zdravotního pojištění dochází k riskantnímu chování na základě ztráty obezřetnosti k vlastnímu zdraví. A právě nebezpečí vzniku morálního hazardu je i jedním z klíčových důvodů, jenž dlouhodobě brání implementaci dostupné zdravotní péče pro širokou americkou veřejnost (Morální Hazard: vymezení, příčiny a důsledky, 2010).

„Sklon k morálnímu hazardérství, tj. rizikovému nebo méně obezřetnému chování, roste především tehdy, mohou-li lidé či podniky na svém riskantním chování za příznivých okolností podstatně vydělat“ (Morální Hazard: vymezení, příčiny a důsledky, 2010, str. 8).

Vyvstává tedy otázka, jaký je samotný účel nesení odpovědnosti. Proč by někdo měl být nositelem odpovědnosti, například třeba právě manažer, za skutečnosti, jež učinil. Obecně samozřejmě platí, že za škodu je vždy odpovědný škůdce. Odpovědně však jedná ale pouze osoba v případě, pokud řádně plní své vymezené povinnosti a eliminuje pravděpodobnost vzniku nepříznivých následků. Neboť právě základním kamenem odpovědnosti je vědomí, že daný jedinec mohl výsledek svým chováním ovlivnit. Na významu odpovědnosti stále více nabývá, pojem odpovědnost se prolíná mnohými obory, mezi které samozřejmě patří i pojišťovnictví. A právě pojištění odpovědnosti a s tím spojené řešení pojistných událostí se řadí k nejtěžším pojistným produktům a činnostem v tomto oboru vůbec.

Odpovědnost je široký etický, morální a právní pojem. Z etického pohledu je odpovědnost vnímána jako konsekvent lidské svobodné vůle, neb se na jedince nahlíží jako na osobu obdařenou rozumem a vůlí, která se může rozhodovat svobodně dle svého uvážení, na základně principů dobra a zla. V takových případech člověk odpovídá svým svědomím. Ale z hlediska práva je na jedince nahlíženo jako na právně odpovědného za určité jednání, neboť nepochybně, i samotní lidé si uvědomují svou odpovědnost za určité situace. Podstatu právní odpovědnosti tvoří právní povinnosti, kdy lze na odpovědnost nahlížet i jako na nástroj sankční povahy, jejichž náklad je třeba odčinit.

Většina odpovědnostních pojištění je uzavírána pro případ subjektivní odpovědnosti, kdy právě dochází k porušení právní odpovědnosti. Podstatou subjektivní odpovědnosti je tedy zavinění. Pojištění odpovědnosti se tudíž sjednává pro situace, ve kterých pojištěnému vznikne povinnost k náhradě škody třetí osobě. Účelem takového pojištění je prvotně ochránit pojištěného před následky jeho vlastní odpovědnosti, přičemž zároveň nesmí dojít k obohacení oprávněné osoby, což lze vymežit stanovením odpovídající pojistné částky k pojistné hodnotě. Pojištění odpovědnosti lze díky své povaze sjednat pouze jako pojištění škodové, jehož účelem je náhrada újmy vzniklé v souvislosti s pojistnou událostí. Podstatou pojištění odpovědnosti je ochranná funkce směrem k poškozenému, kdy poškozenému je kompenzace jeho škody poskytnuta v rámci sjednaného pojištění a poškozený tak nenese následky případné finanční neschopnosti škůdce škodu nahradit. Ochranná funkce pojištění je nejčastěji vnímána zejména u takzvaných povinných smluvních pojištění (Karfíková, Přikryl, Vybíral a kolektiv, 2018).

2.2 Členění pojištění

Jak již vyplynulo z předestřených vymezení, je rozlišováno mezi různými druhy a formami pojištění. Nejprve je ale nutné vytyčit rozdíl mezi takzvaně soukromým pojištěním a sociálním pojištěním. U sociálního pojištění se jedná spíše o jeho nominální označení, neboť technicky vzato, se jedná o sociální zabezpečení, což je zcela odlišný systém fungující na úplně jiném principu. A to na principu solidarity.

Systém sociálního pojištění je založen na úhradách újem vzniklých v souvislosti se ztrátou zaměstnání, pracovní neschopností nebo zdravotní péčí, jejichž rozsah je dán politickým rozhodnutím státu a vzniká na základě zákona. Tyto skutečnosti lze označit za sociální rizika. Charakteristickým znakem pro sociální pojištění je skutečnost, že výše pojistného je pro všechny účastníky sociálního systému stanovena stejným způsobem a nezávisí tak na míře rizika. Způsob stanovení je založen na určitém procentu z příjmu jedince. Na rozdíl od soukromého pojištění, může plnění ze sociálního pojištění čerpat pouze pojištěný. Samozřejmě kromě výjimek, jimiž jsou vdovské a sirotčí důchody. Další odlišnosti lze spatřit ve financování, kdy v tomto systému kromě úhrad od pojištěných jsou započaty také příspěvky od zaměstnavatelů a státu. V neposlední řadě je třeba upozornit na princip průběžného financování, narozdíl od pojištění soukromého, které se vyznačuje ekvivalentností. Pojištění, které vznikne uzavřením pojistné smlouvy je označováno jako soukromé pojištění. Je charakterizováno právním vztahem mezi pojistitelem a pojistníkem. Pojistitele představuje pojišťovna, pro kterou je uzavírání pojistných smluv předmětem její podnikatelské činnosti i z těchto zmíněných důvodů je toto pojištění nazýváno jako tzv. *komerční*. Pojišťovna se za úplatu zavazuje poskytnout pojistné plnění při vzniku pojistné události, oprávněné osobě. Výše pojistného plnění nezávisí na doposud uhrazeném pojistném (Ministerstvo financí Česká republika, 2014).

Z hlediska druhů pojištění je na základě běžné praxe nejčastěji rozlišováno dle předmětu pojištění:

- Pojištění osob
- Pojištění majetku
- Pojištění odpovědnosti
- Pojištění právní ochrany

- Pojištění úvěru, záruky a finančních ztrát

Forma vzniku pojištění vyjadřuje způsob na základě, jakých právních skutečností pojištění vzniklo. Obecně se rozlišují dvě základní formy pojištění, které se poté ještě dále rozlišují. První z forem pojištění, kterou rozeznáváme je pojištění zákonné, načež druhou formu tvoří pojištění smluvní, které se dále dělí na pojištění dobrovolné a povinné. Co se týče povinného smluvního pojištění, které vzniká na základě právního předpisu, tedy kdy přímo samotným účastníkům právní předpis ukládá povinnost pojistnou smlouvu uzavřít, trvá existence opodstatněného zájmu na ochraně před následky činností, s jejichž provozem je vyšší riziko spjato. K povinnému pojištění se pak tedy řadí například právě obecně známé pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. V rámci sjednávání dobrovolného pojištění zcela závisí na rozhodnutí zájemce o pojištění (Karčíková, Přikryl, Vybíral a kolektiv, 2018, str. 16-17).

V České republice existuje jediné zákonné pojištění, zavedené již v roce 1993, jímž je pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. Toto pojištění by mělo kryt nároky zaměstnanců ze škod vzniklých při plnění pracovních úkolů, rovněž by se mělo vztahovat i na škody vzniklé při pracovních cestách bez místního omezení. Avšak toto pojištění se nevztahuje na výkon funkce člena správní či dozorčí rady, společníky a samotné členy statutárních orgánů kapitálových společností, a to i přes to, že od 01.01.2012 je za tyto subjekty odváděno pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti dle zákona č. 589/1992 Sb. (Koop, 2023).

Dále dochází k dalšímu významnému členění pojištění, a to dle závislosti výše pojistného plnění na výši škody. Tato závislost je předem upravena pojistnými podmínkami vázajícími se ke konkrétní pojistné smlouvě. Konkrétně je zde z tohoto hlediska rozlišováno mezi pojištěním škodovým a obnosovým. Při obnosovém pojištění je povinen pojistitel poskytnout v případě nastalé škody jednorázové či opakované pojistné plnění v ujednaném rozsahu, tedy takzvaný obnos. Přičemž dohodnutá částka je nezávislá na výši újmy. Tento typ pojištění se používá v případě, kdy nelze úplně vyčíslit či ohodnotit škodu. Jedná se o rizika, která se nedají úplně přesně peněžně vyčíslit. Konkrétně se především jedná o rizika životního pojištění, tedy o pojištění smrti, invalidity či pojištění pracovní neschopnosti. U škodového typu pojištění je už více cítit závislost pojistného plnění

na výši vzniklé škody, přičemž hlavním účelem je právě náhrada vzniklé újmy. Pojistné plnění nemůže být nikdy vyšší, než je vzniklá škoda, zároveň ale by pojištěný neměl být na stejné riziko pojištěn vícekrát a pokud tomu tak je, tak v takovém případě se plnění od daných pojistitelů rozdělí v určitém poměru tak, aby nedošlo k překročení výše vzniklé škody, neboť by se v takovém případě mohlo jednat o pojistný podvod (Ducháčková, 2015).

Pojistné podvody každým rokem přibývají, pouze za první pololetí letošního roku vzrostlo meziroční navýšení, a to v hodnotě o 100 %. Generali Česká pojišťovna zachytila pojistné podvody, jejichž uchráněná hodnota před neoprávněným vyplacením činila 521 milionů korun českých. Tato výše dosáhla téměř hodnoty za celý minulý rok. Nejvýznamnější nárůst pojistných podvodů je zaznamenán v oblasti majetkového a odpovědnostního pojištění, kdy ze samostatného podnikatelského odpovědnostního pojištění byly zaznamenány podvody v hodnotě 389 milionů korun (Generali Česká, 2023).

A právě odpovědnostní pojištění spadá do kategorie škodového pojištění, tento druh pojištění se sjednává pro případ odpovědnosti pojištěného za škodu či jinou újmu, díky níž vznikla pojištěnému povinnost hradit. Koncepce pojištění odpovědnosti je opravdu široká, svým rozsahem může zahrnovat veškerou odpovědnost pojištěného subjektu, kromě té, kterou obsahují výluky v pojistné smlouvě. Popřípadě je možné si sjednat pouze pojištění na určitý druh odpovědnosti, jedním z druhů je právě i pojištění D&O.

Zatímco v České republice je pojištění členů statutárních a dozorčích orgánů obchodních společností a družstev ponecháno na dobrovolné bázi, v jiných zemích je pojištění Director's & Officer's Liability podmínkou nástupu. Nezávisle na předmětu podnikání totiž manažeři platí v případě pochybení stejně jako ve velkých společnostech, tak v těch středních a malých podnicích. Ovšem v každém členském státě se odpovědnost řídících osob řídí příslušnými zákony. V některých státech je pojištění odpovědnosti manažerů omezováno, neboť vykoupení se z odpovědnosti není tím, co by mělo komukoliv přinést užitek či dokonce ponaučení. Tak je tomu například v Německu, kdy je manažerům zakazováno se plně pojistit a tím se tak vyvinut ze své odpovědnosti. Dle pravidel by každý vrcholový představitel společnosti v Německu měl nést alespoň 15 % odpovědnost za své

jednání, ovšem i toto je samotnými manažery obcházeno a na zbylých patnáct procent se sami do pojišťují (Ekonom, 2019).

2.3 Pojmy spjaté s problematikou pojištění

Pro snazší pochopení principu fungování pojištění a pojišťovnictví je třeba se s těmito odlišnými pojmy nejprve řádně seznámit. V lidském společenství jsou již odjakživa tyto termíny spjaty s nahodilostí. A právě nahodilost a její negativní důsledky už od pradávna ovlivňovali lidskou společnost, dlouhodobým vývojem však dochází ke změnám v míře a rozsahu těchto důsledků. Stejně tak jako nabývá na významu samotného pojištění a pojišťovnictví se i s tímto vzestupem, a to především díky vědeckému poznání, dokážeme s některými důsledky nahodilostí již vyrovnávat, na druhou stranu během vývoje dochází i ke vzniku zcela nových jevů, které svou povahou právě negativní důsledky nahodilých událostí vyvolávají. Pojištění tak svou povahou patří k nejvýznamnějším nástrojům řešení negativních dopadů nahodilých událostí (Ducháčková, 2015).

Neboť je problematika pojišťovnictví přisuzována do práva pojišťovacího, není v České republice tento pojem v právním řádu ani zdaleka řádně definován. Pro svou povahu mu lze přisuzovat členství ve specifickém členství ekonomiky, jež se zabývá eliminací rizik, které ovlivňují lidskou činnost. Účelem pojišťovnictví je tedy prostřednictvím pojišťovací činnosti tvorba a přerozdělování peněžních rezerv v rámci nastavených pravidel. Nejčastěji jsou právě tyto peněžní prostředky využívány k úhradě pojistných potřeb vyplývajících z nahodilých událostí. Pojišťovací činnost však tvoří jen určitou část pojišťovnictví, zbylou část tvoří činnost zajišťovací, kdy předmětem této činnosti je přenos rizika nebo jeho části, které v pojistné smlouvě předává pojistitel na jiný pojistný subjekt, tato osoba bývá označována jako takzvaně zajistitel, jenž za tuto službu obdrží zajistné. Přebírání rizika je tak jedním z předních znaků pojišťovnictví. Z hlediska ekonomického, je na pojišťovnictví nahlíženo i jako na finanční službu, kdy pojistná služba představuje právě smlouvu o finančních službách. Finanční službou je pak v tomto případě konkrétně myšlen sjednaný rozsah pojistného či zajistného krytí. S ohledem na jednotlivé státy, jsou spatřovány rozdíly v oblasti institucí, které do pojišťovnictví spadají. V některých zemích jsou pak do oboru pojišťovnictví zahrnuty i zdravotní a sociální pojišťovny, v České republice však do tohoto oboru lze zařadit veškeré pojišťovací a zajišťovací instituce, které splňují podmínky vyplývající ze zákona

č.277/2009 Sb., o pojišťovnictví. Ohledně významu slova *pojištění* je definice již více podobná předestřeným vymezením. Pojištění je charakterizováno jako činnost jejímž cílem je právě vytvoření peněžního fondu, jenž slouží ke krytí případných škod. I na samotné pojištění lze nahlížet jako na finanční činnost na jejímž základě rozlišujeme čtyři metody finanční činnosti. Jednou z nich je metoda pojišťovací, kdy se část peněžní masy přesouvá od jednoho subjektu k druhému, nejen vlivem vzniku pojistné smlouvy, ale také vlivem vzniku pojistné události. Příkladem, kdy dochází k použití pojišťovací metody je provozování soukromého ale i veřejného pojištění. V rámci soukromých financí se poté může jednat například o pojištění majetku, kdežto u veřejných financí jde převážně o systém důchodového a nemocenského pojištění (Karfíková, Příkryl, Vybíral a kolektiv, 2018).

Autoři knihy *Teorie pojistných trhů*, Eva Ducháčková a Jaroslav Daňhel shrnují tuto problematiku daleko jednodušeji: „*Pojišťovnictví představuje specifické odvětví ekonomiky, zahrnující všechny specializované instituce – komerční pojišťovny a pojištění představuje v tomto kontextu průřezovou ekonomiku, sloužící k ovlivňování ekonomik odvětvových. V tomto kontextu je třeba poznamenat, že do pojmu pojišťovnictví např. u nás není obvyklé zahrnovat instituce sociálního pojištění a také zdravotní pojišťovny – naše pojetí pojmu zahrnuje jenom ty instituce, které provozují komerční pojištění*“ (Ducháčková, Daňhel, 2010, str. 34).

K úplnému pochopení je třeba ještě dovysvětlení pojmu *pojistný trh*, na kterém dochází k přímému střetu zájmů klientů a pojišťoven. Proto, aby ke střetu poptávky s nabídkou docházelo hladce, vystupují na pojistném trhu ještě pojišťovací zprostředkovatelé. Jedná se o takzvaný mezičlánek, který usnadňuje styk pojišťovny s klientem a naopak. Zprostředkovatelé fungují jako samostatné podnikatelské subjekty, které představují buďto fyzickou anebo právnickou osobu, jenž za úplatu (takzvaně provizi) provozují zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví. Jejich oprávnění k provozování činnosti se odvíjí od získání licence na základě složení odborné zkoušky u České národní banky. Česká národní banka zároveň plní i pro tyto subjekty funkci dohledu. Tyto subjekty pracují na základě smlouvy, mezi pojišťovacím zprostředkovatelem a pojišťovnou. Primární výhodou pojišťovacích zprostředkovatelů je znalost pojistného trhu, což má vliv na objektivizaci nabídky a poptávky. Existují tři různé kategorie pojišťovacích zprostředkovatelů, první z nich představuje samostatné zprostředkovatele, kteří

jsou oprávněni zprostředkovávat pojištění (či zajištění) na základě oprávnění k činnosti. Samostatný zprostředkovatel může vystupovat buď v roli pojišťovacího agenta, kdy dochází ke zprostředkování pojištění pro pojišťovnu, nebo v roli pojišťovacího makléře, kdy je pojištění zprostředkováno pro klienta na základě plné moci. Přičemž ČNB zakazuje souběh obou rolí u jednotlivého pojištění. Úkolem makléře je nezávisle analyzovat pojistný trh, analyzovat souhrn rizik klienta, sestavit pro něho konkrétní pojistný program a vyhodnotit a doporučit nejlepší nabídky pojištění od pojišťoven a případné pojistné smlouvy pomoci klientovi uzavřít. Makléři rovněž poskytují poradenství nejen ve výše zmíněném, ale také v oblasti pojistných událostí, kdy v případě nastalé škody hájí zájmy klienta. Druhou kategorií reprezentují takzvaní *Vázaní zástupci*, a třetí skupinu představují *Doplňkový pojišťovací zprostředkovatelé*. Pro pojišťovnu však tito zprostředkovatelé představují nákladovou položku (ČAP, 2023). *Výše uvedené informace jsou doplněny o diplomantky zkušenosti z praxe.*

V České republice upravuje činnost zprostředkovatelů zákon, a to konkrétně *Zákon č.277/2009 Sb., o pojišťovnictví a Zákon č.170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, ve znění pozdějších předpisů, který vstoupil v účinnost počínaje 1.12.2018*. Samostatný zprostředkovatel musí být rovněž pojištěn (*mít sjednané pojištění odpovědnosti*), pro případ, že by nastala povinnost nahradit klientovi škodu způsobenou porušením povinnosti samostatného zprostředkovatele.

Primárním cílem komerčních pojišťovacích subjektů je nabízení svých služeb v takové výši, aby to bylo přijatelné pro klienty, odpovídalo to převzatému riziku a zároveň, aby výše poplatku naplňovala znaky ekvivalence. Což lze objasnit nezájmem pojišťoven, přebírat obrovská až katastrofální rizika, jejichž rozsah není zcela možné ani vyčíslit, což se samozřejmě projevuje i na výši pojistného, které proto není možné správně stanovit. Současně nelze pojistit ani událost, která jistě nastane, nesplňuje tak podmínky nahodilosti. Zde se jedná převážně o opotřebení nebo dokonce o úmyslné škody, jedinou výjimku tvoří pojištění pro případ smrti, neboť smrt u každého jedince skutečně nastane, ovšem prvek nahodilosti v sobě přeci jenom skrývá. Souhrn rizik, jež na pojišťovny přechází, je označován odborným termínem *pojistné riziko*. Tento velmi často skloňovaný pojem ukazuje míru pravděpodobnosti vzniku pojistné události. Pojistná rizika jsou vymezena v rámci pojistného práva, kdežto zákony, nařízení, směrnice apod., upravují pojistné

podmínky. Ohledně pojistných podmínek, rozlišujeme mezi tzv. *VPP* neboli všeobecnými pojistnými podmínkami, které jak je obecně známo, svým rozsahem pokryjí samolibě okolo padesáti stran a více ke každému druhu produktu, tak mezi zvláštními pojistnými podmínkami, které se vztahují pouze k určitým druhům pojištění, či dokonce se mohou od standardních ujednání odchýlit. V neposlední řadě je třeba poukázat na termín pojistná smlouva, kdy právě na jejím základě vzniká smluvní pojištění fyzických i právnických osob. U tohoto dokumentu je kladen důraz na dodržení všech náležitostí smlouvy jako takové (Ducháčková, Daňhel, 2010).

V praxi se rovněž rozlišuje mezi osobou, která uzavřela pojištění a je povinna platit pojistné a mezi subjektem, který pojištění uzavírá ve prospěch jiné osoby. V tomto kontextu je tedy cítit diference mezi pojmem pojistník a pojištěný. V pojistné smlouvě lze tedy nalézt pojmenování rovnou čtyř stran, které označují, kdo je právnická osoba, která má oprávnění k provozování pojišťovací činnosti (*pojišťovna neboli odborným termínem označována jako pojistitel*), fyzická nebo právnická osoba, která jedná jménem pojistitele, ve prospěch svůj, klienta i pojišťovny (*pojišťovací zprostředkovatel*), osoba, která se na základě uzavření pojistné smlouvy zavázala k hrazení pojistného (*pojistník*) a člověk, který je na základě pojistné smlouvy chráněn a vztahuje se na něho tak pojištění (*pojištěný*).

Vymezení pojistné smlouvy lze rovněž nalézt v zákoně č.89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, § 2758-2872, přičemž i česká asociace pojišťoven zároveň stanovila, že: *„Pojistnou smlouvou se pojistitel zavazuje vůči pojistníkovi poskytnout jemu nebo třetí osobě pojistné plnění, nastane-li nahodilá událost krytá pojištěním (pojistná událost), a pojistník se zavazuje zaplatit pojistiteli pojistné. Není-li pojištění ujednáno na pojistnou dobu kratší než jeden rok, vyžaduje smlouva písemnou formu. Přijal-li pojistník nabídku včasným zaplacením pojistného, považuje se písemná forma smlouvy za zachovanou“* (ČAP, 2023).

K povinným a zároveň nejdůležitějším náležitostem obsahu pojistné smlouvy patří kromě tedy určení pojistitele a pojistníka, číslo pojistné smlouvy, výše pojistného s jeho splatností, pojistná doba, druh a předmět pojištění, výše pojistného plnění a tak dále. Ke vzniku pojistné smlouvy je zapotřebí prokázání pojistného zájmu, bez kterého nelze pojištění sjednat či je považováno za neplatné. Pojistný zájem je často definován jako oprávněná potřeba ochrany před následky nahodilé události.

Pojistník by měl mít pojistný zájem na svém životě, na zdraví a životě třetích osob a samozřejmě i na svém vlastním majetku a majetku třetích osob. Pojištění vzniká za předem stanovených podmínek obsažených v pojistné smlouvě. Pokud není v pojistné smlouvě stanoven datum vzniku pojištění, vzniká pojištění prvním dnem následujícím po dni uzavření pojistné smlouvy. K zániku pojištění dochází buď uplynutím pojistné doby, výpovědí ze strany pojistníka či pojistitele, dohodou, uplynutím lhůty k zaplacení dlužného pojistného stanoveného v upomínce, odstoupením od smlouvy, změnou vlastnictví pojištěného majetku, zánikem pojistného zájmu, smrtí pojištěné osoby, dnem zániku právnické osoby bez právního nástupce, zánikem pojistného nebezpečí či dnem odmítnutí pojistného plnění (ČAP, 2023).

2.3.1 Historické konsekvence

Kategorie pojištění a pojišťovnictví již od počátku ztvárňují v lidské společnosti důležitou roli. První dochovaná pojistná smlouva je datována z roku 1347 z oblasti Janova, kdy předmětem jejího obsahu byl slib, takzvaně splacení fiktivní půjčky v případě jakékoliv nahodilé události týkající se pojištěné lodi. Prvotní pojistné smlouvy se tedy týkaly námořního pojištění. Rozmach v oboru pojišťovnictví přišel až ve druhé polovině osmnáctého století, kdy došlo k institucionalizaci pojišťovnictví. Pojistné odvětví se kromě námořního pojištění začalo zabývat i pojištěním požárním a životním. Zhruba od počátku devatenáctého století se začalo pojištění stávat předmětem podnikání (Ducháčková, 2015).

Karčíková, Příkryl, Vybíral a kol. (2018) uvádí, že prvotní úvahy o pojištění sahají ještě mnohem hlouběji do historie, a to konkrétně až do starého Egypta, kdy kameníci uzavírali vzájemné dohody o společném krytí nákladů na pohřby z řádně vybírané pomoci. První zmínky o pojištění tak sahají až do období 2500 let před naším letopočtem. Určité prvky z kategorie pojištění lze nalézt i ve staré Indii, kdy docházelo k uzavírání různých druhů pojištění úvěrů v kastě obchodníků. Avšak zmíněná tvrzení nejsou zcela průkazná, a tak se staví na prvních podložených záznamech o pojištění, které jsou datovány ze starého Říma. Ovšem je těžko rozpoznatelné, zda se jednalo právě o první praxi pojišťovnictví nebo spíše o charitativní činnost.

Dle Ducháčkové (2015 str. 12) k hlavním rysům prvního pojištění lze vymežit následující:

- „*pojištění bylo soustředěno v uzavřených skupinách osob, v rámci spolků a korporací (obchodních a řemeslných), pro které byly typické shodné potřeby ve vztahu ke krytí negativních dopadů nahodilých událostí (poškození majetku živelnými událostmi, ztroskotání lodí při přepravě, ztráty při přepadení a okradení),*
- *pojištění zahrnovalo druhořadou část obyvatelstva, především řemeslníky, kupce, ale ne obyvatelstvo zabývající se zemědělstvím, které svým počtem v té době převažovalo,*
- *při pojišťování nebyl důsledně oddělen pojistitel a pojistník,*
- *pojištění mělo převážně vzájemnostní charakter (vzájemná pomoc v rámci určité vymezené skupiny lidí, jako např. náboženské skupiny, řemeslné skupiny), i když můžeme pozorovat některé prvky komerčního pojištění (například tzv. námořní půjčka, což byla vlastně kombinace pojištění a úvěru, neboť obchodník si při přepravě zboží vzal námořní půjčku ve výši ceny zboží: pokud loď s nákladem doplula do místa určení, obchodník vrátil vypůjčený obnos s vysokými úroky – až 36 %, v případě že obchodník zboží nedopravil, půjčku nevracel).“*

Vlivem institucionalizace pojišťovnictví, začaly vznikat první pojišťovny. Prvotní podoba těchto institucí byla ve formě takzvaných vzájemných pojišťoven, až později začaly vznikat pojišťovny ve formě akciových společností. S rozvojem v tomto oboru, se začínají pojišťovat i velká pojistná rizika a dochází i k rozvoji zajištění, rozšiřují se také jednotlivé druhy pojištění a pojistná matematika (Ducháčková, 2015). „*Od konce 19. století se postupně ukazuje skutečnost, že státy v souvislosti s rozvojem hospodářství a monopolizace určitým způsobem do pojišťovnictví větší měrou zasahují*“ (Ducháčková, 2015, str. 13).

Ohledně historického vývoje pojišťovnictví v Čechách a na Moravě, první projekt pojišťovny se u nás vyskytl již v roce 1713, kdy vznikl návrh na zřízení požární pokladny pro město Praha a později i pro ostatní královská města v Čechách. Účelem zřízení takovéto pokladny mělo být sdružování kapitálu na stavbu vyhořelých domů, neboť s rozvojem průmyslu docházelo ke zvýšené potřebě požárního pojištění, nicméně i přes cílený záměr pomoci, k realizaci tohoto projektu

nedošlo. K rozvoji v tomto oboru u nás došlo až za vlády Marie Terezie, kdy i přes nesčetné neúspěchy ohledně zřízení pojišťovny, dokázala prosadit návrh na zřízení první pojišťovací instituce v roce 1776, takzvané pojišťovny v Brandýsu nad Labem proti škodám z ohně na polních zásobách, dobytku, nábytku a náradí. Další rozmach přichází až s Josefem Matyášem, hrabětem z Thunu a Františkem Josefem, hr. z Vrtby, jenž se v roce 1827 stali zakladateli první české vzájemné pojišťovny v Praze, se tříletým zpožděním vznikla i pojišťovna v Brně (Nožička, 1948).

V blízkém vývoji poté dochází k rozvoji a vzniku řadě nových vzájemných pojišťoven a pojišťovacích spolků. Charakteristickým znakem těchto spolků byl fakt, že nositel pojistného rizika byl zároveň členem takového spolku. K povinnostem těchto jedinců patřilo samozřejmě kromě úhrady pravidelných příspěvků, které sloužily ke sdružování kapitálu ve formě pojistného fondu, i celkové hospodaření s nimi a jejich přerozdělování na základě předem určených pravidel. Právní rámec vycházel z nařízení č. 31/1896 Sb. říšských zákonů, o zakládání, zařízení i hospodaření pojišťoven. Tímto předpisem byl v tomto oboru zaveden i státní dozor v podobě regulace, která měla dosah do zakládání a hospodaření pojišťoven a zabezpečování vydávání koncesí k podnikání. Úpravy se dotkly i pojistných podmínek a sazeb pojistného, které nově začali podléhat schvalování. Na základě rozvoje a vzniku konkurence začalo docházet k oslabení postavení pojistníků, tato skutečnost vyvolala potřebu kvalitnější právní úpravy, a tak byl vydán zákon č.145/1934 Sb., o pojistné smlouvě a zákon Národního shromáždění č.147/1934 Sb., o zabezpečení nároků pojistníků v pojištění a soukromém a státním dozoru na soukromé pojišťovny. Tento zákon tak stanovil řádná pravidla pro činnost tuzemských pojišťoven. Později na základě vládního nařízení došlo k úpravě zmíněného zákona, která změnila i státní orgán dohledu na Ministerstvo hospodářství a práce. V nadcházejícím období došlo k další úpravě pojišťovnictví a pojištění, a to dekretem prezidenta republiky, kdy v rámci znárodnění bank, průmyslu a dalších institucí, byly znárodněny i samotné pojišťovny. Orgánem dohledu se stalo Ministerstvo financí a byla zřízena tzv. pojišťovací rada, jako podřízený orgán zmíněného Ministerstva financí, jejímž hlavním účelem bylo stanovovat zásady soutěže mezi pojišťovnami, pečovat o hospodárnost provozu pojišťoven a dohlížet na to, aby jejich činnost byla v souladu se zájmy země.

Postupem času došlo ke zrušení pojišťovací rady, neboť v rámci znárodnění bylo vytvořeno pět hlavních pojišťoven, do nichž byly začleněny všechny dřívější pojišťovny se sídlem v Československu, které byly zase posléze sloučeny pouze do jedné jediné instituce, a tak zanikl smysl pojišťovací rady, a tak její závazky přešly na samotnou pojišťovnu. Dalším vývojem došlo k tomu, že se pojišťovnictví stalo předmětem veřejného společenského zájmu. K dalším zásadním úpravám v této oblasti došlo až po roce 1990, kdy se v České republice zrodila nová právní úprava, zákon ČNR č.185/1991 Sb., o pojišťovnictví. Poté dochází k několika novelizacím tohoto zákona až do jeho současné podoby. Od 1.4.2006 se stanovil nový orgán dohledu, Česká národní banka (Karfíková, Přikryl, Vybíral a kolektiv, 2018).

2.4 Právní úprava pojišťovnictví

Právní rámec pojišťovnictví je vázán k několika zákonům a prováděcím předpisům. Dohled spadá pod působnost České národní banky, jak již bylo zmíněno, zatímco regulátorem pojištění a pojišťovnictví v České republice je Ministerstvo financí. Samotné ministerstvo se zabývá tvorbou návrhů zákonů, Česká národní banka mimo to, že je především orgánem dohledu, tvoří sekundární právo. Pojišťovna je povinna vykonávat svou činnost v souladu s odbornou péčí.

„Existence dohledu v pojišťovnictví je dána povahou pojišťovací činnosti. Úkolem dohledu v pojišťovnictví je kontrola, zda založení a vedení pojišťovny poskytuje záruku splnitelnosti převzatých závazků v zájmu ochrany spotřebitele. Hlavním úkolem dohledu je tedy chránit zájmy pojištěných subjektů (pojistníků, pojištěných a oprávněných osob) a zabezpečit možnost, aby na pojistném trhu byla široká škála produktů, o které je zájem. Současně kontrolovat pojišťovny, aby nabízely solidní produkty a hospodařily tak, aby byly za všech okolností schopny plnit své závazky“ (Ducháčková, 2015, str. 266).

V České republice je pojištění a pojišťovnictví upraveno především zákonem o pojišťovnictví 277/2009 Sb. pod který spadá jak odvětví životního pojištění, tak i neživotního pojištění. Do odvětví životního pojištění mimo jiné spadá pojištění pro případ smrti, pro případ dožití, pro případ dožití se stanoveného věku nebo dřívější smrti, pojištění důchodu, pojištění úrazu nebo nemoci jako doplňkové pojištění k výše zmíněným pojištěním apod. Do odvětví neživotního pojištění lze poté zařadit, mimo jiných, pojištění odpovědnosti za újmu vyplývající z provozu pozemního

motorového a jeho přípojného vozidla, z činnosti dopravce, z provozu drážního vozidla, pojištění škod na pozemních dopravních prostředcích jiných než drážních vozidlech motorových a nemotorových, pojištění různých finančních ztrát vyplývajících z výkonu povolání, ze ztráty zisku, pojištění úvěrů, pojištění záruky a jím podobné (Karfíková, Příkryl, Vybíral a kolektiv, 2018).

Zákony jsou vykonávány pomocí prováděcích předpisů. A právě z prováděcích právních předpisů lze zejména uvést Vyhlášku č. 205/1999 Sb., kterou se provádí zákon č.168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášku 306/2016, kterou se provádí některá ustanovení zákona o pojišťovnictví. Odborná způsobilost pro distribuci pojištění je upravena vyhláškou č.195/2018. A v neposlední řadě je třeba zmínit vyhlášku č. 305/2016 Sb., o předkládání výkazů pojišťovnami a zajišťovnami České národní bance. Důležitou součástí právního rámce pojišťovnictví je i Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (*zkratkou označovaný jako AML*). V souvislosti s tímto zákonem dopadá na pojišťovacího zprostředkovatele, jenž disponuje akreditovanou skupinou odbornosti č. 9, povinnost plnit každoročně školení AML v předem stanoveném rozsahu a termínu.

Se vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2004, se okruh pramenů pojišťovacího práva ještě více rozrostl. Jedná se především o nařízení a směrnice, kdy samotná nařízení mají všeobecnou platnost a jsou závazná ve svém plném rozsahu, a to ihned v okamžiku vstupu v platnost, zatímco směrnice jsou sice závazná, ale jejich implementace je ponechána na samostatných členských státech. Potřeba regulace pojišťovnictví a celkově pojišťovací činnosti je tak dána především charakterem vyplývajícím z těchto služeb.

Pojištění je definováno většinou svou nahodilostí, kdy právě pro případ události, jenž má nahodilý charakter, si klienti za předem uhrazené pojistné kupují finanční krytí důsledků takovýchto událostí. U odvětví neživotního pojištění se jedná o hrazení škod, ovšem u životního pojištění se výplata pojistného plnění provádí na konci pojistné doby, která může činit i několik desítek let, čímž může docházet k časové prodlevě mezi placením pojistného a výplatou pojistného plnění. A právě během této doby můžou nastat události, které mohou mít negativní dopad na možnost hrazení závazků vyplývajících ze sjednaných pojistných smluv, ze strany

pojistitele. Ke zmírnění těchto možných negativních dopadů slouží již zmíněná regulace. Zároveň je třeba si připomenout, že pojišťovnictví je odvětví, které kromě své ochranné a zábranné funkce koncentruje kapitál. A právě z tvorby těchto rezerv jsou poskytována pojistná plnění, což vede k potřebě regulace v otázkách ohledně hospodaření pojišťoven se zmíněnými rezervami (Ducháčková, 2009).

V podmínkách, kdy Česká republika je členským státem Evropské unie, a tedy součástí Jednotného evropského pojišťovacího trhu je klientům nabízena široká škála pojistných produktů. Nabídka jednotlivých druhů pojištění je více než rozmanitá, a tudíž je pro jedince často velice komplikované si udělat správnou představu o tom, co nejvíce naplní jeho potřeby. Jedinec, není osobou znalou, a tak si nedokáže představit, zda nabízené pojistné ochrany přímo odpovídá požadované pojistné. A právě na základě výše uvedených skutečností, ze kterých vyplývá potřeba ochrany slabší strany, tedy klienta, je cítit síla potřeby regulace, tedy existence státní regulace pojišťovnictví (Ducháčková, 2009).

Dle Ducháčkové (2009, str. 180) však primární otázkou zůstává míra státní regulace pojišťovnictví, kdy: *„Na jedné straně by státní regulace měla klienty pojišťoven chránit, ovšem na druhé straně by měla být regulace uplatněna v takové míře, aby umožňovala přizpůsobovat nabídku pojistných produktů – pojistné ochrany ze strany pojišťoven potřebám klientů, aby výrazně neomezovala konkurenci na pojistném trhu a umožnila uplatnění pojistných produktů odpovídajícím potřebám příslušného období a odpovídajícím příslušné aktuální ekonomické situaci (situace na finančních trzích, situace v krytí potřeb v důsledku realizace rizik prostřednictvím jiných nástrojů, vytváření vyvážených podmínek s ohledem na konkurenční produkty z jiných finančních oblastí apod.)“.*

Obecně však regulace pojišťovnictví zahrnuje celkový soubor práv a povinností či opatření samotných pojišťoven, které se snaží o své finanční zajištění a o ochranu spotřebitele. Význam je také kladen na transparentnost a s tím spojenou i důvěryhodnost těchto institucí.

V neposlední řadě je třeba uvést i instituce na ochranu klientů pojišťoven. Kromě samotného orgánu dohledu, jenž hájí zájmy klientů pojišťoven, je třeba zmínit i institut ombudsmana. V České republice je konkrétně označován jako „kancelář ombudsmana České asociace pojišťoven“. Jedná se o zcela nezávislý orgán, který

je pověřen k mimosoudnímu řešení sporů a lepší informovanosti. Pravomoci zmíněného orgánu, jenž je v ČR pověřen Ministerstvem průmyslu a obchodu, nejsou v jednotlivých zemích totožné. Dále je třeba poukázat na komisi na ochranu pojištěných působící v rámci asociací pojišťoven a komisi na ochranu pojištěných u jednotlivých pojišťoven. V České republice od roku 1994 působí Česká asociace pojišťoven, v rámci, které se sdružují pojišťovny působící na českém pojistném trhu. ČAP neboli Česká asociace pojišťoven, byla zřízena na organizaci a podporu vzájemné pomoci, spolupráci a zabezpečení zájmu pojišťoven a zajišťoven. ČAP představuje zájmové sdružení, které se soustředí na hájení a prosazování společných zájmů pojišťoven ve vztahu k orgánům veřejné správy, mediím a ve vztahu k zahraničí. Od roku 1998 je ČAP také členem Evropské pojišťovací a zajišťovací federace Comité Européen des Assurances (ČAP, 2023).

3 Pojištění odpovědnosti za škody

3.1 Obecný vhled do problematiky

„Nedokonalost člověka a lidské společnosti vůbec je vedle nespoutaných živelních sil významným generátorem negativních důsledků realizace nahodilosti. Zdrojem a příčinou nebezpečí mohou být v tomto ohledu vedle objektivní nedokonalosti lidských smyslů i další subjektivní lidské vlastnosti, jakými jsou neznalost, nezkušenost, nedbalost, omyl, selhání atd. Z této premisy logicky plyne, že prakticky při jakémkoliv druhu lidské činnosti může z těchto příčin dojít k způsobení škody jinému subjektu na zdraví nebo majetku. Poškozený pak může uplatňovat nárok na náhradu vzniklé škody vůči tomu, kdo mu škodu svým „nedokonalým“ jednáním způsobil“ (Ducháčková, Daňhel, 2010, str. 127).

Pojištění odpovědnosti za škody tak kryje rizika související se skutečnostmi, kdy pojištěný subjekt způsobí újmu někomu jinému, a to ať už na majetku, zdraví či životě, ale také v souvislosti s újmou finanční. Obecně známý frazém „chybovat je lidské“ v případě nastalé škody, kdy subjekt, který ji způsobil, často také označovaný jako „škůdce“ je nepojištěn, může dosahovat až nečekaných rozměrů. A právě z tohoto důvodu, aby jedinci či podnikatelské subjekty nebyli za své chyby postihováni po mnoho let či dokonce po celý život, je tu možnost pojištění odpovědnosti. Předmětem takového pojištění je existence právního vztahu. Pojistná událost pak vyvstává z povinnosti nahradit škodu, kdy je újma obvykle hrazena v rozsahu, za níž pojištěný odpovídá.

Jak již bylo zmíněno v předestřených vymezeních, pojištění odpovědnosti se sjednává pouze jako pojištění škodové, jehož následkem dochází k vyrovnání úbytku majetku pojištěného v důsledku vzniku škodné události. Úbytek majetku pak představuje závazek pojištěného škůdce nahradit škodu.

Na rozdílnost, ale i styčnou podobu pojmů *odpovědnosti* a *závazku* upozorňuje ve své literatuře Borkovec, Josková a Tomášek (2022), kdy lze pojem odpovědnost chápat jako odpovědnost za delikt. Na odpovědnost v tomto rozhraní je poukazováno jako na sekundární povinnost, která přichází vzápětí po porušení té primární. Primární odpovědnost lze chápat jako absolutní právo jiného člověka neboli ještě lépe řečeno, absolutní právo třetí osoby, kdy může dojít k jeho narušení. Zde je možné tedy vidět shodný význam pojmů, kdy právě odpovědnost je brána

jako závazkový dluh (neboli povinnost) nahradit škodu. Na podobnost termínů poukazuje i překlad z anglického jazyka, kdy je pojem *obligation* používán ve spojení s termínem *duty* (povinnost). A naopak termín *liability* je překládán jako závazek, avšak pokud se jedná o závazek z deliktu, lze ho vnímat jako odpovědnost. Předmětem tohoto pojištění je tedy pojištění odpovědnosti společnosti za škodu způsobenou nedbalostí či dokonce hrubou nedbalostí jejich manažerů. Produkt D&O chrání společnost hned dvěma způsoby, z nichž první ochranu poskytuje pojištění v rámci zajištění finančních kompenzací při žalobách třetích stran, vyplývajících právě z deliktů manažerů dané společnosti. Druhá část ochrany je v rámci pojištění poskytována v případech, kdy samotná pojištěná společnost žaluje svého manažera a na základě jeho zavinění obdrží pojistné plnění.

Samotná konstrukce pojištění odpovědnosti je ovšem převážně postavena na dvou základních principech, které zmiňují například i zvláštní pojistné podmínky pro pojištění odpovědnosti za újmu (P-6000/21) pojišťovny Kooperativa:

- Princip Loss Occurrence (pojistné krytí se vztahuje na všechny pojistné události, jejichž prvotní příčina nastala v době trvání pojištění)
- Princip Claims Made (pojistné krytí se vztahuje i na škody, které mohli nastat v minulosti, avšak uplatnění jejich nároku nastalo až v pojistném období)

A právě tyto časové prodlevy jsou pro pojištění odpovědnosti specifické. Veškeré skutečnosti, které jsou směrodatné pro vznik povinnosti k náhradě škody a pro vznik povinnosti poskytnout pojistné plnění zcela jistě nemusí nastat ve stejný okamžik. V běžné praxi se poměrně často setkáváme s časovými prodlevami mezi zapříčiněním vzniku pojistné události, jejím samotným vznikem, uplatněním práva na náhradu škody a uplatněním práva na pojistné plnění. Z hlediska pojištění je toto časové rozhraní uváděno v pojistných podmínkách nebo je uvedeno ve zvláštních ujednáních. Tyto ujednání se týkají bezmála takzvaného zpětného krytí či následného pojištění, kdy právě například vznik škody nastane ještě v době trvání pojištění, ale nárok na pojistné plnění je pojištěným uplatněn až v období po zániku pojištění. Horní hranice pojistného plnění u škod nastalých v oblasti odpovědnostního pojištění vychází takzvaně z formy pojištění na první riziko, to znamená, že ve smlouvě je sjednána pojistná částka, která představuje právě zmíněný horní limit pro velikost pojistného plnění a je stanovena na návrh pojistníka.

Neboť právě pojistník je osobou znalou, která by měla umět vyhodnotit v jakém rozsahu může nastat povinnost pojištěného k náhradě škody. V případě, kdy osoba nahradí vzniklou újmu sama, má proti pojistiteli právo na náhradu. U tohoto práva je stanovena promlčecí lhůta ve výši jednoho roku od pojistné události. Účelem nesení odpovědnosti je chránit pojištěného před následky jeho povinnosti k náhradě újmy, avšak ani tato ochrana není neomezená. V případě, kdy vznikne škoda a pojištěný byl pod vlivem návykových látek nebo alkoholu či při prokázání úmyslu, má pojistitel plné právo vůči pojištěnému na náhradu toho, co za něho zaplatil. K dalšímu omezení pojistné ochrany dochází u tzv. výluk z pojištění, které jsou stanoveny v pojistných podmínkách u pojistných smluv. Výluky upravují ujednání, kdy pojistitel není povinen poskytnout pojistné plnění (Karfíková, Přikryl, Vybíral a kolektiv, 2018).

3.2 Vymezení jednotlivých typů odpovědnosti

Jak již bylo naznačeno, druhů pojištění odpovědnosti je nespočet, některé odpovědnostní pojištění se dotýká pouze samotných jednotlivců, avšak jiné pojištění odpovědnosti za škody kryje i rizika celých podnikatelských subjektů. Obecně jsou praxí rozeznávány níže uvedené skupiny.

Dle charakteru rizika lze odpovědnostní pojištění rozřadit do následujících oblastí:

- Odpovědnostní pojištění vozidel
- Obecné odpovědnostní pojištění
- Profesní odpovědnostní pojištění
- Odpovědnostní pojištění při pracovních úrazech a nemocech z povolání

Dále pak rozeznáváme i další oblasti odpovědnostního pojištění:

- Pojištění odpovědnosti silničního dopravce
- Pojištění odpovědnosti zasílatele
- Pojištění odpovědnosti v drážní dopravě

Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla je klasifikováno, jak již bylo zmíněno, jako povinné, kdy je osobě či subjektu přímo nařízeno uzavření pojistné smlouvy, pro případ způsobení dopravní nehody. Každé vozidlo na území České republiky tak musí mít sjednané povinné ručení, často také označované jako *POV*. Zmíněné pojištění kryje případné škody na majetku, zdraví či životě ostatních

účastníků silničního provozu. Podmínky pro povinné pojištění jsou upraveny občanským zákoníkem. Nové změny pro tuzemské vlastníky vozidel přichází s počátkem roku 2024, kdy končí povinnost mít u sebe zelenou kartu, ověření platnosti POV tak provede pomocí online databáze PČR. A dále například dojde také ke zrušení velkých technických průkazů.

Obecné odpovědnostní pojištění zahrnuje celou řadu druhů pojištění odpovědnosti za škody. Nejznámějším odpovědnostním pojištěním, spadajícím do této kategorie je pojištění odpovědnosti z běžného občanského života. Dle zákona, je občan odpovědný nejen za sebe, ale i za svou rodinu a zvířata. V rámci tohoto pojištění jsou pak kryty škody, které nastanou právě z titulu běžné činnosti občana. Příkladem může být pes, který uteče a svým chováním způsobí autonehodu, nebo nezletilé dítě, které v obchodě shodí drahé zboží z regálu. Mnohdy ale může dojít i k daleko závažnějším událostem, například srážce pojištěného občana s cyklistou nebo dokonce i s lyžařem, kdy jsou pak z odpovědnostního pojištění kryty i veškeré léčebné výlohy, rozdíly mezi platem a nemocenskou sraženého, ale také poničené sportovní vybavení.

Dále se pak k obecnému odpovědnostnímu pojištění řadí i:

- Pojištění z vlastnictví nemovitosti
- Pojištění odpovědnosti zaměstnance
- Pojištění odpovědnosti za škodu občana podnikatele

Pojištění odpovědnosti z titulu držby nemovitosti je klasifikováno jako doplňkové pojištění, které se sjednává v rámci pojištění rodinného domu, bytového domu, rekreačních staveb, pojištění bytu či domácnosti. Je mnohdy podceňované a pro mnoho lidí i celkem tabu. Jedná se o pojištění, z jehož titulu jsou kryty škody v případě, kdy dojde například k požáru domu a tento požár se rozšíří i na okolní majetek. Také může dojít k situaci, kdy před domem pojištěného někdo uklouzne a zlomí si nohu, či ze střechy spadne námraza na cizí automobil. Toto všechno jsou příklady, kdy je dobré být kryt pojištěním odpovědnosti z držby nemovitosti.

Pojištění odpovědnosti zaměstnance vůči zaměstnavateli slouží pro všechny osoby v zaměstnaneckém poměru. Dle zákona může zaměstnavatel po svém zaměstnanci požadovat až 4,5násobek jeho průměrného hrubého měsíčního platu, v případě, kdy mu zaměstnanec způsobí škodu. Z titulu pojištění zaměstnanců jsou

kryty škody, které vzniknou v souvislosti s výkonem pracovní činnosti. Může se jednat například o nabourání služebního vozu, rozbití firemního počítače, telefonu či jiného náradí. Z tohoto pojištění nejsou kryty škody spojené se špatně provedenou prací, jak se mylně mnozí domnívají.

U pojištění odpovědnosti podnikatelů je přínosem jeho možné nastavení na míru potřebám podnikatele. Pojištění kryje újmy na životě, zdraví i majetku třetích osob, které podnikatel způsobí v souvislosti se svou podnikatelskou činností. Tento druh pojištění nabízí i připojištění specifických odpovědností, jedná se například o odpovědnost za újmu způsobenou vadou výrobku a vadou práce po předání, dále pak odpovědností za újmu způsobenou poskytováním odborných služeb, či pojištění odpovědnosti za škody na životním prostředí (například chemická havárie). Pokud se jedná o člověka, který podniká v souvislosti s loděmi či jinými plavidly, je nutné sjednání si pojištění odpovědnosti z provozu těchto plavidel (Koop, 2023).

Pojištění profesní odpovědnosti za škodu je určeno pro jednotlivé profese, kdy osoby provozující tyto přesně definované profese jsou ze zákona odpovědné za své profesionální chyby a omyly. U nás je nastavena povinnost, kdy je podmínkou pro výkon tohoto definovaného povolání sjednání si právě daného profesního pojištění (Ducháčková, 2015, str. 216).

Dle Ducháčkové (2015, str. 216) se jedná například o:

- „odpovědnostní pojištění lékařů, lékárníků a stomatologů,
- odpovědnostní veterinárních lékařů
- odpovědností pojištění notářů
- odpovědností pojištění daňových poradců
- odpovědností pojištění auditorů
- odpovědností pojištění advokátů
- odpovědností pojištění autorizovaných architektů, inženýrů a techniků
- odpovědností pojištění patentových zástupců
- odpovědností pojištění komerčních právníků
- odpovědností pojištění pojišťovacích zprostředkovatelů.“

Osoby provozující silniční nákladní dopravu chrání pojištění odpovědnosti silničního dopravce. Nákladňákům poskytuje pojistnou ochranu sjednané havarijní pojištění, řidiče z povolání obvykle chrání pojištění odpovědnosti zaměstnance za škodu

způsobenou zaměstnavateli, avšak ani jedno z těchto zmíněných pojištění nekryje škody na samotném převáženém nákladu. Převážený náklad by proto měl být sám pojištěn pojištěním odpovědnosti za náklad, neboť právě největší škody vznikají na nákladu samotném, a to ať už při nakládce, vykládce nebo v případě, kdy dojde k dopravní nehodě. Ze zkušeností s likvidací již pojistitelé vědí, že často také dochází k protržení plachty návěsu či k poruchám chladících boxů. A právě všechny tyto zmíněné případy, chrání pojištění odpovědnosti silničního dopravce. U tohoto typu podnikání je dobré si sjednat i připojištění proti loupežnému přepadení, krádeži a nadstandardních asistenčních služeb (Generali Česká Profi, 2020).

Mimo výše zmíněné druhy odpovědností, jich existuje ještě celá řada. K často sjednávaným produktům také patří již zmíněné pojištění odpovědnosti obce a subjektů zřizovaných obcí za škodu způsobenou třetí osobě. Jedná se o produkt, který je speciálně nastaven tak, aby vyhovoval potřebám měst, obcí a subjektů zřizovaných obcemi.

Podobně nastavený je i produkt pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou členy orgánů společenství vlastníků a bytových družstev. Pojištění se sjednává pro případ právním předpisem stanovené odpovědnosti za újmu, kterou způsobila fyzická či právnická osoba v souvislosti s výkonem funkce člena výboru, předsedy nebo také komise v rámci společenství vlastníků. U bytového družstva se pak jedná o člena představenstva či kontrolní komisi (Koop, 2023). Avšak k nejvýraznějším z těchto produktů se řadí pojištění odpovědnosti členů statutárních orgánů.

3.3 Problematika D&O pojištění

Ať už jako jednatel, či jiná osoba ve vedení společnosti, nesou tyto osoby ze své pozice určitou míru odpovědnosti za svá rozhodnutí, které dělají v souvislosti s výkonem své funkce. Nikdo si však nemůže být jist, zda se v průběhu času tato rozhodnutí neprojeví jako chybná. Neboť chybné rozhodnutí může společnosti přinést značné ztráty, které mají vlastníci samozřejmě právo vymáhat. Pokud by se tak společnosti podařilo zavinění manažera prokázat, je na osobě zastupující tuto funkci, případnou škodu nahradit. K zavinění dochází v případě porušení právní povinnosti, v tomto případě se jedná o porušení péče řádného hospodáře (interní materiály Generali České pojišťovny).

Z anglické zkratky (D&O) Directors & officers insurance neboli v překladu pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou orgány společnosti a dalšími osobami v jejím vedení, představuje specifický nástroj omezení odpovědnosti členů volených orgánů. Tento produkt svým rozsahem reprezentuje zvláštní typ pojištění, neboť kombinuje pojištění odpovědnosti za škodu, kdy kryje riziko způsobení škody členem voleného orgánu a zároveň chrání majetek poškozeného. Kromě svého atypického rozsahu je pro tento druh pojištění i charakteristické to, že potenciálně poškozený (společnost) je vlastně i zároveň pojistníkem, tedy tím, kdo uzavírá pojistnou smlouvu a platí pojistné (Borkovec, Josková, Tomášek, 2022).

V rozhovoru pro internetový server Podnikatel.cz, uvedl k danému tématu Marek Slabej z Collonnade Insurance, že: *„Pojištění v jistém smyslu umožňuje osobám ve vedení společnosti vykonávat svou práci s vědomím, že pokud dojde k chybě nebo omylu nebo i k neoprávněnému nároku, mají možnosti, jak se chránit“* (Podnikatel, 2019).

Sjednat si pojištění D&O je tedy především vhodné pro všechny členy orgánu ve společnostech typu:

- Akciová společnost
- Společnost s ručením omezeným
- Spolek, svaz a družstvo
- Ústav
- Nadace a nadační fond
- Občanské sdružení
- Obecně prospěšná společnost (Koop, 2023).

Dle všeobecných pojistných podmínek Generali České pojišťovny a.s., se členem orgánu společnosti rozumí každá fyzická osoba, která byla je nebo se během doby trvání pojištění stane:

- členem představenstva
- statutárním ředitelem společnosti
- členem dozorčí rady, správní rady nebo členem kontrolní komise společnosti
- jednatelem společnosti
- komplementářem společnosti
- prokuristou společnosti

- likvidátorem společnosti, který zároveň vykonává funkci člena orgánu ve společnosti nebo je zaměstnancem společnosti
- zástupcem právnické osoby, která je členem orgánu nebo orgánem společnosti nebo fyzická osoba v obdobném postavení a působnosti podle příslušného právního řádu.

Ačkoliv to může působit více než jasně, nikde není psáno ani dáno, jaká pochybení manažerů se z pojištění D&O budou hradit. Žádný taxativní výčet neexistuje. Každá pojišťovna v pojistných podmínkách a potažmo i v pojistné smlouvě či zvláštních ujednání definuje, co je předmětem pojištění a z toho je pak zřejmá i případná likvidita.

Dle Ducháčkové (2015) pojištění kryje škody v souvislosti s odpovědností těchto osob v důsledku:

- *„jejich jednání nebo nečinností jednání (například opomenutí, přehlédnutí se apod.), nebo jednání při poskytování odborných služeb,*
- *porušením zásad nebo pokynů schválených orgány společnosti, zejména valnou hromadou, členskou schůzí apod.,*
- *porušením rozsahu svého jednatelského oprávnění nebo vztahu z doby trvání pojištění“ (Ducháčková, 2015, str. 218).*

Podrobněji je pak možné uvést například tato pochybení:

- Porušení povinnosti mlčenlivosti.
- Výběr nespolehlivého partnera (například nebonitního).
- Prodej majetku společnosti za nevýhodnou cenu.
- Pokračování v podnikatelské činnosti, i když je společnost v úpadku.
- Rozhodování o rozdělení zisku v rozporu se zákonem (interní materiály Generali České pojišťovny).

Ať už se jedná o výše zmíněné záležitosti či škody způsobené v důsledku nesprávného prohlášení, neoprávněné výpovědi, zatajování klíčových informací, nedbalosti či chyby, vždy se jedná o rozhodnutí manažera, která přijme v rámci výkonu své funkce. Z hlediska pojištění, jsou určeny kritické oblasti v rámci, kterých dochází často k pochybením. Nejčastěji se jedná o oblasti ohledně uzavírání obchodních smluv, změn ve struktuře společnosti, změnách základního kapitálu,

předlužení, úpadku či pracovněprávních vztahů se zaměstnanci či jiné škody vzniklé na základě žalob managementu či věřitelských žalob (Podnikatel, 2019).

Důležité je nezapomenout na skutečnost, že manažer společnosti nevystupuje v rámci pozice zaměstnance, a protože není v zaměstnaneckém poměru, nemohou se na něho vztahovat tyto práva a povinnosti z toho vyplývající, tzn., že není ani chráněn zákoníkem práce. Osoba ve funkci tak neodpovídá pouze náhradou škody ve výši 4,5násobku hrubé měsíční mzdy, ale bohužel, odpovídá za škodu v celém svém rozsahu, bez jakéhokoliv omezení tedy ručí celým svým majetkem. Tuto odpovědnost není možné omezit ani smluvně ani ve stanovách společnosti. V případě, kdy manažer svým rozhodnutím způsobí škodu třetí osobě, odpovídá za ni společnost. Třetí osobou, která může vznést svá práva vůči dopadu rozhodnutí manažera jsou nejčastěji věřitelé, zaměstnanci, akcionáři či společníci, dodavatelé, odběratelé, správa sociálního zabezpečení či finanční úřad. Ovšem ze své pozice mohou manažeři poškodit i osoby uvnitř společnosti, například dceřinou společností, samotnou společností jako takovou či insolvenčního správce. Za předpokladu, kdy by se na chybném rozhodnutí podílelo více osob, tedy více členů orgánu společnosti, odpovídají tyto osoby ze zákona „společně a nerozdílně“. Chybná rozhodnutí manažerů se mohou projevit až po nějakém čase, to znamená, že ani nemusí dopadnout na danou stávající osobu ve vedení. Nikdo z nás není nesmrtelný a české zákony umožňují, aby závazky z našeho dnešního rozhodnutí postihli naše rodiny, popřípadě i zákonné zástupce. I toto je řešeno v rámci pojištění D&O (interní materiály Generali České pojišťovny).

Kromě nároků poškozených, ať už se jedná o ušlý zisk, špatné investice či pokles hodnoty akcií doprovází samotnou škodu téměř vždy i další náklady, které jsou ze samotného pojištění rovněž hrazeny. Nejčastějším dalším takovým výdajem jsou náklady na právní ochranu. V pojistné smlouvě je stanovena částka, v jaké výši se náklady na advokáta uhradí. Další takovýto typ nákladů jsou náklady na očištění dobrého jména v případě, kdy dojde k jeho pošpinění. Automaticky se pojištění vztahuje i na pokuty a penále udělené manažerovi či samotné společnosti správním či jiným orgánem. Zde je ale třeba upozornit na výjimku, neboť z pojištění jsou vyloučeny pokuty a penále uložené v rámci pochybení vyplývající z porušení právních předpisů upravujících daně a poplatky a jejich správu (interní materiály Generali České pojišťovny).

Pojištěním je tak kryta celá řada dalších nákladů, které se mohou u kauz spojených s chybným rozhodnutím členů orgánů objevit. K dalším nákladovým položkám, které tvoří doplňkovou funkci pojištění je třeba zmínit:

- Náklady v souvislosti se znečištěním
- Náklady v souvislosti se zabavením majetku
- Náklady v souvislosti se zásahem regulačního orgánu

Pro ucelený pohled na D&O pojištění je třeba také upozornit na typické výluky z pojištění, mezi které se řadí:

- Úmyslně způsobené škody
- Chybná rozhodnutí, o kterých se ví, nebo by se mělo vědět
- Újmy na zdraví jiné osoby, pokud ji zavinil člen orgánu společnosti
- Škody na majetku, kterou způsobí člen orgánu společnosti (např. situace, kdy jednatel nabourá firemní vůz)
- Události, které jsou již nahlášený z předchozích pojištění
- Spory, které jsou již v řešení
- Nové spory, které by měly příčinu ve stejných skutečnostech
- Rozhodnutí provedená po zásadních změnách v poměrech ve společnosti
- Porušení právních předpisů upravujících daně a poplatky
- Smluvní pokuty a penále
- Sankční a exemplární pokuty

Dále pak téměř ve všech případech pojištění nekryje náhrady, o jejichž výši by se rozhodlo v USA. Rovněž se pojištění nevztahuje na události, které by byly zároveň kryty z jakéhokoliv jiného pojištění. A na situace, kdyby byla osoba, jak již bylo zmíněno, pod vlivem alkoholu či jiných psychotropních látek.

3.3.1 Komparace produktu D&O u vybraných pojistitelů

Ačkoliv se může zdát, že právě tento typ pojištění, pojištění odpovědnosti členů statutárních orgánů, od všech pojistitelů na trhu, bude kryt stejné typy nahodilých událostí, tak opak je pravdou. Každá pojišťovna ve svých pojistných podmínkách, popřípadě pak v konkrétní pojistné smlouvě uvádí, co je předmětem pojištění a jaké jsou výluky z pojištění. Při sjednávání si nejen tohoto druhu pojištění, ale i všech ostatních je vždy lepší mít pro porovnání více nabídek, a to od různých pojistitelů.

V rámci modelačního příkladu, kdy bychom si představili více nspecifikovaný zemědělský subjekt a provedli komparaci tohoto typu pojistného produktu od třech různých pojistitelů, dojdeme k závěru, že limity pojistného plnění a zároveň tedy i výše pojistného jsou zcela individuální a závisí na mnoha faktorech. Tento typ pojistného produktu, je třeba přesně nastavit pro potřeby konkrétního podniku, který má o takové pojištění zájem. Záleží tak na velikosti společnosti, jejím zaměření, uvážení případného pojistníka a na celkové analýze rizik možných vzniklých pojistných událostí. Nutnost pozorně číst pojistné podmínky uvedené ve smlouvě či v její příloze je vždy na místě, neboť i malé přehlédnutí se, u volby konkrétního pojistitele může společnost stát nemalé výdaje.

Mylně se i mnozí domnívají, že tento typ pojištění je primárně určen pro velké akciové společnosti. D&O pojištění má opravdu smysl i pro střední a menší společnosti, pro ty větší je pak téměř nutností. Dle slov Michala Pileckého: *„Pojištění je vhodné pro jakéhokoliv člena orgánu firmy nezávisle na velikosti či oboru podnikání, protože péče řádného hospodáře a platná legislativa v této oblasti platí pro všechny společnosti a jejich management bez výjimky“* (Podnikatel, 2019).

Vzhledem k nabídce tohoto typu pojistného produktu na pojistném trhu, je předmětná komparace zaměřena na produkt od největších českých pojistitelů, kteří kvůli ochraně dat budou označeni jako *pojistitel A*, *pojistitel B* a *pojistitel C*. Často je ale v souvislosti s tímto pojistným produktem zmiňována i společnost Colonnade Insurance, jejichž produkt se již po mnoho let jeví, a to nejen kvůli svým skvělým parametrům, jako skutečně bezkonkurenční. Společnost Colonnade Insurance v České republice vznikla spojením dvou poboček mezinárodních pojišťoven, kdy první z nich představovala americkou AIG, která je celosvětovým lídrem v oblasti D&O pojištění a druhou společností, australskou QBE. V závislosti na svém rozsahu pojistného krytí, kdy se prakticky jedná o krytí celosvětové, a to včetně USA a Kanady, kdy právě krytí v USA je téměř vždy u ostatních pojistitelů vyloučeno, představuje svou první výhodu, tedy v podobě neomezené územní platnosti. Za bezprecedentní je považována i retroaktivita neboli zpětná ochrana, kdy právě nastavení retroaktivity v pojištění může sahat až k počátkům existence společnosti. Třetí benefit lze spatřit v doživotním krytí i již bývalých členů statutárních orgánů, ale tento typ benefitu je již nyní nabízen více pojistiteli na pojistném trhu.

Základem pro učinění nabídky pojistným subjektem, je předložení účetních výkazů, kdy je nutností typicky doložit pojišťovně rozvahu a výkaz zisku a ztráty, a to minimálně za dvě předchozí období a zároveň vyplnění dotazníku, jehož rámec je téměř totožný u všech pojišťoven. V první části dotazníku je obecná identifikace společnosti – zájemce o pojištění včetně uvedení právní formy. Dále následují dotazy ohledně výše obrátu a požadovaného limitu pojistného plnění, kdy některé pojišťovny nabízejí limity pojistného plnění vyššího než 65 000 000 000 Kč pouze podnikatelským subjektům s ročním obrátem přesahujícím 150 000 000 000 Kč. Dotazy ve třetí části dotazníku se týkají předmětu podnikatelské činnosti, zahraničního zastoupení, dceřiných společností, skutečných vlastníků společnosti s uvedením těch, kteří drží více než 10 % podílu, existence insolvenčního řízení, záporného kapitálu a samotné existence společnosti.

Subjektem modelace pro tuto závěrečnou práci je zemědělské družstvo provozující zemědělskou činnost, rostlinou a živočišnou výrobu s celkovými zaokrouhlenými aktivy ve výši 700 000 000 Kč a obrátem ve výši 500 000 000 Kč. Zemědělské družstvo sídlící v České republice s činností pouze na území české republiky, na základě, jehož podnětu byly nabídky zpracovávány a rovněž i na jehož základě byla provedena komparace pojistného produktu od výše zmíněných pojistitelů, požadovalo pojištění pro své představitele ve vedoucích a řídicích pozicích. Doložení účetních výkazů a vyplněného dotazníku bylo podmínkou.

Nabídka předložená *pojistitelem A* obsahovala roční pojistnou dobu s celkovým limitem pojistného plnění za pojistnou dobu ve výši 50 000 000 Kč a roční výši pojistného přibližně okolo 40 000 Kč. Územní rozsah krytí byl omezen, kdy výluka byla stanovena na Rusko, Bělorusko a Ukrajinu včetně všech jejich území a ovládaných území a celků. Další výluky se týkaly sexuálního obtěžování, kdy se tento druh pojištění nevztahuje na újmy založené na sexuálním obtěžování. Mezi další uvedené výluky v pojistné smlouvě byla výluka na narušení soukromí v souvislosti s elektronickými daty. A činnost auditora, kdy i v samotném dotazníku disponuje otázka, zda se předmět činnosti společnosti týká právě auditorské činnosti. Nezbytnou položkou v návrhu pojistné smlouvy byly uvedeny konkrétní limity pojistného plnění na jednotlivé typy nákladů, které při pojistné události mohou bezpochyby vzniknout. U těchto jednotlivých položek nákladů jsou limity stanoveny takzvaně jako sublimit neboli část celkového limitu pojistného plnění sjednaného

v pojistné smlouvě jako maximální výše náhrady, kterou pojistitel při pojistné události vyplatí. *Pojistitel A* ve své nabídce uvedl, že náklady na obranu a právní zastoupení bude plnit v rámci celkového limitu pojistného plnění. U nákladů na očištění dobrého jména poté stanovil dvě rozhraní, kdy pojistné plnění bude do výše 3 000 000 Kč v případě, že celková výše škody bude do 30 000 000 Kč včetně a 5 000 000 Kč při celkové výši škody nad 30 000 000 Kč. Rovněž ve smlouvě byly stanoveny dodatečné limity, které by se aplikovaly vedle celkového limitu pojistného plnění po jeho vyčerpání, za pojistnou dobu, konkrétně se tato položka týkala nároků v souvislosti s životním prostředím, kdy plnění bylo stanoveno totožným způsobem jako u nákladů na očištění dobrého jména. Spoluúcast společnosti byla stanovena pevnou částkou ve výši 50 000 Kč, a to včetně USA a Kanady. Dotazník, nabídka pojistné smlouvy i sjednaná pojistná smlouva pro předmětný subjekt je přílohou této závěrečné práce.

Pojistitel B předložil nabídku na dobu jednoho pojistného roku s limitem pojistného plnění ve výši 50 000 000 Kč s ročním pojistným ve výši cca 60 000 Kč. Z územní platnosti pojistného krytí nebylo žádné území vyloučeno. Retroaktivita byla stanovena od založení společnosti a prodloužená lhůta pro bývalé pojištěné byla stanovena jako neomezená, to znamená, že *pojistitel B* v oblasti retroaktivity a dodatečné lhůty pro bývalé členy orgánu nabídl stejný rozsah jako *pojistitel A*. Spoluúcast byla stanovena pro každou pojistnou událost zvlášť, obecně pro pojistné události v případě nároku (uplatněného mimo území USA) proti pojištěnému, a v případě odškodnění společnosti (mimo území USA) činila 0 Kč. Ovšem za předpokladu, kdy tyto nároky byly uplatněny na území USA proti pojištěnému, či v případě odškodnění společnosti na území USA byly stanoveny ve výši 500 000 Kč.

Dále byly v nabídce přesně definovány pojištěné osoby:

- Statutární orgán, člen statutárního orgánu nebo dozorčího orgánu společnosti, prokurista nebo nevýkonný člen orgánu nebo osoba, která je tím, kdo pomocí svého vlivu právníckou osobu významným způsobem ovlivňuje (např. ředitel) nebo osoba nacházející se v obdobném postavení podle právního řádu příslušného státu.
- Zástupcem právnícké osoby, která je členem statutárního orgánu, ale pouze pro případ výkonu statutární nebo dozorčí funkce ve společnosti.

- Osoba, která je v pozici „Shadow director“.
- Statutární orgán, člen statutárního nebo dozorčího orgánu, správce majetku nebo fondů, člen správní rady nebo obdobné funkce ve společnosti mimo skupinu, který tuto funkci vykonává na základě žádosti společnosti.
- Compliance officer nebo člen výboru pro audit jmenovaný společností.
- Zaměstnanec společnosti ve vedoucí nebo kontrolní funkci.
- Zaměstnanec, který je účastníkem soudního nebo jiného řízení společně s osobou uvedenou výše.
- Manžel/manželka, registrovaný nebo jinak právně uznáný partner pojištěného, kde náhrada je požadována výlučně z důvodu společného jmění manželů nebo registrovaných partnerů.
- Dědic, právní zástupce, zákonný zástupce nebo nástupce pojištěného v případě smrti pojištěného, jeho nezpůsobilosti k právním úkonům nebo úpadku pojištěného v důsledku porušení povinnosti pojištěného.

Ovšem zde byla stanovena celkem podstatná výluka, a to v souvislosti se zemědělskou činností družstva. Pojistitel odmítl poskytnout pojistné plnění ze škody či nároku, který by vyplýval, byl založen či souvisel s dotacemi, a to včetně nečerpaných či neposkytnutých dotací. Přičemž právě na tuto oblast pojištění cílil pojistníkův zájem.

Třetí srovnávanou nabídku, představoval návrh od *pojistitele C*, kdy pojišťovna nabídla pojistníkovi sjednání pojištění na dobu neurčitou, s roční výší pojistného 26 000 Kč a celkovým limitem pojistného plnění ve výši 15 000 000 Kč. V návrhu byl stanoven dodatečný limit pro nevýkonné členy orgánů ve výši 1 500 000 Kč. Územní rozsah krytí byl stanoven jako celý svět včetně USA a Kanady. Ovšem jedinou výjimku představuje situace, kdy se pojištění nevztahuje a pojistné plnění tak nelze poskytnout v souvislosti se státy, vůči nimž jsou uplatňovány mezinárodní sankce. Náklady na očištění dobrého jména byly stanoveny pevnou částkou ve výši 3 000 000 Kč. Retroaktivní krytí bylo stanoveno od data vzniku společnosti.

Spoluúčast byla určena ve výši 0 Kč, a to jak pro samotnou společnost (tedy pojistníka), tak i pro pojištěné.

Limity pojistného plnění začínají u jednotlivých pojišťoven na různých hranicích, například limit pojistného plnění u *pojistitele A* je možné zvolit v rozmezí od

5 000 000 Kč do 100 000 000 Kč, samozřejmě čím vyšší limit pojistného plnění je sjednán, tím vyšší je i pojistné. Nabídku pojištění a výši pojistného pak ovlivňují i další faktory, zasáhnout do toho může i škodní průběh společnosti požadující nabídku pojištění. Vzhledem ke složitosti problematiky pojištění je zcela na místě, aby se o takovéto nabídky postaral makléř či jiný zástupce nebo přímo pracovník pojišťovny, který pro svého klienta dokáže nastavit nabídku dle jeho potřeb i s přihlédnutím k jeho finanční situaci.

Samostatný zprostředkovatel, například právě makléř je povinen na základě požadavků klienta provést a sestavit záznam z jednání o předmětném zájmu v oblasti pojištění a o konkrétních potřebách klienta, kde klient představuje oprávněnou osobu a stanovuje si tak kritéria rozsahu pojistných rizik, pojištěných osob i možné příčiny vzniku nahodilých událostí. Na základě záznamu z jednání jsou zprostředkovatelem předány potřebné informace pojistiteli, který vyhotoví dokument představující nabídku pojistné smlouvy. Ve stavu nabídky je možné jednotlivé body dokumentu upravovat, a to až k závěrečnému uspokojení klientových potřeb. Samostatný zprostředkovatel na základě svých znalostí, a primárně zkušeností může klientovi určitou nabídku pojišťovny doporučit, přičemž by zároveň měl poukázat na odlišnosti v jednotlivých nabídkách a doporučit nabídku nejvíce odpovídající klientovým potřebám. I přes to, že je sjednána pojistná smlouva v odpovídajícím a požadovaném rozsahu, není zcela bezprostředně jisté, že budou nahodilé události z pojištění kryté. Likviditu nelze nikdy zaručit, neboť do nahodilých událostí může vstoupit mnoho aspektů (například i rozhodnutí soudu), kdy může dojít ke stanovení příčiny, která je uvedena například ve výluce. Rozsah a míra krytí ať už pro jednotlivce či jiné subjekty je tak primárně dána pojistnými podmínkami konkrétního pojistitele.

3.3.2 D&O typické příklady škod

Manažeři i další členové orgánů společnosti činní během své kariéry stovky či tisíce rozhodnutí, které mají zásadní vliv na fungování celé firmy. V dnešní uspěchané době, kdy mnohdy na všechny dopadá stres a z něho plynoucí nervozita a neustálý příjem kvanty informací, ovlivňuje vnímání a rozhodování každého z nás, přičemž nás právě tyto situace mohou dovést k chybnému rozhodnutí. V některých situacích pak může vedoucí pracovníky „potrestat“ i samotné opomenutí. Typickým příkladem takovéto možné škody je situace, kdy společnost provozuje skládku bez platného

povolení, neboť právě jednatel společnosti svým pasivním chováním zapomněl povolení prodloužit. Společnosti pak díky tomu byla vyměřena pokuta ve výši téměř osm set tisíc korun českých, a to konkrétně za nevedení provozního deníku skládky, skladování malého množství nebezpečného odpadu a ukládání různých druhů odpadů bez platného povolení. Dalším typickým případem je rovněž situace, kdy statutární ředitel podal žádost o poskytnutí dotace, avšak v samotné žádosti se dopustil administrativních chyb. A na základě toho byla společnosti přiznána jen velmi malá část dotace (interní materiály Generali České pojišťovny).

Škody v rámci D&O pojištění kryjí i pochybení, k němuž může dojít v jakémkoliv subjektu, týkající se § 140 zákona číslo 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. K předmětnému pochybení může dojít i na základě včasného neodeslaného hlášení na úřad práce ohledně zaměstnání nových občanů, pocházejících například z Ukrajiny. Samotné dohlášení pak může pouze zmírnit výši pokuty. Zaměstnavatel dle zákona musí odeslat hlášení ohledně zaměstnání nových občanů na úřad práce nejpozději v den jejich nástupu do zaměstnání. Je třeba ale dbát na situace, kdy by mohlo dojít k uplatnění výluky pojišťovnou a neuhrazení tak výše škody. K typickým případům patří situace, kdy pojištěný nedodržel povinnost při zajištění bezpečnosti práce a na základě toho došlo k pracovnímu úrazu zaměstnance. Pojišťovna tak uplatnila vůči samotné společnosti regresní náhradu za újmu na zdraví. A to za předpokladu, že pochybení pojištěného bylo poškozenému známo již před počátkem pojištění (interní materiály Generali České pojišťovny).

4 Rozsudky Nejvyššího soudu České republiky

4.1 Obecný vhled do problematiky

Stěží budeme ve světě hledat jinou oblast, která je natolik postavena na precedentních případech, nežli je právě problematika pojištění. Precedent, z latinského slova *praecedere*, se nejčastěji vykládá jako *předchozí případ*, který slouží jako vzor pro něco obdobného, co nastane v budoucnu. Jedná se o termín, který se užívá především v právní terminologii, kdy jsou právě za „precedenční“ označeny jednotlivé rozhodnutí soudů. Ve světě, a to především ve Spojených státech amerických představují precedenty závazné prameny práva. České právo ovšem na precedentních případech založeno není, nicméně jejich vahou a přesvědčivostí se od nich soudy jen málo kdy odchylují.

V návaznosti na působení precedentu je třeba zmínit Soudní dvůr Evropské unie, jako jednoho z předních orgánů EU. Předmětem jeho činnosti není tvorba samotné judikatury, ale interpretace práva EU či objasnění jeho souladu s vnitrostátním právem jednotlivých členských zemí. Výklad práva a zodpovězení předběžných otázek, které jsou SDEU pokládány, pak může představovat určitý precedenční význam, neboť právě jeho rozhodnutí jsou v praxi uznávána a respektována. I přes to, že interpretace Soudního dvora a zodpovězení předběžných otázek není nikterak pro vnitrostátní soudy závazné, je skutečně obsahově relevantní, a proto se i z těchto důvodů na ně často odkazuje. Formálně však povahu precedentu nemají. V rámci působení České republiky z hlediska hierarchie lze pak považovat za nejsilnější precedenty judikáty od Ústavního soudu a Nejvyššího soudu (BCAK, 2023).

V rámci českého soudnictví, je soustava soudů tvořena okresními, krajskými a vrchními soudy, poté Nejvyšším správním soudem a Nejvyšším soudem sídlícím v Brně. Vrchní soudy mají svá sídla v Praze a v Olomouci. V českém soudním řízení pak platí zásada dvouinstančnosti, která účastníkům řízení umožňuje podání odvolání či jiného řádného opravného prostředku proti rozhodnutí, které vydal právě soud první instance. Typickým představitelem soudu první instance je zpravidla okresní soud. V některých mimořádných případech pak soud první instance může představovat i krajský soud a soud druhé instance vrchní soud, ovšem to se jedná pouze o zákonem stanovené případy. Nejvyšší soud se pak zabývá řízením

o mimořádných opravných prostředcích. A Nejvyšší správní soud se zabývá agendou správního soudnictví, zajišťováním jednoty, rozhodováním o kasačních stížnostech a problematikou otázek týkající se oblasti voleb a politických stran.

Soudní dvůr Evropské unie pak představuje instanci, která spolupracuje se všemi soudy členských států. Hlavním cílem této instance je právě již zmíněná unifikace judikatury, kdy by mělo být zabráněno rozdílnému výkladu. Vnitrostátní soudci se tak mohou či v některých případech jsou dokonce i povinni se obrátit právě na SDEU a podat předběžnou otázku, tedy požádat o upřesnění výkladu práva Unie. K dalším oblastem, ve kterých se SDEU může vyjádřit, patří žaloby a kasační opravný prostředky. V rámci českého právního prostředí se spíše setkáme s menšími případy v oblasti uplatňování náhrad, než k jakým dochází například na území Spojených států amerických. K nejčastějším rozhodnutím z hlediska práva v oblasti pojišťovnictví u nás pak dochází konkrétně v oblasti pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.

4.2 Ochrana osobnosti a pojištění odpovědnosti z provozu vozidla

Za průlomové lze označit rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky týkající se nároku na náhradu újmy za zásah do ochrany osobnosti dle § 11 a 13 zákona č.40/1964 Sb., občanského zákoníku, a jeho následná úhrada právě z titulu pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Do rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 1704/2016 ze dne 18.října 2017 nebyly nároky na náhradu újmy způsobené zásahem do práva na ochranu osobnosti z oblasti pojištění odpovědnosti z provozu vozidla vůbec hrazeny (OPojištění, 2019).

Dovolatel se obrátil na Nejvyšší soud se žádostí o zrušení rozhodnutí odvolacího soudu v rámci sporu mezi žalobcem O.B., zastoupeným JUDr. Rudolfem Skoupým, advokátem se sídlem ve Svitavách a žalovanou ČSOB Pojišťovnou a.s., jako členem holdingu ČSOB, se sídlem v Pardubicích, v právní věci o zaplacení 327 500 Kč s příslušenstvím. Projednávaná věc spadá do kontextu náhrady škody v souvislosti s pojištěním odpovědnosti za škodu s přesahem do dobrých mravů (31 Cdo 1704/2016).

Původní spor z roku 2015 spočíval v podání žaloby u okresního soudu v Pardubicích, ze strany žalobce, který se domáhal zaplacení výše uvedené částky, jako pojistného plnění z titulu pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou

provozem vozidla. Předmětem škody se stala dopravní nehoda, kterou v roce 2009 způsobil pojištěný (dále jen žalobce), při které na následky zranění zemřel Z.B. Žalobce se v řízení odkazoval na pojistnou smlouvu o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, kterou uzavřel se zmíněnou pojišťovnou ČSOB (dále jen žalovaná) a dle svého vyjádření právě z tohoto titulu i požadoval, aby nemajetkovou újmu v penězích, jako nárok plynoucí z práva na ochranu osobnosti, způsobenou pozůstalým po Z.B. uhradil právě žalovaný. Soud prvního stupně i odvolací soud dospěly k závěru, že jelikož žalobce uplatňuje svůj nárok z titulu pojistného plnění, je z hlediska promlčecí doby již promlčen, neboť promlčecí doba odstartovala již jeden rok po vzniku pojistné události, tedy v roce 2010 a uběhla v roce 2013, tedy po třech letech, přičemž žaloba byla podána až v roce 2014. Zároveň se soud prvního stupně odkázal na rozsudek NS ČR z roku 2005, kdy NS vyvodil, že ze zákona o pojištění odpovědnosti vyplývá, že povinnost pojišťovny je výlučně vázána k náhradě škody, nikoliv však k nárokům na ochranu osobnosti. Načež ještě odvolací soud dodal, že při posuzování otázky ohledně toho, zda je součástí pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, právě odpovědnost za nemajetkovou újmu způsobenou neoprávněným zásahem pojištěného do práva poškozených na ochranu osobnosti, dospěl k negativnímu závěru. Žalobce se tedy obrátil na NS s dovoláním, které mu bylo označeno za přípustné (31 Cdo 1704/2016).

„Dovolání je přípustné, neboť napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení právní otázky, která má být dovolacím soudem posouzena jinak, a to otázky, zda pod náhradu škody na zdraví nebo usmrcením podle § 6 odst. 2 písm. a) zákona o pojištění odpovědnosti lze podřadit náhradu nemajetkové újmy v penězích podle § 11 a § 13 obč. zák. Přípustnost dovolání zakládá též druhá dovolatelem předkládaná právní otázka určení počátku běhu promlčecí doby (lhůty), neboť jde o právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena“ (31 Cdo 1704/2016).

Při posuzování otázky spjaté s náhradou nemajetkové újmy jakožto podsložkou náhrady škody, byl soudem shledán rozpor mezi výkladem unijního práva a výkladem práva vnitrostátního členského státu. Kdy, výklad práva unie definoval, aby veškerá občanskoprávní odpovědnost pojištěného z provozu vozidla za škodu na zdraví byla kryta povinným pojištěním. Přičemž právě v České republice byl v tentýž době v praxi uplatňován výklad, kdy imateriální újma plynoucí z titulu ochrany

osobnosti byla odlišným pojmem od pojmu škoda, a proto tak nenaplnovala kritéria na základě kterých by poté došlo k povinnosti pojistitele takovouto újmu odškodnit. V takovýchto případech je nezbytně nutné okamžitě přijmout a aplikovat unijní právo dle Soudního dvora Evropské unie, přičemž tomu nesmí bránit žádná ustálená vnitrostátní soudní praxe ani jiné právní předpisy (31 Cdo 1704/2016).

A zároveň dle druhé dovolatelem podané otázky, bylo soudem shledáno, že promlčecí doba byla již uplynuta, neboť započala běžet přesně jeden rok po vzniku pojistné události, přičemž právo na pojistné plnění je promlčeno nejpozději do doby tří let, a to dle § 8 Zákona o pojistné smlouvě. Nejvyšší soud ČR tak dovolání žalobce zamítl (31 Cdo 1704/2016).

4.3 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 27 Cdo 1532/2017

Dovolatel se obrátil na Nejvyšší soud se žádostí o zrušení rozhodnutí odvolacího soudu v rámci sporu mezi žalobkyní Plzeňská insolvenční v.o.s., se sídlem v Přešticích, PSČ 334 01 jako insolvenční správkyně dlužníka BK MEDIKA a.s. v likvidaci, se sídlem v Klatovech, PSČ 339 01 a žalovanými osobami P.B., V.M., a dovolatelem O.Ř. (*jako třetím žalovaným*) v právní věci, o zaplacení 13 062 702 Kč s příslušenstvím. Projednávaná věc spadá do kontextu promlčení práva na náhradu škody vůči členovi představenstva. Předmětem škody se stala vzniklá pohledávka za personálně propojenou společností na základě bezúčelové smlouvy o půjčce, a to i přes skutečnost, kdy předmětem činnosti BK MEDIKA a.s. (dále jen dlužník) byl prodej léčiv, nikoliv poskytování půjček. Finanční prostředky, které byly personálně propojené společnosti propůjčeny, nebyly dlužníkovi navraceny. Žaloba o zaplacení 13 062 702 Kč projednávaná v Plzni, byla krajským soudem zamítnuta (27 Cdo 1532/2017).

Spor z roku 2012 spočíval v podání žaloby u Krajského soudu v Plzni, kdy se žalobkyně na žalovaných domáhala zaplacení 13 062 702 Kč s příslušenstvím jako náhrady škody, kterou měli způsobit právě společnosti BK MEDIKA a.s., nyní v zastoupení Plzeňské insolvenční v.o.s., porušením povinnosti vykonávat funkci člena představenstva s péčí řádného hospodáře. Předmětná škoda vznikla právě už v roce 2006, kdy žalované osoby působily v rámci uvedené funkce *člen představenstva* ve společnosti BK MEDIKA a.s. Přičemž první žalovaný byl v tentýž době i předsedou představenstva dlužníka, kdy v rámci výkonu své funkce zmocnil

ještě v tentýž roce osobu s iniciály R.K. ke všem právním úkonům a jednáním vůči všem stranám a subjektům. R.K. po půl roce svého hospodaření uzavřel a podepsal za obě strany předmětnou smlouvu o půjčce mezi společnostmi v celkové výši 21 000 000 Kč, avšak tak učinil bez uděleného souhlasu valných hromad. A právě na základě absence předchozího souhlasu valných hromad, došlo dle soudu k obcházení zákona, a proto byla soudem smlouva posouzena jako absolutně neplatná. Vzhledem ke vznesené námitce promlčení ze strany žalovaných, se soud začal zabývat promlčením práva, kdy později dospěl k závěru, že námitka je opodstatněná a na základě toho žalobu zamítl. Spor se přesunul k vrchnímu odvolacímu soudu, který rozsudek soudu prvního stupně zrušil a vrátil mu ji tak k dalšímu projednání. Na základě dalšího projednávání soud prvního stupně s přihlédnutím do výpisu z obchodního rejstříku zjistil, že valná hromada dlužníka svým rozhodnutím z roku 2010 rozhodla o zrušení dlužníka s likvidací, kdy byl zároveň jmenován likvidátor, a kdy rovněž byl zjištěn i úpadek společnosti, a tak došlo k ustanovení insolvenčního správce dlužníka. Na základě těchto informací odvolací soud uvedl, že promlčecí doba u práva na náhradu škody začala běžet od chvíle, kdy se o škodě dozvěděla nebo mohla dozvědět likvidátorka či insolvenční správkyň, načež žalovaní argumentovali právě tím, že právo na náhradu škody mohlo být vzneseno již samotnou dozorčí radou. To soud odmítl a odkázal se na uvedení v obchodním zákoníku, kde je uvedeno, že dozorčí rada může za společnost vznést právo na náhradu škody vůči členovi představenstva pouze v případě, kdy o to požádá sám akcionář či akcionáři, nikoliv však z vlastní iniciativy. Proti usnesení vrchního soudu bylo třetím žalovaným vzneseno dovolání, které bylo postaveno na nezodpovězení otázky z oblasti procesního a hmotného práva a to, zda opravdu nemůže dozorčí rada z vlastní iniciativy podat žalobu na náhradu škody proti členovi představenstva. Svě tvrzení opřel o termín v obchodním zákoníku „aktivní legitimace“, kdy právě dle tohoto termínu dozorčí radu k podání žaloby nevylučuje, ale naopak ji připouští (27 Cdo 1532/2017).

V případě, kdy tedy dojde ke způsobení škody společnosti členem představenstva, tím, že právě člen představenstva porušil povinnost jednat s péčí řádného hospodáře, je na zbývajících členech představenstva, aby s péčí řádného hospodáře vymáhali danou náhradu. Pokud-li tak neučiní, příkládá tuto povinnost obchodní zákoník právě dozorčí radě (27 Cdo 1532/2017).

Dozorčí rada představuje kontrolní orgán akciové společnosti a její působnost je upravena zákonem č. 90/2012 Sb. (zákon o obchodních korporacích) a občanským zákoníkem 89/2012 Sb., například § 370 občanského zákoníku. Členové dozorčí rady tak jsou povinni vykonávat svou funkci v souladu s péčí řádného hospodáře a zároveň stejně tak jako je tomu u členů představenstva, jsou členové dozorčí rady odpovědni za škody způsobené společnosti porušením této povinnosti. Dozorčí rada v rámci svého působení dále:

- dohlíží na výkon působnosti představenstva a činnost společnosti
- smí nahlížet do všech dokladů a záznamů týkajících se činnosti společnosti
- kontroluje, zda jsou účetní zápisy vedeny řádně a v souladu se skutečností
- přezkoumává řádnou, mimořádnou, konsolidovanou a popřípadě také mezitímní účetní závěrku a návrhy na rozdělení zisku
- účastní se valné hromady a je povinna seznamovat valnou hromadu s výsledky své kontrolní činnosti
- dle potřeb a zájmů společnosti může také svolávat valnou hromadu a navrhopvat případná potřebná opatření
- jmenuje svého člena, který zastupuje společnost v řízení před soudy a jinými orgány proti členu představenstva
- a pokud je tak určeno stanovami společnosti, dozorčí rada volí a odvolává členy představenstva a schvaluje jejich smlouvy o výkonu funkce.

K jejím dalším důležitým právům a povinnostem se řadí již zmíněné právo na uplatnění nároku na náhradu škody jménem společnosti vůči členovi představenstva bez ohledu na to, zda o to byla požádána kvalifikovaným akcionářem či nikoliv. V souladu s povinností péče řádného hospodáře jsou členové orgánů společností povinni vykonávat svou funkci s potřebnými znalostmi, pečlivostí a nezbytnou loajalitou (27 Cdo 1532/2017).

Z hlediska promlčení práva na náhradu škody vůči členovi představenstva, dle ustálené judikatury Nejvyššího soudu se podává, že:

„Právnícká osoba se o vzniku škody ve smyslu § 398 obch. zák. dozví či může dozvědět zásadně v okamžiku, kdy se o vzniku škody dozví nebo mohla dozvědět osoba, která je oprávněna škodu vzniklou právnícké osobě uplatnit. Obecně přitom nepochybně platí, že takovou osobou je člen statutárního orgánu právnícké osoby.

Tento obecný závěr se však neprosadí tehdy, jsou-li zájmy (členů) statutárního orgánu v rozporu se zájmy právnické osoby. Za takové situace totiž hrozí nebezpečí, že člen statutárního orgánu, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy právnické osoby, dá přednost ochraně vlastních zájmů před ochranou zájmů této osoby“ (27 Cdo 1532/2017). Přičemž právě tímto naprosto zaniká jakákoliv loajalita.

A zároveň:

„Jestliže se na vzniku škody podíleli všichni členové statutárního orgánu, popř. další osoby oprávněné podat jménem právnické osoby žalobu o náhradu škody, běží subjektivní promlčecí doba až ode dne, kdy se dozvěděla nebo mohla dozvědět o škodě a o tom, kdo je povinen k její náhradě, osoba oprávněná podat (za právnickou osobu či jejím jménem) žalobu o náhradu škody proti členovi statutárního orgánu, která se na vzniku škody nepodílela“ (27 Cdo 1532/2017).

Z výše předestřeného vymezení jasně vyplývá, že odvolací soud nepochybně v projednávané věci pochybil, neboť se vůbec nezabýval tím, zda se na vzniku škody opravdu podíleli všichni členové představenstva. V případě, kdy by za škodu nebyli odpovědni všichni členové orgánu, se soud měl zabývat právě tím, kdy se o způsobené škodě společnosti mohli dozvědět ti, kteří se na ni nepodíleli. Za situace, kdy byl, byť jen jeden člen představenstva, který se na způsobené škodě nepodílel a který zároveň mohl uplatnit právo na náhradu škody, promlčecí doba by začala běžet ode dne, kdy se tento člen mohl dozvědět nebo dozvěděl o vzniklé škodě (27 Cdo 1532/2017).

4.4 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 5036/2015

Dovatel se obrátil na Nejvyšší soud se žádostí o zrušení rozhodnutí odvolacího soudu v rámci sporu mezi žalobcem Mgr. Tomášem Gartšíkem, advokátem se sídlem v Brně, PSČ 602 00, jako insolvenčním správcem dlužnice DIPRO stavebniny s.r.o., rovněž se sídlem v Brně, PSČ 624 00 a žalovaným Z.K., zastoupeným advokátkou JUDr. Lenkou Lukešovou, se sídlem v Praze, PSČ 100 00, o zaplacení 3 102 179,59 Kč s příslušenstvím. Projednávaná věc spadá do kontextu problematiky péče řádného hospodáře jednatele společnosti s ručením omezeným (29 Cdo 5036/2015).

Původní spor z roku 2013 spočíval v počínání jednatele (žalovaný), který ze své pozice statutárního orgánu společnosti DIPRO stavebniny s.r.o. uzavřel s Pražskou

správou nemovitostí, spol. s r.o., jako objednavatelem, smlouvu o dílo (*dále jen první smlouva o dílo*), jejímž předmětem byla výstavba haly na pozemku objednavatele za úplatu ve výši 4 550 000 Kč. Dále jednatel uzavřel se společností KOPLIN, s.r.o., jako subdodavatelem smlouvu o dílo (*dále jen druhá smlouva o dílo*) jejímž předmětem byla výstavba haly bez interiérových prací, za úplatu ve výši 4 550 000 Kč. Přičemž na zhotovení interiérových prací musela dlužnice ze svého majetku vynaložit v celkové výši ještě 1 872 951,59 Kč. Předmětem sporu se staly právě vynaložené náklady na zhotovení interiérových prací, neboť soud prvního stupně se domníval, že jednatel jednal při výkonu své funkce v rozporu s povinností péče řádného hospodáře, neboť neměl zajištěnou návratnost těchto investovaných finančních prostředků a způsobil tak svým jednáním společnosti škodu. Načež došlo k odvolání žalovaného a na základě přezkoumání odvolací soud žalobu zamítl, neboť se domníval, že jednatel nejednal v rozporu s povinností péče řádného hospodáře. Své tvrzení doplnil o dokazování, kdy právě v roce 2007, tedy ještě téměř rok před tím, než jednatel společnosti DIPRO stavebniny s.r.o. uzavřel předmětnou první smlouvu o dílo s již zmíněnou Pražskou správou nemovitostí, spol. s r.o., uzavřel s tentýž společností smlouvu o nájmu pozemků a po jejím dostavění i haly, kdy nájemné bylo sjednáno na dobu deseti let, počínaje rokem 2007. Odvolací soud měl za to, že žalovaný nemohl předpokládat vypuknutí celosvětové hospodářské krize, která přišla o rok později a která zcela jistě zasáhla i do odvětví, ve kterém dlužnice podnikala, a tak se příčinou podnikatelského neúspěchu nemohl stát způsob řízení a rozhodování žalovaného. Proti rozsudku vrchního soudu podal žalobce dovolání, které bylo později Nejvyšším soudem označeno za důvodné. Svou žádost o zrušení rozsudku odvolacího soudu postavil žalobce na základě nezodpovězení otázek z oblasti hmotného práva, a to konkrétně, zda je v rozporu s povinností péče řádného hospodáře skutečnost, kdy jednatel společnosti rozhodne o investici za situace, kdy objem vynaložených prostředků je až neúměrně vysoký vzhledem k celkové hospodářské situaci společnosti, přičemž ani zároveň není možné očekávat budoucí návratnost těchto investovaných peněžních prostředků. A dále, zda je v rozporu s povinností péče řádného hospodáře, je-li jednatel upadnuvší společnosti zároveň osobou ve funkci prokuristy konkurenční společnosti, jejíž majetková struktura je zastřena. Dále pak je nutné zmínit i fakt, že žalovaný z vlastních prostředků propůjčil dlužnici finanční prostředky s cílem na dobudování haly, čímž dle svého uvážení prokázal dlužnici

dostatečnou loajalitu, neboť věřil ve své kroky a naplnění podnikatelského zájmu. Dovolatel však porušení povinnosti loajality staví právě na působení žalovaného na místě prokuristy v konkurenční společnosti se zastřenou majetkovou strukturou, a to zejména ve stejný okamžik, kdy zaznělo prohlášení o úpadku dlužnice. A zároveň upozorňuje, že by smlouva o půjčce mezi žalovaným a dlužnicí měla být soudem brána jako krátkodobý zdroj vnějšího financování, který se musí v relativně krátkém čase opět vrátit. A dále, dle žalobce, přispěl k porušení povinnosti péče žalovaný tím, že jakožto jednateli společnosti by mu při vynaložení trochy péče měl být přinejmenším znám finanční stav společnosti, který dle informací skutečně nedovoloval žádné další investování (29 Cdo 5036/2015).

Pozn.: prokura, jejímž udělením zmocňuje podnikatel zapsaný v OR prokuristu k právnímu jednání. Prokurista je v rámci výkonu své prokury povinen jednat s péčí řádného hospodáře.

Jednatel představuje v rámci společnosti s ručením omezeným statutární orgán, jemuž přísluší obchodní vedení firmy. Základní povinností jednatele je jednat s péčí řádného hospodáře. V rámci výkonu své funkce by pak jednatel měl:

- zajišťovat řádné vedení účetnictví,
- svolávat valnou hromadu,
- v případě úpadku, bezodkladně podat insolvenční návrh a činit další kroky k jeho odvrácení (Zákon č.90/2012 Sb.).

Jednatel je rovněž vázán zákazem konkurence, což mu bezesporu neumožňuje podnikat ve stejné oblasti, ve které již působí v rámci výkonu své funkce jako člen orgánu konkurenční právnické osoby či být dokonce členem statutárního orgánu konkurenční společnosti. Jednatel má rovněž i informační povinnost vůči valné hromadě (Zákon č.90/2012 Sb.).

Na základě již vydaných rozsudcích Nejvyššího soudu ČR bylo ustanoveno, že člen představenstva je povinen vykonávat svou působnost s péčí řádného hospodáře a odpovídat tak za řádný výkon své funkce, nikoliv však za výsledek své činnosti. Tato formulace se závazně vztahuje i na jednatele ve společnosti s ručením omezeným. Pro správné stanovení závěru je tedy nezbytně nutné posoudit rozhodnutí jednatele, které přijal při výkonu své funkce v souladu s požadavkem péče řádného hospodáře jsoucí, avšak zároveň není absolutně významné,

k jakému výsledku taková to rozhodnutí vedla. A to ani v případě, kdyby byl výsledek, jakkoliv negativní či se neprojevil vůbec, nelze říct, že jednatel postupoval protiprávně. Teprve za situace, kdy je zjištěno, že osoba ve funkci nevytvořila přiměřené úsilí vzhledem ke své povinnosti péče řádného hospodáře je na uvážení, zda by měla společnosti vzniklou újmu nahradit (29 Cdo 5036/2015).

Nejvyšší soud ČR k rozhodnutí sp. zn. 29 Cdo 5036/2015 ze dne 26.10.2016 dále poznamenal: *„Aby dostál požadavku péče řádného hospodáře, je jednatel společnosti s ručením omezeným povinen jednat při výkonu své funkce (mimo jiné) s potřebnými znalostmi, a tedy i informovaně, tj. při konkrétním rozhodování využít rozumně dostupné (skutkové i právní) informační zdroje a na jejich základě pečlivě zvážit možné výhody i nevýhody (rozpoznatelná rizika) existujících variant podnikatelského rozhodnutí. Splnění této povinnosti je ovšem nezbytné posuzovat z pohledu ex ante, tj. prizmatem skutečností, které jednatelem byly či při vynaložení příslušné péče (při využití dostupných informačních zdrojů) mohly a měly být známy v okamžiku, v němž dotčená podnikatelská rozhodnutí učinil“.*

Na základě již předestřené, jistě nevzniká žádných pochybností o tom, že jednatel musí být srozuměn s hospodářskými výsledky společnosti (v rámci splnění své povinnosti péče řádného hospodáře) a tedy, že při svých úvahách o uskutečnění dalších investičních záměrů musí zohlednit návratnost zvažovaných investic. Nelze tedy posuzovat rozhodnutí člena orgánu dle skutečností, které vyšly najevo až po tom, co bylo samotné přezkoumávané obchodní rozhodnutí vykonáno (29 Cdo 5036/2015).

Dle článku Terezy Vochtové se tento judikát stal nejlepším pravomocným judikátem vydaným soudem a získal tak ocenění „Pocta judikátu“, které se každoročně udílí v Karlových Varech na Karlovarských právnických dnech. Oceněné rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Cdo 5036/2015 ze dne 26.10.2016 tak zazářilo ve světle judikátu roku (AKHSP, 2017).

4.5 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3526/2007

Dovolatel se obrátil na Nejvyšší soud se žádostí o zrušení rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 28.02.2007, ve znění opravného usnesení ze dne 07.03.2007 v rámci sporu mezi žalobcem Ing. J. H., jako správcem konkursní podstaty úpadkyně D. P., s.r.o., zastoupeného JUDr. K. H., advokátem, proti žalované

V. F. zastoupené JUDr. Z. L., advokátem v právní věci, o zaplacení částky ve výši 450 284 Kč. Projednávaná věc spadá do kontextu uplatnění práva na náhradu škody (jakožto majetkové újmy společnosti) vůči členovi statutárního orgánu. Předmětem škody se stala úhrada faktur za dopravu, jež nebyla provedena pro úpadkyni, nýbrž pro ni byla ale účtována (29 Cdo 3526/2007).

Původní spor spočíval v podání žaloby na základě vzniku škody společnosti, kdy žalovaná jako jednatelka společnosti D. P., s.r.o. (dále jen úpadkyně) nechávala proplácet faktury za dopravu, přičemž tato samotná doprava nebyla realizována pro předmětnou společnost, byť za ně byla úpadkyni účtována. Na základě podnětu podaného ze strany žalobce, soud prvního stupně žalobu zamítl, s odkazem na nedostatečné prokázání vzniku újmy a příčinné souvislosti mezi konáním žalované a tvrzenou škodou. Přičemž soud přisvědčil žalované i její námitku týkající se uplynutí doby promlčení při uplatnění práva na náhradu škody vůči členovi statutárního orgánu. Vzhledem k nedostatečnému prokázání vzniku konkrétní škody, jakožto majetkové újmy, vzniklé žalobci, nebylo žalované prokázáno ani porušení právních povinností, se odvolací soud přiklonil k závěrům soudu prvního stupně. Žalobce proti rozsudku Vrchního soudu podal dovolání, jemuž Nejvyšší soud vyhověl a zrušil tím tak rozsudek Vrchního soudu v Praze, ve znění opravného usnesení a rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích a navrátil tím tak věc zpátky k dalšímu projednání soudu prvního stupně. V předchozích řízeních byla žalobcem prokázána pouze jediná skutečnost, a to, že do přepravy byly investovány vyšší finanční prostředky, než odpovídaly vzdálenosti mezi sídlem úpadkyně a sídlem jejich obchodních partnerů. Při dokazování bylo rovněž uvedeno, že žalovaná na základě domluvy s jediným společníkem úpadkyně zabezpečila další potřebnou dopravu žalobcem dodávaného zboží, a to v souladu s obchodními podmínkami. V případě, kdy by žalovaná zajišťovala dopravu i mimo místa svých obchodních partnerů, pak by se nedopustila porušení právních povinností za předpokladu, že by bylo předmětem zájmu společnosti uskutečnění obchodu a tím by se stalo i nezbytné provádění dalších přeprav mimo sídla zmíněných obchodních partnerů, neboť by se jednalo o náklady vynaložené v souvislosti s uskutečněním předmětného obchodu, nikoliv však o způsobení újmy. Dovolatel svým dovoláním vytýká soudům jejich závěr ohledně promlčecí doby při uplatnění práva na náhradu škody, neboť on se dle svého vyjádření nemohl dozvědět

o způsobené škodě, protože jestliže jednatelka jednala nedbale a přivodila tak společnosti škodu, nemohla mít zájem na tom, aby se o škodě společnost dozvěděla. Nejvyšší soud tak přikládá prvořadý význam vyřešení otázky, jestli se společnost s ručením omezeným s pouze jediným jednatelem dozví o vzniku škody, kterou ji způsobil právě tento jednatel porušením svých právních povinností ve chvíli, kdy se o způsobené újmě dozvěděl, nebo mohl dozvědět, eventuálně kdy se tak stane. Všeobecně však platí, že za okamžik, kdy se právnická osoba dozví o vzniku škody, se považuje chvíle, kdy se o ní mohla nebo měla dozvědět osoba, jež je oprávněna vzniklou škodu po členovi statutárního orgánu jménem společnosti vymáhat. Bezesporu však platí, že takovou osobou je právě statutární orgán společnosti, ovšem to neplatí v případě, kdy jsou jeho osobní zájmy v rozporu se zájmy společnosti, je totiž zcela jisté, že právě tato osoba dá přednost ochraně svých zájmů před ochranou zájmů společnosti (29 Cdo 3526/2007).

Z toho plyne, že: *„způsobí-li jednatel společnosti s ručením omezeným škodu a neuhradí-li ji dobrovolně, nemůže uplatňovat právo o náhradu takové škody jménem společnosti, neboť jeho zájmy jsou v rozporu se zájmy společnosti a mohl by svým postupem v řízení jeho účel zmařit“* (29 Cdo 3526/2007).

Z výše předestřené tedy vyplývá, že promlčecí doba začne běžet až okamžikem, kdy se o vzniku škody mohl nebo měl dozvědět společník, který je oprávněn podat proti členovi statutárního orgánu žalobu, neplatí-li však za situace, kdy společník zároveň vykonává funkci jednatele. Ovšem ve společnosti, kde se na škodě podílel, jak jednatel, tak i společník, začne tato doba běžet až od chvíle, kdy se o ní mohla nebo měla dozvědět osoba, která je oprávněna podat žalobu o náhradu škody, přičemž tato doba končí nejpozději uplynutím deseti let od chvíle, kdy došlo k porušení povinnosti (29 Cdo 3526/2007).

4.6 Dílčí závěry k praktické části závěrečné práce

Na základě zjištěných skutečností uvedených v této práci a dané složitosti této věci je jisté zapotřebí při sjednání pojištění odborníka z praxe v dané problematice se širokým rozsahem znalostí, a to včetně alespoň minimálních znalostí z oblasti právní problematiky, dále je zajisté potřeba určitého typu dovedností, které může představovat právě získané platné oprávnění a samotného dílu nesení odpovědnosti, jakou je poradce, popřípadě makléř či samotný pojistitel vázán.

Načež pak lze doporučit konkrétní pojistný produkt a být chráněn právě pojištěním, neboť zrovna pojištění je velmi dobrý nástroj ochrany, ovšem pouze za předpokladu, že je správně sjednán, nastaven a přizpůsoben daným skutečnostem předmětného subjektu. V opačném případě se stává pojištění spíše zbytečně nefunkčním prostředkem, a tedy i nehospodárně vynaloženým nákladem.

S návazností na D&O pojištění, dochází ve většině případů k tomu, že je problematika žalována, souzena, a to téměř vždy na všech úrovních soudů a následně je i rozsouzena, na základě čehož lze i říct, že odpovědnost statutárního orgánu bývá podmíněna právě soudním rozhodnutím. V České republice je toto tvrzení podporováno i existencí samotného výkladového práva, přičemž právě tyto rozsudky z této oblasti plynoucí, iniciují k tvorbě nových pojistných produktů, ale i k úpravám těch stávajících. Pojistitelé tak v tomto ohledu sbírají data a informace pro své potřeby, tvorbu a rozvoj.

K vymezení nositele odpovědnosti přispělo i soudní rozhodnutí vedené pod sp. zn. 29 Cdo 3526/2007. Soudem bylo ustanoveno, že pokud byla společnosti způsobena škoda členem statutárního orgánu, může právo na náhradu škody uplatnit společník. V případě, kdy nejsou za škodu společnosti odpovědní všichni členové statutárního orgánu, má právo na uplatnění požadavku na náhradu škody ten z členů, který se na škodě nepodílel. Nicméně za situace, kdy škodu způsobil, jak společník, tak i jednatel, závisí uplatnění tohoto práva na oprávněné osobě, jímž dle soudního rozhodnutí sp. zn. 27 Cdo 1532/2017 může být i insolvenční správkyň.

A rovněž platí, že pokud společník ve své společnosti vykonává zároveň i funkci jednatele, nemůže požadovat náhradu škody, která byla společnosti způsobena z titulu výkonu funkce člena statutárního orgánu, neboť se jedná o škodu sama sobě, která je z pojištění vždy a ve všech případech vyloučena.

Na základě soudních rozhodnutí, a i jiných zjištění cílí pojistitelé na přesnost pojistných produktů a pojistných podmínek a tím i daného rozsahu pojištění. Neboť díky soudním rozhodnutím dochází k přesnějšímu vymezení pojistné ochrany, což z hlediska pojištěného může vést ke dvou skutečnostem. První skutečnost představuje rozšíření pojistné ochrany ve prospěch pojištěného, což lze stvrdit rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 18. října 2017 sp. zn. 31 Cdo 1704/2016, jakožto rozšířením obsahu pojmu náhrady škody, pod který lze od té doby přiřadit i

složku nemajetkové újmy. Nebo právě naopak, kdy přesnější vymezení pojistné ochrany znamená pro pojištěného zužující se cestu k uplatnění nároku na náhradu škody, což může znamenat, že i když je subjekt pojištěn, věc není uplatnitelná. Z hlediska praxe lze tato tvrzení podložit i například dřívějším a nyníjším počtem stran u dokumentu všeobecných pojistných podmínek, kdy například ještě u pojistných smluv z roku 1999 tvoří pojistné podmínky pouhé čtyři strany, avšak v dnešní době počet stran tvoří nejméně desetinásobek.

K upevnění teoretické koncepce pojmu péče řádného hospodáře nepochybně přispělo i zmíněné rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26.10.2016, vedené pod sp. zn. 29 Cdo 5036/2015. Přičemž bylo právě soudem stanoveno, že člen statutárního orgánu je povinen vykonávat svou funkci v souladu s péčí řádného hospodáře, ale byť je odpovědný za výkon své funkce s nezbytnou pečlivostí a s uplatněním potřebných znalostí a informací, neodpovídá již za výsledek své činnosti v případě, kdy svou pečlivost dostatečně prokázal.

Jak již jistě vyplynulo z předestřených vymezení, ve většině případů rozhoduje soud, kdo danou věc způsobil, kdo je vinný, v jakém čase a v jaké výši. Rozsudek soudu se tedy stává výkladem a poté je na posouzení oprávněných osob (pojistitel, advokát v zastoupení), zda věc splňuje charakter pojištěných rizik či výluk z pojištění, na základě čehož poté vznikají podněty pro uplatnění škod a případná odškodnění. K možné výplatě pojistného plnění dochází tedy až v momentu úplného uzavření věci. Proto je závěrem vhodné připomenout, že problematika pojištění je velmi rozsáhlá a nesmírně komplikovaná.

Závěr

Problematika pojištění je již od pradávna spjata s žel mnohdy opomíjeným termínem *morálního hazardu*, přičemž právě podstatou tohoto termínu je přenesení rizika v podobě finančního plnění za případně vzniklé škody na třetí osobu. Způsobí-li tedy jedinec svým činem újmu, ať už objektivním či subjektivním zaviněním, dochází právě skrz předmět pojištění k přenosu finanční garance a následného odškodnění na subjekt, se kterým došlo k uzavření pojistné smlouvy. S ohledem na krytí, které pojištění přináší, dochází ke snížení obezřetnosti v chování jedinců. Snížená opatrnost, prozíravost a předvídatelnost, zasahuje do mnoha oblastí v lidských životech, neboť právě citelná jistota, kterou nám pojistné krytí poskytuje, způsobuje, že dochází ke snížení vzdělanosti ve společnosti a tím i spojeným rozvojem lenivosti, jakožto přirozenou vlastností člověka.

Sníženou vzdělanost s ohledem na oblast pojištění si lze vysvětlit na modelačním příkladu, kdy právě například osoba, která je kryta pojištěním, jakožto věc, která nám v případě nahodilé kolize poskytne ochranu, čímž tedy nedojde k zásahu do lidského žití a následného zmaru lidského života a vším souvisejícím, se chová méně obezřetně. Což, jak již bylo vyřčeno, představuje silný dopad do oblastí vzdělávání, neboť právě v důsledku vidiny ochrany se méně učíme, studujeme a vzděláváme se, čímž podporujeme rozvoj lenosti. Neboť jedinec, který složí v autoškole závěrečné zkoušky a získá tak řidičské oprávnění, se v průběhu svého života již téměř vůbec nesoustředí na obnovení či prohloubení svých znalostí, například právě studováním nové legislativy, diskusí s odborníky či vyhledáváním si informací na internetu nebo v jakékoliv jiné podobě, a to právě na základě přímého vztahu s pojistnou ochranou. Přičemž právě v důsledku této pasivity, laxnosti a pocitu případné ochrany, může docházet i k tomu, že u mnohých jedinců dochází k nižší či žádné tvorbě finančních prostředků.

A totéž samozřejmě platí i pro vrcholové manažery a ostatní řídicí osoby ve funkci. Neboť s neutichajícím rozvojem, přichází i nové atributy do oblasti manažerské odpovědnosti, přičemž právě nemálo souvisí s proměnností světa konkurence, dorozumívání se a vůbec celkové globalizace. Odpovědnost manažerů tak nespadá pouze do oblastí rozvoje samotné společnosti, ale má dalekosáhlejší dopady.

Rozhodnutí manažera ve funkci, tak může ovlivnit i sociální, ekonomickou, ekologickou ale i třeba právní rovinu.

Ovšem vzhledem k funkci manažera je jeho posláním činit taková rozhodnutí, která přivedou společnosti růst podílu na trhu a obecně celkový rozvoj podnikatelského subjektu. Přičemž právě úspěch je v dynamickém obchodním prostředí většinou podmíněn rychlostí reakce manažera, která jsou bohužel spjata s časovým presem a stresem. Rychlá a odvážná rozhodnutí tak s sebou mohou přinést nejen úspěch, ale také i velká rizika, která lze alespoň malou měrou zmírnit pomocí pojištění odpovědnosti členů statutárních orgánů.

Jak již kdysi stanovil Henri Fayol, činnost manažera je převážně založena na jasně stanovených postupech, poučkách a funkcích, přičemž dále rozlišil okruh funkcí správy, ve kterých se manažer realizuje, jedná se o oblast plánování, organizování, přikazování, koordinování a kontroly. Přičemž Peter Drucker tyto oblasti definoval z trochu jiného pohledu, k základním manažerským činnostem přiřadil oblast určování cílů včetně rozhodování o jejich realizaci, organizování, motivování a komunikace, hodnocení a rozvoj lidí včetně sebe. Činnost manažera doplnil ještě o průřezovou koordinaci. A právě rozvoj lze označit za klíčovou oblast ovlivňující nejen každodenní život jedinců.

K účinným prostředkům, do kterých by měli společnosti investovat svůj čas a peníze, za pomoci, kterých lze zmírnit riziko negativních důsledků spojené s rozhodováním, patří vzdělávání a rozvoj manažerů. Neboť ani smlouva mezi společností a členem statutárního orgánu, jejímž předmětem by bylo omezení či dokonce vyloučení odpovědnosti takovéto osoby, nepředstavuje ze zákona platnou ochranu.

Rozvoj a prohlubování znalostí doprovází v dnešní době téměř všechny pracovní pozice a vzhledem k představenému modelačnímu příkladu ve třetí kapitole této závěrečné práce je nutné podotknout, že nabídky pojištění vypracované samostatným zprostředkovatelem (označovaným také jako *pojišťovací makléř*), jsou vypracovány právě osobou, jež rovněž doprovází neustálé vzdělávání se a rozvoj, který je mimo jiné dán i zákonem a požadavkem pojistitelů. Všichni pojišťovací zprostředkovatelé jsou tak povinni po úspěšném získání licence, každoročně splnit následné vzdělávání v rámci kurzů, a to v rozsahu patnácti hodin.

Diplomantka závěrečným ustanovením shrnuje, že při současném zjištění nových poznatků z oblasti pojištění odpovědnosti členů statutárních orgánů a analýze stávajících informací, dospěla k závěru, že pojištění jakožto forma ochrany pro vedoucí a řídicí osoby získává na oblibě i v České republice, což lze konkrétně potvrdit i daty od pojišťoven, které uvádí vzrůstající tendenci sjednávání tohoto konkrétního typu pojistného produktu.

Na základě soudních rozhodnutí, ze kterých pojistitelé čerpají, dochází ke změnám v pojistných podmínkách, a tedy i konkrétně k rozšiřování jednotlivých bodů VPP. Lze tedy i říci, že rozsah pojistného krytí se neustále rozrůstá, čemuž napomáhá i silné konkurenční prostředí na pojistném trhu.

Důležitou součástí práce bylo i zhodnocení oblasti právní úpravy pojištění, kdy k nejvýznamnějším změnám přispělo právě rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR týkající se oblasti ochrany osobnosti ze dne 18.10.2017, vedené pod sp. zn. 31 Cdo 1704/2016. Načež po tomto rozhodnutí došlo ke změně chápání náhrady nemajetkové újmy v oblasti pojištění. Ke změnám dále došlo na základě rekodifikace českého práva a vymezení pojmu péče řádného hospodáře, přičemž do té doby byl výklad téměř nejasný. Podporu právní úpravy přinesly i stanovené postihy, z nichž lze zmínit například povinnost navrácení získaného prospěchu na základě smlouvy o výkonu funkce člena statutárního orgánu, a to v rozsahu dvou let zpětně za situace, kdy by došlo například k úpadku společnosti, přičemž by u člena statutárního orgánu nebyla prokázána přiměřeně vynaložená péče k jeho odvrácení.

Praktická část práce mimo jiné poukázala i na skutečnost, kdy výše pojistného vzhledem k poskytnuté pojistné ochraně a velikosti právnické osoby jakožto pojistníkem, představuje opravdu malou část výdajů. Rovněž bylo prokázáno, že konkrétní nabídky pojistných smluv od různých pojistitelů mají téměř shodné podoby, nevyjímaje nabízené pojistné ochrany s územním rozsahem krytí, výší pojistného, uplatněných výluk a všeobecných pojistných podmínek. Stále je ovšem, ale nutné se soustředit na porovnání jednotlivých nabídek pojištění a nalezení odlišností, přičemž je vždy nezbytné zohlednit pojistníkův zájem, záměr a finanční situaci. V uvedeném modelovém příkladu byl pojistníkův zájem upřen převážně na poskytnutí pojistné ochrany v oblasti dotací a retroaktivním krytí, které v nynější době nabízí čím dál více pojistitelů.

Cílem teoretické části práce bylo umocnění významu vrcholových a řídicích pracovníků, při současném pohledu do historie, kdy se prvně začali formovat role a povinnosti správců cizích záležitostí. Osvětlení a vymezení základních pojmů z oblasti pojištění a pojišťovnictví bylo z pohledu diplomantky nedílnou součástí kvůli pochopení celkového kontextu závěrečné práce. Jeden z nejvýznamnějších termínů spjatých s problematikou pojištění představoval již několikrát zmíněný pojem „*morální hazard*“, kdy sice jakožto faktor představující ztrátu obezřetnosti na základě poskytnuté pojistné ochrany, jde přímo kontra faktoru povinného pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Neboť ztráty, a to nejen sociální, které by se projevily jako důsledky nepovinného pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, by byly devastující pro příliš velkou část společnosti.

Seznam literatury

BCAK: PRECEDENS – PRECEDENT. Online. In: Advokátní kancelář JUDr. Prokop Beneš. Dostupné z: <https://www.bcak.cz/slovník-pravnich-pojmu/precedens-precedent/>. [cit. 2023-12-28].

BLACK, Henry Campbell, Joseph R. NOLAN a Jacqueline M. NOLAN-HALEY. Blackův právní slovník. Translated by Vladimír Balaš. 6. vyd., v ČR 1. Praha: Victoria Publishing, 1993. s. 768 - 1. ISBN 80-85605-23-6.

BORKOVEC PH.D., JUDr. Ing. Aleš. FIDUCIÁRNÍ POVINNOSTI VERSUS PLATY ČESKÝCH SOUDCŮ. Online. Bulletin-advokacie. 2018. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/fiduciarni-povinnosti-versus-platy-ceskych-soudcu>. [cit. 2023-12-29].

BORKOVEC, Aleš, Lucie JOSKOVÁ a Petr TOMÁŠEK. Fiduciární povinnosti: (povinnosti správců cizích záležitostí). Praha: Leges, 2022. Teoretik. ISBN 978-80-7502-493-0.

BORKOVEC, Aleš. Akciová společnost a rozptýlené vlastnictví. Teoretik. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-7502-019-2.

CLARK, Robert Charles. Firemní právo. [Praha]: Victoria Publishing, 1992. ISBN 80-856-0516-3.

ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN. POJISTNÁ SMLOUVA. Online. Cap. 2023. Dostupné z: <https://www.cap.cz/pojistna-smlouva>. [cit. 2023-12-29].

ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN. ZPROSTŘEDKOVATELÉ. Online. Cap. 2023. Dostupné z: <https://www.cap.cz/zprostredkovatele>. [cit. 2023-12-29].

DUCHÁČKOVÁ, Eva. Principy pojištění a pojišťovnictví. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2009. ISBN 9788086929514.

DUCHÁČKOVÁ, Eva a Jaroslav DAŇHEL. Teorie pojistných trhů. Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-015-7.

EPRAVO.CZ. Výbor pro audit a nezávislost jeho členů. Online. 2020. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vybor-pro-audit-a-nezavislost-jeho-clenu-111650.html>. [cit. 2024-01-03].

GENERALI ČESKÁ POJIŠŤOVNA A.S. Jak na pojištění silničních dopravců. Online. 2020. Dostupné z: <https://www.generaliceskaprofi.cz/svet-pojisteni/jak-na-pojisteni-odpovednosti-silnicnich-dopravcu>. [cit. 2023-12-29].

GENERALI ČESKÁ POJIŠŤOVNA A.S. Pololetí v pojistných podvodech: částka 521 milionů Kč představuje meziroční nárůst o 100 %, nekalé jednání za pouhých 64 vteřin. Online. Generaliceska. 2023. Dostupné z: <https://www.generaliceska.cz/-/pololeti-v-pojistnych-podvodech-castka-521-milionu-kc-predstavuje-mezirocni-narust-o-50-nekale-jednani-za-pouhych-64-vterin>. [cit. 2023-12-29].

Guth v. Loft, 5 A.2d 503, 510 (Del. 1939)) [online]. In: . [cit. 2023-09-08]. Dostupné z: <https://www.casemine.com/judgement/us/5914cc14add7b04934807850>

HARTMANN, Charles J. a ROGERS, Pamela Gayle. The Influence of Smith v. Van Gorkom on Director's and Officer's Liability. Online. The Journal of Risk and Insurance. 1991. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.2307/253407>. [cit. 2023-12-29].

JANDOVÁ, Lucie. Aktuální vývoj judikatury v oblasti pojištění a náhrady škody. Druhý díl. O POJIŠTĚNÍ.CZ [online]. 2019 [cit. 2023-12-28]. Dostupné z: <https://www.opojisteni.cz/spektrum/aktualni-vyvoj-judikatury-v-oblasti-pojisteni-a-nahrady-skody-druhdy-dil/c:15886/>

KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. Pojišťovací právo. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4. DUCHÁČKOVÁ, Eva. Pojištění a pojišťovnictví. Praha: Ekopress, [2015]. ISBN 978-80-87865-25-5.

KOOPERATIVA VIENNA INSURANCE GROUP. Pojištění na škodu pro manažery obchodních firem. Online. Koop. Dostupné z: <https://www.koop.cz/pojisteni/pojisteni-malych-a-strednich-podnikatelu/pojisteni-na-skodu-pro-manazery>. [cit. 2023-12-29].

KOOPERATIVA VIENNA INSURANCE GROUP. Pojištění odpovědnosti podnikatelů. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.koop.cz/pojisteni/pojisteni-odpovednosti/pojisteni-pro-podnikatele>. [cit. 2024-01-03].

KOOPERATIVA VIENNA INSURANCE GROUP. Pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou členy orgánů společenství vlastníků a bytových družstev. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.koop.cz/pojisteni/pojisteni-malych-a-strednich-podnikatelu/pojisteni-odpovednosti-organu-svj>. [cit. 2024-01-03].

KOOPERATIVA VIENNA INSURANCE GROUP. Zákoné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele. Online. Koop. 2023. Dostupné z: <https://www.koop.cz/pojisteni/pojisteni-odpovednosti/zakonne-pojisteni-odpovednosti-zamestnavatele>. [cit. 2023-12-29].

LANGEROVÁ, Jana. D&O pojištění je tady, aby manažeři společností měli klidné spaní. Online. Podnikatel. 2019. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/d-o-pojisteni-je-tady-aby-manazeri-spolecnosti-meli-klidne-spani/>. [cit. 2023-12-29].

Morální hazard - vymezení, příčiny a důsledky. Vyd. 1. Editor Ilona BAŽANTOVÁ. Praha: Karolinum, 2010, 61 s. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica,, 3/2009. ISBN 978-80-246-1823-4.

NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18.10.2017, sp. zn. 31 Cdo 1704/2016, ECLI:CZ:NS:2017:31.CDO.1704.2016.1. Online. 2019. Dostupné z: <https://sbirka.nsoud.cz/sbirka/7816/>. [cit. 2023-12-28].

NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.10.2016, sp. zn. 29 Cdo 5036/2015, ECLI:CZ:NS:2016:29.CDO.5036.2015.1 [online]. 2017 [cit. 2023-12-29]. Dostupné z: <https://sbirka.nsoud.cz/sbirka/7427/>

NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 02.09.2009, sp. zn. 29 Cdo 3526/2007, ECLI:CZ:NS:2009:29.CDO.3526.2007.1 [online]. 2010 [cit. 2023-12-29]. Dostupné z: <https://sbirka.nsoud.cz/sbirka/6257/>

NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.05.2018, sp. zn. 27 Cdo 1532/2017, ECLI:CZ:NS:2018:27.CDO.1532.2017.1. Online. 2019. Dostupné z: <https://sbirka.nsoud.cz/sbirka/5896/>. [cit. 2023-12-28].

NOVOTNÁ KRTOUŠOVÁ, Lucie. Odpovědnost členů statutárních orgánů právnických osob. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-039-7.

NOŽIČKA Josef. "Pojišťovnictví v Historickém Vývoji v Čechách a Na Moravě." Český Lid, vol. 35, no. 5/6, 1948, pp. 112–114. JSTOR, JSTOR. Dostupné z: www.jstor.org/stable/42695027

Obecně o pojištění [online]. Praha: Ministerstvo financí Česká republika, 2014 [cit. 2023-09-08]. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pojisteni/pojisteni-obecne>

Pojištění odpovědnosti pro manažery. Online. PILECKÝ, Michal. Ekonom. 2019. Dostupné z: <https://ekonom.cz/c1-66645190-pojisteni-odpovednosti-pro-manazery>. [cit. 2023-12-29].

Pojišťovnictví: pojištění, pojišťovnictví, distribuce pojištění a zajištění, pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, občanský zákoník: velké změny zákona o pojišťovnictví a zákona o distribuci pojištění a zajištění: redakční uzávěrka. Ostrava: Sagit, [2005?]-. ÚZ. ISBN 9788072087990.

PŘIKRYL, Vladimír a Jana ČECHOVÁ. Zákon o pojišťovnictví: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-546-8.

Smith v. Van Gorkom, 488 A.2d 858 (Del. 1985) [online]. In.: [cit. 2023-09-08]. Dostupné z: <https://www.law.upenn.edu/live/files/6512-a>

Thomas C. Wagner, Smith v. van Gorkom, 488 A.2d 858 (Del. 1985), 14 Fla. St. U. L. Rev. 109 (1986). Dostupné z: <https://ir.law.fsu.edu/lr/vol14/iss1/4>

VOCHTOVÁ, Mgr. Tereza. Péče řádného hospodáře ve světle judikátu roku. Online. HSP & Partners advokátní kancelář. Roč. 2017. Dostupné z: <https://akhsp.cz/pece-radneho-hospodare-ve-svetle-judikatu-roku/>. [cit. 2023-12-29].

Výbor pro audit a nezávislost jeho členů [online]. 2020, 1 [cit. 2023-09-08]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vybor-pro-audit-a-nezavislost-jeho-clenu-111650.html>

WELCH, Edward P., Folk on the Delaware general corporation law: fundamentals. 2017 ed. New York: Wolters Kluwer, 2017, 1866 s. ISBN: 978-1-4548-7245-0

YING, Jennifer. Guth v. Loft: The Story of Pepsi-Cola and the Corporate Opportunity Doctrine [online]. In: . s. 33 [cit. 2023-09-08]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1414478

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Dostupné z: Sbírka zákonů České republiky, 2012.

Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: ASPI [právní informační systém].

Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů [online]. [cit. 2023-09-08]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz>

Zvláštní pojistné podmínky pro pojištění odpovědnosti za újmu: P-6000/21. Online (pdf). In: KOOPERATIVA. Dostupné z: <https://www.koop.cz/file/edee/dokumenty/podnikatele-prumysl/Zvlastni-pojistne-podminky-pro-pojisteni-odpovednosti-za-ujmu-ZPP-600-14.pdf>. [cit. 2023-12-29].

2005/162/ES: Doporučení Komise ze dne 15. února 2005 o úloze nevýkonných členů správní rady nebo členů dozorčí rady a o výborech správní nebo dozorčí rady společností kótovaných na burze [online]. In: . Úř. věst. L 52, 25.2.2005, s. 51-63 [cit. 2023-09-08]. Dostupné z: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32005H0162>

Seznam příloh

Příloha 1 Dotazník k D&O pojištění	79
Příloha 2 Nabídka D&O pojištění	80
Příloha 3 Pojistná smlouva D&O.....	82

Příloha 1 Dotazník k D&O pojištění

DOTAZNÍK (pojištění odpovědnosti manažeru společností)

Pojistník / zájemce o pojištění (společnost¹):

Název: Klikněte sem a zadejte text.	IČ: Klikněte sem a zadejte text.
Sídlo: Klikněte sem a zadejte text.	
Korespondenční adresa (je-li odlišná od adresy sídla): Klikněte sem a zadejte text.	
Zastoupená (titul, jméno, funkce): Klikněte sem a zadejte text.	
Tel: Klikněte sem a zadejte text.	mobil: Klikněte sem a zadejte text.
E-mail: Klikněte sem a zadejte text.	

Právní forma společnosti: s.r.o. ☐ a.s. ☐ jiná ☐ → uveďte: Klikněte sem a zadejte text.
Chce společnost zahrnout do pojištění své dceřiné společnosti? NE ☐ → uveďte obrat ² společnosti v předchozím roce: Klikněte sem a zadejte text.
ANO ☐ → uveďte součet výše obrátu mateřské a dceřiných společností v předchozím roce: Klikněte sem a zadejte text.
Požadovaný limit pojistného plnění (Kč): 5 mil. ☐ 10 mil. ☐ 20 mil. ☐ 25 mil. ☐ 40 mil. ☐ 50 mil. ☐ 65 mil. ☐ Pouze pro společnosti s ročním obrátem přesahujícím 150 mil. Kč také : 75 mil. ☐ 100 mil. ☐

Níže uvedené dotazy se vztahují na společnost, která má být pojistníkem. Pokud mají být do pojištění zahrnuty také dceřiné společnosti, také na všechny dceřiné společnosti pojistníka; kladnou odpověď je třeba zaškrtnout v případě, že bude aktuální u kterékoliv ze společností z dané skupiny.

Podniká společnost ve finančním odvětví?	ANO ☐ NE ☐
Je vlastníkem společnosti zahraniční společnost?	ANO ☐ NE ☐
Má společnost ve Spojených státech amerických dceřinou společnost?	ANO ☐ NE ☐
Existuje společnost méně než 2 roky?	ANO ☐ NE ☐
Je nebo bylo někdy v minulosti proti společnosti vedeno insolvenční řízení?	ANO ☐ NE ☐
Je si kterýkoli z manažerů společnosti vědom jakékoli skutečnosti, na základě které by proti němu mohl být uplatněn nárok na náhradu újmou z titulu jeho manažerské funkce (vč. člena statutárního, dozorčího nebo jiného orgánu společnosti)?	ANO ☐ NE ☐
Vykázala společnost v posledním účetním roce záporný vlastní kapitál?	ANO ☐ NE ☐
Je společnost profesionálním nebo poloprofesionálním sportovním klubem (tzn. uzavírá profesionální smlouvu se sportovci)?	ANO ☐ NE ☐
Vykonává společnost auditorskou činnost?	ANO ☐ NE ☐

V Klikněte sem a zadejte text. dne Klikněte sem a zadejte text.

.....
jméno, příjmení, funkce zástupce společnosti: Klikněte sem a zadejte text.

¹ Společností se rozumí právnická osoba, pro jejíž management má být pojištění uzavřeno (např. i družstvo, spolek aj.).

² Obrátem se rozumí hrubé příjmy/ tržby před zdaněním. V případě nově založených společností se uvádí předpokládaná výše hrubých příjmů za první rok.

Příloha 2 Nabídka D&O pojištění

Kalkulace pojištění odpovědnosti manažerů společnosti

Společnost			
IČ			
Číslo kalkulace		Datum vystavení kalkulace	17.8.2023
Počátek pojištění	Klikněte sem a zadejte text.	Konec pojištění	Klikněte sem a zadejte text.

Celkový limit pojistného plnění pro všechny pojištěné osoby za pojistnou dobu	Pojistné
50 000 000 Kč	43 415 Kč
Klikněte sem a zadejte text.	Klikněte sem a zadejte text.
Klikněte sem a zadejte text.	

Spoluúčast společnosti ²	50 000 Kč pro celý svět včetně USA a Kanada
Územní rozsah pojištění	Celý svět včetně USA a Kanada ³
Retroaktivní datum	Od data založení společnosti
Dodatečná lhůta pro bývalé členy orgánů ⁴	Neomezená lhůta bez dodatečného pojistného
Dodatečná lhůta pro členy orgánů ⁵	12 měsíců bez dodatečného pojistného

Sublimity pojistného plnění v rámci celkového limitu pojistného plnění za pojistnou dobu	
náklady na obranu a náklady právního zastoupení dle čl. 2.B a 9.10 respektive 9.12 VPP	plněno v rámci celkového limitu pojistného plnění
náklady na obranu a náklady právního zastoupení v naléhavých případech dle čl. 3.3 VPP	10 % z celkového limitu pojistného plnění
Náklady na kauci dle čl. 3.8 VPP	10 % z celkového limitu pojistného plnění
Náklady na poradce dle čl. 3.8 VPP	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3 000 000 Kč při celkovém limitu do 30 mil. Kč včetně ▪ 5 000 000 Kč při celkovém limitu nad 30 mil. Kč

¹ číslo kalkulace nemusí být vyplněno

² pouze pokud za pojištěnou osobu nahradila škodu společnost (v rámci českého právního řádu nepřichází v úvahu) / pro pojištěné osoby bez spoluúčasti

³ výjma výluky vyplývají z čl. 4.5 VPP

⁴ automatické pojištění bývalých členů orgánů ve smyslu čl. 3.5 VPP

⁵ lhůta pro zjištění a oznámení nároků ve smyslu čl. 3.4 VPP

Sublimity pojistného plnění v rámci celkového limitu pojistného plnění za pojistnou dobu	
Náklady na PR dle čl. 3.8 VPP	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3 000 000 Kč při celkovém limitu do 30 mil. Kč včetně ▪ 5 000 000 Kč při celkovém limitu nad 30 mil. Kč
Náklady na očištění dobrého jména dle čl. 3.8 a 3.14 VPP	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3 000 000 Kč při celkovém limitu do 30 mil. Kč včetně ▪ 5 000 000 Kč při celkovém limitu nad 30 mil. Kč
Řízení o vydání dle čl. 3.9 VPP	Do výše jednotlivých sublimitů dle (I) až (V) čl. 3.8, resp. dle definic tam uvedených pojmů
Náklady v souvislosti se zabavením majetku dle čl. 3.12 VPP	1 000 000 Kč na pojištěnou osobu a 5 000 000 Kč pro všechny pojištěné osoby
Pokuty a penále (jiné než trestněprávní) dle čl. 3.13 VPP	plněno v rámci celkového limitu pojistného plnění
Náklady v souvislosti se stíháním dle čl. 3.10 VPP	plněno v rámci celkového limitu pojistného plnění
Náklady v souvislosti se znečištěním dle čl. 3.16 VPP	plněno v rámci celkového limitu pojistného plnění
Náklady na obranu v souvislosti s újmou na zdraví nebo ohrožením bezpečnosti dle čl. 3.11 VPP	plněno v rámci celkového limitu pojistného plnění
Náklady v souvislosti se zásahem regulatorního orgánu dle čl. 3.15 VPP	plněno v rámci celkového limitu pojistného plnění
Náklady na zmenšení škody dle čl. 3.23	10 % z celkového limitu pojistného plnění

Dodatečné limity při vyčerpání celkového limitu pojistného plnění za pojistnou dobu ⁶	
Nárok v souvislosti s životním prostředím dle čl. 3.21 VPP	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3 000 000 Kč při celkovém limitu do 30 mil. Kč včetně ▪ 5 000 000 Kč při celkovém limitu nad 30 mil. Kč

Tento dokument není návrhem (nabídkou) pojistitele na uzavření pojistné smlouvy a jeho přijetím nedochází k uzavření pojistné smlouvy.

Platnost této kalkulace je podmíněna tím, že nedojde k žádným podstatným změnám pojistného nebezpečí a/nebo rizika v období od data vystavení této kalkulace do navrženého data počátku pojištění. Každá taková podstatná změna zahrnuje zejména uplatnění nároku na náhradu škody nebo zjištění skutečností, které by mohly být pojistnou událostí z pojištění uzavřeného na základě této kalkulace. V případě takové podstatné změny pojistného nebezpečí a/nebo rizika může pojistitel dle svého výlučného uvážení změnit a/nebo zrušit podmínky této kalkulace bez ohledu na to, zda tato kalkulace byla přijata zájemcem o pojištění.

Tato kalkulace je platná po dobu 30 dnů od data vystavení (viz výše), a pokud není dohodnuto jinak, po uplynutí této doby zaniká.

Podmínky pojištění této kalkulace se řídí ujednáními v pojistné smlouvě a Všeobecnými pojistnými podmínkami pro pojištění odpovědnosti manažerů společnosti P-652/18 (VPP).

⁶ neuplatní se v případě automatické obnovy limitu pojistného plnění dle čl. 3.1 VPP

Příloha 3 Pojistná smlouva D&O

Pojištění odpovědnosti manažerů společnosti Pojistná smlouva číslo:

Položka 1.	Pojistitel	
		zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, sp. zn.
Položka 2.	Pojistník, IČ Sídlo Zapsaná	
	Korespondenční adresa	stejná s adresou sídla
Položka 3.	Oprávněná osoba	Oprávněnou osobou je osoba, které v důsledku pojistné události vznikne právo na pojistné plnění.
Položka 4.	Zahrnutí dceřiných společností	NE
Položka 5.	Pojistná doba Počátek pojištění Konec pojištění	1.9.2023 31.8.2024
Položka 6.	Celkový limit pojistného plnění za pojistnou dobu	50 000 000 Kč
Položka 7.	Datum podle článku 4.2 VPP	Datum počátku prvního z na sebe přímo navazujících pojištění sjednaných pojistníkem u pojistitele, které(-a) bezprostředně předchází pojištění sjednanému touto pojistnou smlouvou (podmínkou je nepřetržité trvání pojištění).
Položka 8.	Roční pojistné Běžné pojistné Pojistné období v měsících Data splatnosti	43 415 Kč 43 415 Kč 12 1.9.2023
Položka 9.	Sublimity pojistného plnění v rámci celkového limitu pojistného plnění za pojistnou dobu	
	Náklady na obranu a náklady právního zastoupení	plněno v rámci celkového limitu pojistného plnění
	Náklady na obranu a náklady právního zastoupení v naléhavých případech (čl. 3.3 VPP)	10% z celkového limitu pojistného plnění
	Náklady na poradce (čl. 3.8 VPP)	a) 3 000 000 Kč při celkovém limitu do 30 mil. Kč včetně b) 5 000 000 Kč při celkovém limitu nad 30 mil. Kč
	Náklady na PR (čl. 3.8 VPP)	a) 3 000 000 Kč při celkovém limitu do 30 mil. Kč včetně b) 5 000 000 Kč při celkovém limitu nad 30 mil. Kč

Náklady na očištění dobrého jména (článek 3.8 a 3.14 VPP)	a) 3 000 000 Kč při celkovém limitu do 30 mil. Kč včetně b) 5 000 000 Kč při celkovém limitu nad 30 mil. Kč
Náklady v souvislosti se zabavením majetku (článek 3.12 VPP)	1 000 000 Kč na pojištěnou osobu a 5 000 000 Kč pro všechny pojištěné osoby
Náklady na zmenšení škody (článek 3.23 VPP)	10 % z celkového limitu pojistného plnění

Další sublimity vyplývají z příslušných ustanovení Všeobecných pojistných podmínek pro pojištění odpovědnosti manažerů společnosti (VPP).

Položka 10. Dodatečné limity, které se aplikují vedle celkového limitu pojistného plnění po jeho vyčerpání, za pojistnou dobu

Nárok v souvislosti s životním prostředím (článek 3.21 VPP)	a) 3 000 000 Kč při celkovém limitu do 30 mil. Kč včetně b) 5 000 000 Kč při celkovém limitu nad 30 mil. Kč
---	--

Položka 11. Pojistná událost

Uplatnění nároku nebo zahájení šetření proti **pojištěné osobě**, jak je definováno v článku 2. VPP.

Pojistné nebezpečí

Právními předpisy stanovená povinnost **pojištěných osob** k náhradě újmy způsobené v souvislosti s výkonem jejich funkce, jak je definováno v článku 2. VPP.

Položka 12. Zvláštní ujednání

Pojištění dle této pojistné smlouvy se nevztahuje na **pojištěné osoby** jakéhokoliv profesionálního nebo poloprofesionálního sportovního klubu na území České republiky. Pro účely tohoto pojištění se za profesionální nebo poloprofesionální sportovní klub v České republice považuje zejména:

- e. pojištění I. CZ liga (1. fotbalová liga)
- Fotbalová národní liga (2. fotbalová liga)
- Česká fotbalová liga (3. fotbalová liga)
- Moravskoslezská fotbalová liga (3. fotbalová liga)
- Tipsport extraliga (1. hokejová liga)
- WSM liga (2. hokejová liga)
- II. liga ČR (3. hokejová liga)

a další profesionální sportovní kluby, které uzavírají se sportovcem profesionální smlouvu.

Pro účely vyloučení pochybností se ujednává, že:

a) **společností** ve smyslu bodu 9.34 Všeobecných pojistných podmínek P-652/18 se rozumí také spolek,

b) **dceřinou společností** se rozumí také **pobočný spolek** nebo **ovládaná společnost** splňující předpoklady vyplývající z bodu 9.4 Všeobecných pojistných podmínek P-652/18.

S účinností od 1.1.2021 se pojištění ve smyslu čl. 3.19 VPP P-652/18 vztahuje také na povinnost **pojištěné osoby** vydat prospěch získaný od společnosti nebo poskytnout plnění do majetkové podstaty ve smyslu § 66 zákona o obchodních korporacích.

Výluka uvedená v článku 4.1 (ii) VPP P-652/18 zůstává nedotčena.

Výluka sexuálního obtěžování

Toto pojištění se nevztahuje na jakýkoli **nárok, škodu, šetření** nebo jinou újmu založenou, vyplývající nebo související s jakýmkoli **sexuálním obtěžováním**.

Sexuální obtěžování znamená jakýkoli verbální nebo neverbální čin, komunikaci, kontakt nebo jiné chování související se sexuálním zneužíváním, zastrašováním, obtěžováním, diskriminací nebo harašením.

Výluka auditorské činnosti

Pojištění dle této pojistné smlouvy se nevztahuje na **pojištěné osoby společnosti**

vykonávající auditorskou činnost.

Vyluka nákladů na prověření nároku společníka a narušení soukromí v souvislosti s elektronickými daty

Pojištění dle této pojistné smlouvy se nevztahuje na **náklady na prověření nároku společníka** a na nároky na náhradu škody vyplývající z **narušení soukromí v souvislosti s elektronickými daty** ve smyslu článků 3.20 a 3.22 VPP P-652/18.

Vyluka území

Pojistitel není povinen poskytnout náhradu **škody** podle této **pojistné smlouvy**:

- (i) pro jakýkoli **nárok** nebo **vyšetřování** vznesené nebo vedené proti jakémukoli subjektu se sídlem, registrací, nebo daňovým domicilem ve **vyloučeném území**; nebo
- (ii) pro jakýkoli **nárok** nebo **vyšetřování** vznesené nebo vedené proti jakékoli fyzické osobě s bydlištěm nebo nacházejícím se ve **vyloučeném území**.

Vyloučené území znamená Rusko, Bělorusko a Ukrajinu, včetně všech jejich území a ovládaných území a jakýchkoliv jejich územních celků.

Pojistné v částkách a termínech uvedených výše je splatné převodním příkazem na účet:

Číslo účtu:

Kód banky:

Variabilní symbol (číslo PS):

Tato smlouva byla sjednána prostřednictvím pojišťovacího makléře:

Obchodní firma (jméno a příjmení):

se sídlem (bvdištěm):

IČ:

Korespondenční adresa pojišťovacího makléře: shodná s adresou sídla

Pojistník prohlašuje, že uzavřel s tímto pojišťovacím makléřem smlouvu, na jejímž základě pojišťovací makléř vykonává zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví pro pojištěníka, a to v rozsahu této smlouvy. /

Pojistník podpisem této pojistné smlouvy prohlašuje, že zplnomocnil pojišťovacího makléře k přijímání písemností majících vztah k pojištění sjednanému touto pojistnou smlouvou zasláných pojistitelem pojištěníkoví, s výjimkou písemností směřujících k ukončení pojištění ze strany pojistitele. Pro případ uvedený v předchozí větě se "adresátem" ve smyslu příslušných ustanovení pojistných podmínek rozumí pojišťovací makléř a tyto písemnosti se považují za doručené pojištěníkoví doručením pojišťovacímu makléři.

Pojistitel a pojištěník uzavírají tuto pojistnou smlouvu ve smyslu občanského zákoníku, která spolu se Všeobecnými pojistnými podmínkami pro pojištění manažerů společnosti a případnou další přílohou tvoří nedílný celek. Tyto pojistné podmínky mají přednost před zákonnými ustanoveními, od kterých se lze odchýlit. V případě rozporu mezi touto pojistnou smlouvou a pojistnými podmínkami mají přednost ustanovení této pojistné smlouvy.

Pojmy použité v této pojistné smlouvě mají stejný význam jako pojmy definované v pojistných podmínkách.

Návrh pojistitele na uzavření pojistné smlouvy (nabídka) musí být přijat pojištěníkem ve lhůtě uvedené v nabídce a není-li lhůta stanovena, pak do jednoho měsíce od doručení nabídky pojištěníkoví. Pojištěník akceptuje návrh této pojistné smlouvy v plném rozsahu, tzn. přijetí tohoto návrhu s odchylkou nebo dodatkem (včetně odchylky nebo dodatku nepodstatného) je v souladu s pojistnými podmínkami vyloučeno a za akceptaci této pojistné smlouvy se tedy nepovažuje. Za akceptaci této pojistné smlouvy se dále nepovažuje ústní oznámení o přijetí jejího návrhu anebo chování ve shodě s nabídkou bez její písemné akceptace.

Pojištěník podpisem této smlouvy prohlašuje, že:

- a) v dostatečném předstihu před uzavřením pojistné smlouvy převzal v listinné, nebo, s jeho souhlasem v jiné textové podobě Informace pro klienta a Informace o zpracování osobních údajů v neživotním pojištění, jako důležité informace, které mu napomohou porozumět podmínkám sjednávaného pojištění, obsahují upozornění na důležité aspekty pojištění, a Všeobecné pojistné podmínky pro pojištění odpovědnosti manažerů společnosti P-652/18, které tvoří nedílnou součást pojistné smlouvy a pojištěník je jimi vázán stejně jako pojistnou smlouvou;

- b) předmět pojištění pojištěný touto pojistnou smlouvou není pojištěn proti stejným nebezpečím u jiného pojistitele,
- c) má pojištný zájem na pojištění pojištěné osoby, pokud je osobou od něj odlišnou;
- d) všechny údaje uvedené v této pojistné smlouvě odpovídají skutečnosti, a bere na vědomí, že je povinen v průběhu doby trvání pojištění bez zbytečného odkladu oznámit všechny případné změny v těchto údajích,
- e) adresa jeho sídla a kontakty elektronické komunikace uvedené v této pojistné smlouvě jsou aktuální a souhlasí, aby tyto údaje byly v případě jejich rozporu s jinými údaji uvedenými v dříve uzavřených pojistných smlouvách, ve kterých je pojistníkem nebo pojištěným využívány i pro účely takových pojistných smluv; s tímto postupem pojistník souhlasí i pro případ, kdy pojistiteli oznámí změnu adresy sídla nebo kontaktů elektronické komunikace v době trvání této pojistné smlouvy.

Pokud tato pojistná smlouva podléhá povinnosti uveřejnění v registru smluv (dále jen „registr“) ve smyslu zákona č. 340/2015 Sb., zavazuje se pojistník k jejímu uveřejnění v rozsahu, způsobem a ve lhůtách stanovených citovaným zákonem. To nezabývá pojistitele práva, aby smlouvu uveřejnil v registru sám, s čímž pojistník souhlasí. Pokud je pojistník odlišný od pojištěného, pojistník dále potvrzuje, že pojištěný souhlasil s uveřejněním smlouvy. Při vyplnění formuláře pro uveřejnění smlouvy v registru je pojistník povinen vyplnit údaje o pojistiteli (jako smluvní straně), do pole „**Datová schránka**“ uvést: a do pole „**Číslo smlouvy**“ uvést: Pojistník se dále zavazuje, že před zasláním smlouvy k uveřejnění zajistí znečištění neuvěřitelných informací (např. osobních údajů o fyzických osobách). Smluvní strany se dohodly, že ode dne nabytí účinnosti smlouvy jejím zveřejněním v registru se účinky pojištění, včetně práv a povinností z něj vyplývajících, vztahují i na období od data uvedeného jako počátek pojištění do budoucna.

Uplatňování mezinárodních sankcí

Pojistitel neposkytne pojištění plnění ani jiné plnění či službu z pojistné smlouvy v rozsahu, v jakém by takové plnění nebo služba znamenaly porušení mezinárodních sankcí, obchodních nebo ekonomických sankcí či finančních embarg, vyhlášených za účelem udržení nebo obnovení mezinárodního míru, bezpečnosti, ochrany základních lidských práv a boje proti terorismu. Za tyto sankce a embarga se považují zejména sankce a embarga Organizace spojených národů, Evropské unie, České republiky a Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku. Dále také Spojených států amerických za předpokladu, že neodporují sankcím a embargům uvedeným v předchozí větě.

Zpracování osobních údajů

Pojistník se zavazuje informovat každého pojištěného o zpracování jeho osobních údajů. Informace o zpracování osobních údajů jsou obsaženy v dokumentu Informace o zpracování osobních údajů v neživotním pojištění, který je trvale dostupný na webové stránce v sekci „O pojišťovně“

Zástupce pojistníka bere na vědomí, že jeho identifikační a kontaktní údaje pojistitel zpracovává na základě oprávněného zájmu pro účely kalkulace, návrhu a uzavření pojistné smlouvy, správy a ukončení pojistné smlouvy, likvidace pojistných událostí, zajištění a soupojištění, ochrany právních nároků pojistitele a prevence a odhalování pojistných podvodů a jiných protiprávních jednání. Proti takovému zpracování má taková osoba právo kdykoli podat námitku, která může být uplatněna způsobem uvedeným v Informacích o zpracování osobních údajů v neživotním pojištění.

Zástupce pojistníka bere na vědomí, že identifikační a kontaktní údaje pojistitel dále zpracovává ke splnění své zákonné povinnosti vyplývající zejména ze zákona upravujícího distribuci pojištění a zákona č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí.

Pojistná smlouva byla vyhotovena ve třech stejnopisech; pojistník obdrží jeden stejnopis a pojistitel dva stejnopisy.

Pokud je tato pojistná smlouva uzavírána elektronickými prostředky a je pojistníkem podepisována elektronickým podpisem ve smyslu příslušných právních předpisů, který není uznávaným elektronickým podpisem ve smyslu zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, je podmínkou řádného uzavření pojistné smlouvy zaplacení běžného pojistného za první pojistné období, případně jednorázového pojistného nejpozději do jednoho měsíce od data vystavení návrhu pojistné smlouvy. Nebude-li v případě uvedeném v předchozí větě běžné pojistné za první pojistné období, případně jednorázové pojistné zaplaceno v tam uvedené lhůtě, pojistná smlouva se od počátku ruší. Je-li pojistná smlouva uzavírána elektronickými prostředky, nejsou vyhotovovány její stejnopisy.

Přílohy: Všeobecné pojistné podmínky pro pojištění odpovědnosti manažerů společnosti

Pojistná smlouva uzavřena dne: 30.8.2023

Jméno, příjmení / název zástupce pojistitele (získatele):

Zaměstnanec pojistitele

Získatelské číslo:

Telefonní číslo:

E-mail:

.....
zástupce pojištěníka

předseda představenstva

.....
zástupce pojistitele (získatel)

ANOTAČNÍ ZÁZNAM

AUTOR	Bc. Jana Linková		
STUDIJNÍ PROGRAM/OBOR/SPECIALIZACE	Specializace Mezinárodní podnikání a právo		
NÁZEV PRÁCE	Pojištění odpovědnosti členů statutárních orgánů		
VEDOUCÍ PRÁCE	JUDr. Ing. Aleš Borkovec, Ph.D.		
KATEDRA	KEP - Katedra ekonomie a práva	ROK ODEVZDÁNÍ	2024
POČET STRAN	88		
POČET OBRÁZKŮ	0		
POČET TABULEK	0		
POČET PŘÍLOH	3		
STRUČNÝ POPIS	<p>Stěžejní částí této závěrečné práce bylo definovat teoretický rámec z oblasti pojištění a pojišťovnictví s ohledem na historické hledisko fiduciárních povinností.</p> <p>V praktické části diplomové práce je detailně analyzována problematika pojištění odpovědnosti se zaměřením na pojištění odpovědnosti členů statutárních orgánů. Rovněž je proveden rozbor v praxi používaných pojistných smluv a posouzení rozsahu a míry pojištění členů. Práce obsahuje i klíčová soudní rozhodnutí podporující danou problematiku.</p> <p>Závěrem lze konstatovat, že právě odpovědnost statutárního orgánu je podmíněna soudním rozhodnutím. Přičemž právě tyto rozsudky iniciují pojišťovny k tvorbě nových pojistných produktů a úpravě těch stávajících. S neustálým vývojem vzrůstá i tendence ke sjednávání D&O pojištění.</p>		
KLÍČOVÁ SLOVA	Pojištění a pojišťovnictví, Pojištění odpovědnosti, Pojistný produkt D&O pojištění, Členové statutárního orgánu, Fiduciární povinnosti, Péče řádného hospodáře, Odpovědnost, Náhrada škody		

ANNOTATION

AUTHOR	Bc. Jana Linková		
FIELD	Specialization International Business and Law		
THESIS TITLE	Directors and officers' liability insurance		
SUPERVISOR	JUDr. Ing. Aleš Borkovec, Ph.D.		
DEPARTMENT	KEP - Department of Law and Economics	YEAR	2024
NUMBER OF PAGES			
	88		
NUMBER OF PICTURES			
	0		
NUMBER OF TABLES			
	0		
NUMBER OF APPENDICES			
	3		
SUMMARY	<p>The crucial part of this final thesis defines the theoretical framework from the field of the insurance industry regarding the historical aspect of fiduciary duties.</p> <p>In the practical part of this thesis, the issue of liability insurance is analyzed in detail, focusing on the director's and officer's liability insurance. Furthermore, the insurance contracts, which are used in practice, are analyzed. The coverage and rate of insurance is also assessed. The work also contains a key court decision supporting the given issue.</p> <p>In conclusion, it can be stated that the liability of the director's and officer's is conditioned by the court decision. These court decisions initiate insurers to create new insurance products and adjust existing ones. Due to the constant development, the tendency to get D&O insurance is also increasing.</p>		
KEY WORDS	<p>Insurance, Liability insurance, Director's and officer's liability insurance, Executive directors. Fiduciary duties, The care due of a prudent businessman, Responsibility, Compensation for damage</p>		